

ОКРЪЖЕН ДЪРЖАВЕН АРХИВ
— ПАЗАРДЖИК —

ДОКУМЕНТАЛНОТО
БОГАТСТВО НА
ПАЗАРДЖИШКИ
ОКРЪГ

Справочник
1833 – 1944

I

ОКРЪЖЕН ДЪРЖАВЕН АРХИВ
— ПАЗАРДЖИК —

**ДОКУМЕНТАЛНОТО
БОГАТСТВО
НА ПАЗАРДЖИШКИ ОКРЪГ**

СПРАВОЧНИК

1833—1944 г.

I

АРХИВНО
УПРАВЛЕНИЕ
БИБЛИОТЕКА

1969 год.

У В О Д

Документалното богатство е ценен национален капитал. С езика на точните факти, то отразява борбите, възжеленията и достиженията на трудящите се. Бидейки извор на научна, идео-логическа и друга всеотрадна политическа и обществена дейност, то е един от факторите за комунистическо възпитание, обслужва разностранния и гравитен творчески процес на социалистическо и комунистическо съзиждане.

Неговото събиране, опазване, разработване и използване е първостепенен държавен и обществен въпрос — политика на правителството на НРБ.

Задачите за това са възложени на органите и службите на архивното дело в страната.

Окръжният държавен архив — гр. Пазарджик е създаден през 1960 г. със задача да комплектува архивните материали, които са създавали и създават в резултат от всекидневната си дейност всички учреждения, предприятия, организации и частни лица на територията на Пазарджишки окръг от периода на феодализма до наши дни; методически да ръководи и подпомага текущото делопроизводство в учрежденията и осигури научна организация на документите; да организира и осъществява използването на събраното документално богатство за нуждите на науката, социалистическото строителство и патриотичното възпитание на подрастващите.

В територията на Пазарджишки окръг сега са включени бившите Пазарджишка, Панагюрска, Пещерска и Велинградска околии, а за периода 1878—1900 г., когато Татар-Пазарджик е бил също окръг, и Ихтиманска околия.

През 9-годишното си съществуване Окръжният държавен архив — Пазарджик е приел в архивохранилищата си 1154 архивни фонда с 60 000 архивни единици, от които 477 са създадени в капиталистическата епоха и носят сведения за целия икономически, политически и културен живот за своето време.

Документи от наши фондове се съхраняват в Окръжния народен музей в гр. Пазарджик, музеите в Панагюрище, Батак, Брацигово и Велинград.

Настоящият кратък справочник има за цел да запознае читателите в най-общи линии със състава и съдържанието

на архивните фондове от капиталистическата епоха (1833 — 9. IX. 1944 г.), а за фондовете от промишлеността — до национализацията през 1947 г. и за религиозните учреждения — до отделянето на църквата от държавата през 1949 г., с което се надяваме, че ще помогнем за по-цялостното използване на документите.

За улеснение на читателите групираме фондовете и частичните постъпления по отрасли, в следните раздели и подраздели:

- I. Местни органи на държавна власт и управление.
- II. Съд и прокуратура.
- III. Промисленост.
- IV. Селско и горско стопанство.
- V. Строителство и архитектура.
- VI. Транспорт и съобщения.
- VII. Търговия.
- VIII. Кредит и спестовност.
- IX. Културно-просветни и здравни учреждения:
  1. Просвета.
  2. Бит.
  3. Култура.
  4. Здравеопазване.
- X. Обществени, политически, професионални, спортни и други организации:
  1. Професионални организации
  2. Културно-просветни и благотворителни дружества.
  3. Спортни организации.
  4. Религиозни организации.
  5. Други.
- XI. Религия.
- XII. Лични фондове.

На по-големите фондове е съставена самостоятелна характеристика и историческа справка или обща историческа справка и отделни характеристики, а за останалите еднородни фондове е направена обща характеристика и обща историческа справка. Историческите справки и биографичните бележки за фондообразувателите са съвсем кратки и отразяват най-важните моменти от дейността им.

В разделите и подразделите фондовете и частичните постъпления са подредени по значимост за самостоятелните характеристики и по азбучен ред за еднородните фондообразуватели. За всеки фонд и единично постъпление са посочени пълното му официално наименование, инвентарният номер, броят на архивните единици и хронологическите граници на за-

пазените документи. Всеки фонд, включен в състава на настоящия справочник, е снабден с инвентарен опис на архивните единици, по-обширна историческа справка, а за някои фондове има съставени тематични фишове, подредени в систематичния каталог на архива.

В справочника е приложен списък на невключените фондове и списък на съкращенията.

Справочникът е предназначен за научни, културни и обществени дейци, селскостопански специалисти, инженерно-технически кадри, учители и учащи се, журналисти, музейни работници, граждани, комисиите, изучаващи миналото на родния край, и всички други, които биха могли да използват документите за научни, практически, нагледни, агитаторски, краеведчески и справочни цели.

При съставянето на характеристиките и историческите справки взеха участие всички служители на Окръжния държавен архив.

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗУВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

- А. Д. — акционерно дружество
а. е. — архивна единица
б. д. — без дата
ББК — Банка български кредит
БЗБ — Българска земеделска банка
БЗКБ — Българска земеделска и кооперативна банка
БНБ — Българска народна банка
БЖС — Български женски съюз
БЦКБ — Българска централна кооперативна банка
вх. — входящ
Д. в. — Държавен вестник
ДИП — Държавно индустриално предприятие
ЗЗД — Закон за защита на държавата
К — Капиталистическа епоха
КС — Контролен съвет
кв. — квартал
м. — месец
МНП — Министерство на народното просвещение
МВРНЗ — Министерство на вътрешните работи и народното здраве.
МЗДИ — Министерство на земеделието и държавните имоти
О. О. Д-во — Дружество с ограничена отговорност
оп. — опис
ОДА — Окръжен държавен архив
РП — Работническа партия

РМС — Работнически младежки съюз
РКС — Районен кооперативен съюз
т. п. комисия — трудово-поземлена комисия
ТПК — Трудово-производителна кооперация
УС — Управителен съвет
ф. — фонд
ЧП — Частично постъпление

І. МЕСТНИ ОРГАНИ НА ДЪРЖАВНА ВЛАСТ И УПРАВЛЕНИЕ

ОКОЛИЙСКИ УПРАВЛЕНИЯ

След освобождението на България от османско иго през 1877—1878 г. руските власти въвели ново административно деление, по силата на което Татар-Пазарджик, важен за онова време търговски и занаятчийски център, бил обявен за окръжен град, обединяващ Т. Пазарджишка, Панагюрска, Ихтиманска и Пещерска околии. Създаденото Окръжно управление просъществувало до 1900 г.

През 1900 г. Т. Пазарджик, Панагюрище и Пещера стават околийски центрове, подчинени на Пловдивски окръг, а Ихтиманска околия преминава към Софийски окръг. Като околийски органи на местната власт и управление те осъществяват пълно ръководство над градските и селските общини в административно, стопанско, културно и политическо отношение, с цел да се отстояват и запазят политическите и икономическите интереси на господстващата буржоазна класа. Това наложило към съществуващия полицейски сектор на управленията да се създадат службите: „Държавна сигурност“ с главна задача борба срещу комунистическото и работническо движение, разкриване и предотвратяване всякаква политическа дейност, насочена срещу властта. „Криминална служба“ — за борба с криминалната престъпност и „Административна служба“ — за регистрация и паспортизация на населението.

Начело на околийските управления стоели околийски началници (след 1934г. управители), които са били подчинени на областния директор в гр. Пловдив и назначавани от МВРНЗ.

В по-големите селища на околията е имало и полицейски участъци: за Пазарджишка — в селата Величково, Ветрен и Гара Белово; за Панагюрска — в Стрелча и Долно Левски. и за Пещерска — в селата Лъджене, Батак и гр. Брацигово.

Околийско управление — гр. Пазарджик

Ф. 15-К, 125 а. е., 1925-1944 г.

Окръжни, заповеди, изложения и др. за преследване и задържане на дейци на БКП, борбата срещу партизаните и техните помагачи, конфискуване на имуществата им; конфискуване на еврейските имуществва, правата и задълженията им на територията на гр. Пазарджик; създаване на местни бойни групи и ядра и др. (1935-1944г.)

Телеграми и телефонограми за дейността на четата Кискинов — Ципорков, осуетяване на комунистически акции, спиране разпространяването и конфискуване на забранени вест-

ниции, списания и позиви, отпразнуване на официални празници и др. (1925-1944 г.)

Наказателни заповеди против работническата партия в с. Лесичево, против нейните ръководители и кмета на Лесичевската комуна Г. Жулев, за проведена първомайска манифестация, комунистически събрания, чествуване на годишнината от 23. IX. 1923 г., акции на Работническия младежки съюз и др. (1932 г.)

Сведения и списъци за преминали в нелегалност; за проведените акции от партизаните, резултатите от избори, станалите произшествия в околията, за управителните и контролните съвети на дружества и организации, броя на населението и народността му състав, наличните транспортни средства, средния добив от царевича, лен, плодове, зеленчуци и др. (1936-1944 г.)

Доклади на кметовете на общините и околийския управител за икономическото, културното и политическото състояние на околията (1933-1944 г.)

Досиета на общинските управления с данни за управителните и контролните съвети на кооперации, дружества и читалища в селищата; сведения за неблагонадеждни лица, резултатите от общинските избори, организиране на бойни групи; състоянието на животновъдството, реколтата, за природни бедствия и др. (1933-1944 г.) Досиета на съществуващи и новосъздадени дружества и организации в околията (1932-1943 г.)

Протоколи на комисии, назначени за определяне цените на някои хранителни продукти, и сведения за снабдяването на населението, за надниците на селскостопанските работници и др. (1939-1944 г.)

Планове за групиране на общините с мотиви и възражения, със сведения за притежаваната обработваема земя, пасища, брой на населението, поминък, култура и др., планове на землищата (1933 г.)

Списъци на общините за извършените благоустроителни работи от 1878 г. до 1936 г.; на бежанци и преселници, на полицаите, граждански мобилизираните лица и административния персонал на управлението и др. (1935-1944 г.)

Кореспонденция за производството и изкупуването на конопа, ориза, плодовете и др.; за основаване на младежки кооперативни групи; провеждане на въздържателен конгрес в Пазарджик; интернирането и въдворяването; издирване на лица и загубен добитък, криминални престъпници и др. (1932-1944 г.)

Личните досиета на служителите от околийското управление и ведомости за заплати (1922-1944 г.).

Околийско управление — гр. Пещера Ф. 12-К., 564 а. е., 1892-1944 г.

Исторически данни за околийското управление и учащите му (1929-1934 г.)

Окръжни, наредби, инструкции и др. от МВРНЗ за моралното състояние на полицаите, подпомагане на пострадали от природни бедствия; отношението към турското население, изследване в Беломорието, преследване на евреите и конфискуване на имуществата им; гражданската мобилизация; извършване проверки на младежите за комунистически убеждения, преследване на нелегални, преследване и задържане на дейци на БЗНС и др. (1908-1944 г.).

Заповеди за обелиняване и разделяне на общините; за извършваните беззакония от кметовете в околията; за отстраняване кмета на с. Жребичко заради проявена комунистическа дейност; за назначения, уволнения и наказания на служителите; за организиране прехраната на контрачетите и преследването на партизаните в Чепинското корито (1901-1944 г.).

Доклади на кметовете и околийския началник за състоянието на общините и околията в стопанско отношение, за настрояването на населението и отношението му към водената война между Германия и Съветския съюз, към партизаните; рапорти и донесения за преследванията и нелегалните от контраударните чети (1933-1944 г.).

Телеграми и радиограми на Райко Даскалов до околийските управители, носещи сведения за вътрешната и външната политика на БЗНС; за дейността на Брациговската чета и четата Кискинов-Ципорков; осуетяване на демонстрации и акции, организирани от РП и РМС, по случай 1 май и 7 ноември; спиране разпространяването и изземане на прогресивна литература и позиви; издирване на нелегални; за природни бедствия; чествуване на официални празници и др. (1922-1944 г.).

Донесения, писма, характеристики и рапорти за партизаните и дейността на отряд „Антон Иванов“ и бригада „Чепинец“, за техните близки помагачи, за политическата благонадеждност на гражданите; за противодржавната дейност на руските емигранти и др. (1930-1944 г.).

Статистически сведения и бюлетини за извършените престъпления и произшествия в околията; за политическите емигранти; за селищата в околията; данни за географското положение, размер на землищата, използването им, поминък, броя на жителите и др.; за наличните превозни средства в околията и др. (1941-1944 г.).

Писма, списъци и радиограми за дейността на отряд „Антон Иванов“ и бригада „Чепинец“; данни за националната героиня Вела Пеева (1942-1944 г.)

Кореспонденция и протоколи за провеждане на общински избори и резултатите от тях; за построяване на детски колонии и благоустрояването на селищата; храната на населението и спекулата с хранителни продукти, настаняване на евакуирани; борбата с епидемиите; стопанисването на горите и др. (1932-1944 г.).

Досиета на съществуващите и новосъздадените организации и дружества в околията (1938-1944 г.).

Правилник за делопроизводството и канцеларския ред в управлението (1929-1930 г.).

Служебни досиета, списъци, наднични листове и ведомости за заплати на административния персонал, полицаите и контраударните чети (1892-1944 г.).

Околийско управление — гр. Панагюрище

Ф. 16-К., а. е. 441, 1893-1944 г.

Списъци на полицаи и контрачетници за преследване на Първа средногорска чета; преписки за наказания на провинилите се кметове в околията; за назначения и уволнения и др. (1908-1944 г.).

Окръжни, наредби и заповеди от МВРНЗ за осуетяване на комунистически акции и демонстрации; за преследване на комунисти и земеделци; организиране на управлението; за цензурата на пресата и печата, запечатване и изземване на радиоприемници; изсеване и преселване; финансовата политика; за дирене на подземни богатства и др. (1911-1944 г.).

Доклади на общинските кметове и околийския началник за стопанското, политическото и културното състояние на общините и околията. Преглед на политическите партии; за учебното дело в околията (1911-1944 г.).

Телеграми и телефонограми за издирване на комунисти и сведения за дейността на Първа средногорска чета (Кискинов — Ципорков, Велко Иванов), на партизанския отряд „Г. Бенковски“; отпразнуване на годишнини от Априлското въстание в IV революционен окръг и др. (1925-1944 г.).

Позиви на Работническата партия (1939-1941 г.).

Преписки за дейността на земеделските дружби в околията (1933-1944 г.); за преследване на парашутисти в с. Копривлен, Неврокопска околия; за изпращане в Сърбия жените на стрелчанските комунисти, които са емигрирали там след Септемврийското въстание (1923 г.); разгласяване сред населението, че независимостта ни е призната от европейските държави (1909 г.); състоянието на килимарството, дърво-

обработването, тютюнопроизводството, овошарството и лозарството, природните бедствия и борбата с тях; протести против изземването на храните и съобщения за гладуване на населението; упадък на занаятчийството за сметка на развиващото се индустриално производство и съдбата на разорените занаятчии; за строежите в околията и др. (1929-1944 г.).

Сведения и списъци: за политическа благонадеждност на гражданите, на управителните и контролните съвети на кооперации, за читалища, дружества и организации, за емигрантите, за преминалите в нелегалност, за техните близки и помагачи, за интернирания и конфискации на имуществата им; за състоянието на пътищата в околията; за състоянието на здравните и ветеринарните служби, нуждата от специалисти, епидемичните заболявания др.; броя на безимотните селяни в околията; данни за животновъдството и др. (1927-1944 г.).

Проекти за групиране на общините в централни с изложения за броя на населението, поминъка, количеството на обработваемата земя и др. (1934 г.).

Ведомости за заплати (1893-1940 г.).

ОБЩИНСКИ УПРАВЛЕНИЯ

Със започването на Освободителната война руското правителство създадо при главното командване служба за организиране на гражданско управление в България под ръководството на княз Вл. Чаркаска.

В гр. Т. Пазарджик (Пазарджик), освободен на 12. I. 1878 г., е избран временен градски съвет на 21 и 22 януари 1878 г. под ръководството на полковник Руженовски. За пръв кмет на града е избран учителят Иван Г. Чунчев. В гр. Пещера, освободен на 19. I. 1878 г., в Панагюрище, освободен на 13. I. 1878 г., и Брацигово — на 21. I. 1878 г., градски съвети се организират няколко дни след освобождението им.

От м. март 1878 г. до I. V. 1879 г. градските съвети се ръководят от Временната наредба, а след напускането на руските войски — от влезлия в сила Органически устав. От V. до X. 1879 г. се провеждат избори за общински градски, окръжни и областни съвети. В Пазарджишки окръг се организират 84 общини, с кметове и помощник-кметове, градски съвети за градовете и старейши за селските общини. Броят на последните се определял от броя на жителите и религиозните общества, оформили се на територията на общината.

Пред новосъздадените общини стоели за разрешение неотложни задачи за планирането, благоустрояването и водоснабдяването на селищата, за просветата на населението, здравеопазването, подобряването на поминъка и много други. За изпълнение на тези задачи са създадени следните служби: канцелария, ковчежничество (касиерски съвет), технически отдел, отдел за чистотата, санитарна служба, полиция, пожарна команда и др. С разширяване на дейността и ролята на общините тези служби се променят.

През 1920 г. в Пазарджик и Панагюрище комунистическите общински групи развиват голяма народополезна дейност, като истински защитници и пазители на интересите на народа. От 1921 до 1932 г. в окръга са създадени и 9 комуни в общините: Брацигово, Стрелча, Лесичово, Долно Левски, Величково, Габровица, Сбор, Горно Вършило и Елишица.

Градско общинско управление — гр. Пазарджик

Ф. 13-К., 275 а. е., 1884-1944 г.

Протоколи на градския съвет, тричленните комисии и засилената общинска управа за броя на съветниците-комунисти, дейността на комунистическата общинска група (1920 г.), за събиране помощи за гладувашото население в Поволжието (1921 г.); за деветоюнския преврат в града (1923 г.); за Септемврийското въстание (1923 г.); за дейността на Георги Стефанов (основател на партийната организация в града) и други партийни функционери; за приемането и утвърждаването на общинските и училищните бюджети, за утвърждаването на разходите на общината, определянето и събирането на такси и берии; за използването на р. Марица като воден път (1887 г.); за благоустрояването и озеленяването на града, водоснабдяването и електрификацията; за настаняването и осигуряването на прехраната на бежанците от Тракия (1920 г.; отпразнуването на официални празници; решения за тържествено чествуване паметта на Константин Величков, отпускане на суми като помощ на художника Петко Машев, за издаване книгата на проф. Иван Батаклиев „История на Татар-Пазарджик“ и др. (1922-1924 г.).

Заповеди за назначения, уволнения, наказания и др. (1884-1943 г.).

Партидни книги за приходите и разходите на общинското управление (1909-1944 г.), на скотовъдния фонд (1925-1933 г.) главни отчети (1927-1928 г.).

Преписки, обявления и поемни условия по построяване на нова ж. п. гара, училища и др., за отчуждаване на имоти; преброяване на посевите и определяне на средния добив от различните култури; отдаване под наем общински ниви; провеждане на избори, избирателни списъци и др. (1912-1943 г.).

Градско общинско управление — гр. Панагюрище

Ф. 12-К., 134 а. е., 1882-1943 г.

Протоколи и решения от заседания на градския съвет, тричленните комисии, на постоянното присъствие и засилените общински управи за бунта на населението от града под лозунги „Да живее Съединението!“ (2. IX. 1885 г.); за изпращане на поздравления и подаръци на руския император по случай 13. януари — деня на освобождението на гр. Панагюрище от османско робство (1895 г.); за строежа на училища, мостове, здравен дом, ж. п. линия Пловдив — Панагюрище, на фабрики, водопровод, читалищна сграда — паметник на Априлското въстание, обсъждания на регулационния план и

др.; утвърждаване на бюджета на общината и училищното настоятелство, гласуване на тарифи за градски такси, за главните и второстепенните продукти, добивани от Панагюрската общинска гора и горските пасища; сведения за количеството обработваема площ на общината; броя на жителите, здравеопазването и състоянието на продоволствието; за обществените и частните заведения в града; за тържествени чествувания на официални празници и годишнини от Априлското въстание (1882-1943 г.); за дейността на комунистическата общинска група (Ангел Шишков, Иван Манев, Борис Костурков и др. Борбата на групата против събиране на някои общински данъци от бедното население, за намаляване на цените на стоките от първа необходимост, против участието на бедните в трудовата повинност, за осигуряване безплатна медицинска помощ, за подобряване положението на килимарските работници в града, подкрепа на стачкуващите килимарки, по разпределението на бюджета, експлоатацията на общинските и училищните имоти и др. 1920-1922 г.). Заповедни книги за назначения, уволнения, наказания, награди, отпуски, назначаване на комисии, определяне цените на стоките, разпределение на продукти на населението и др. (1884-1942 г.).

Касови книги за приходите и разходите на общината (1919-1944 г.), главен отчет (1927-1928 г.).

Окръжни заповеди за благоустрояването (1937-1943 г.), преписки, проекто-планове, обяснителни записки и др. за построяване на обществени сгради (1932-1944 г.), анкетни листове на техническото отделение (1943-1944 г.) и др.

Годишни таблици и месечни сведения за заклания добитък в града (1938-1943 г.).

Градско общинско управление — гр. Пещера

Ф. 26-К., 64 а. е., 1889-1944 г.

Протоколи от заседания на градския съвет, тричленните комисии, постоянното присъствие и засилената общинска управа за приемане, утвърждаване и отчитане на градските такси и събиране на десятъка, за отдаване под наем общински и училищни имоти за благоустрояване на града, оценяване и категоризиране на парцели, отчуждаване на недвижими имоти, водоснабдяването и канализацията; здравеопазването и хигиенизирането на града; назначаване и уволняване на медицински персонал; броя на къщите и жителите, броя на частните заведения; организиране прехраната на населението по време на войните (1912-1918 г.), настаняване на бежанците от Тракия; за учебното дело и отпразнуване на бе-

лежити дати; убийството на Михаил Такев през 1919 г. и организиране на погребението му; унищожаване на стари архиви и др. (1899-1944 г.).

Заповеди за назначения, уволнения, награди, наказания, отпуски, командировки, назначаване на комисии, глоби на нарушители, разпределение на хранителни продукти и др. (1915-1942 г.).

Преписки с Пещерското лесничейство, Окръжния съд — гр. Пазарджик и др. по спорове за собственост на горите с общината в с. Радилово, за ползуването на водите и определяне на границата на общинската гора; за установяване местожителството на бежанците; построяване на почивна станция; дейността на дружеството на слепите и др. (1907-1943 г.).

Договори във връзка със събиране на доходи от интизап, пасища и др. (1928-1932 г.).

Преписка на общината и изложение на гражданите до Гръцко-българската емиграционна комисия по разрешаване на спора за собствеността на църквата „Св. Богородица“ в гр. Пещера (1928-1931 г.).

Партидни книги за движението на тютюнните от реколтите 1931-1939 г., книги за пенсионерите (1928-1940 г.).

Градско общинско управление — гр. Брацигово
Ф. 374-К., 16 а. е., 1921-1944 г.

Протоколи, решения и наказания от заседания на Комуната за нормиране на цените от първа необходимост, за осигуряване прехраната на населението, за одворяване на бездомни, отказване от събирането на някои общински данъци, за прогресивно-доходно облагане под лозунга „Който има повече, да вземе по-голям дял от данъчните тежести!"; разпределение на бюджета и др. (1921 г.).

Протоколи и решения на постоянното присъствие и градската управа за отчитане, приемане и утвърждаване на бюджета; за благоустрояването и хигиенизирането на града; за събиране на данъци и такси; изхранване на населението и реквизиране на храни и добитък; отдаване на търг общинските имоти; по учебното дело и др. (1930-1944 г.).

Заповедни книги на кмета за назначения, уволнения, наказания, командировки, отпуски, глоби, назначаване на комисии, разпределяне на стоки и др. (1937—1942 г.).

Годишни бюджети, отчети и сведения (1921-1928 г.).

Селски общински управления от Пазарджишка околия

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — с. АЛЕКО КОНСТАНТИНОВО (СВЕТОГОРЦИ)

Ф. 414-К., 4 а. е., 1923—1944 г.

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — с. АПРИЛЦИ (АБДУЛАРЕ)
Ф. 443-К., 9 а. е., 1914—1932 г.

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — с. БАТКУН
Ф. 408-К., 4 а. е., 1912—1945 г.

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — с. БОШУЛЯ
Ф. 108-К., 94 а. е., 1897—1944 г.

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — с. ВАРВАРА
Ф. 187-К., 3 а. е., 1893—1941 г.

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — с. ВЕЛИЧКОВО (ЗГЪРЛИЙ)
Ф. 418-К., 12 а. е., 1935—1945 г.

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — с. ВЕТРЕН ДОЛ (ЕЛИ ДЕРЕ)
Ф. 426-К., 23 а. е., 1930—1943 г.

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — ГАРА БЕЛОВО
Ф. 137-К., 36 а. е., 1934—1944 г.

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — с. ГЕЛЕМЕННОВО
Ф. 309-К., 21 а. е., 1908—1948 г.

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — с. ГЛАВИНИЦА (БАШИКАРОВО)
Ф. 174-К., 21 а. е., 1921—1944 г.

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — с. ГОЛЯМО БЕЛОВО
Ф. 138-К., 38 а. е., 1900—1934 г.

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — с. ДЕБРАЩИЦА
Ф. 413-К., 24 а. е., 1903—1944 г.

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — с. ДОБРОВНИЦА (КАРЕЗЛИЙ)
Ф. 172-К., 4 а. е., 1920—1944 г.

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — с. ДИНКАТА
Ф. 182-К., 4 а. е., 1900-1943 г.

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — с. КОВАЧЕВО
Ф. 371-К., 7 а. е., 1922—1941 г.

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — с. КАРАБУНАР
Ф. 80-К., 11 а. е., 1919—1942 г.

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — с. МАЛО КОНАРЕ (ДОГАНОВО КОНАРЕ)
Ф. 38-К., 107 а. е., 1893—1943 г.

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — с. МАРИЦА (САЛАДИНОВО)
Ф. 155-К., 32 а. е., 1897—1944 г.

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — с. МЕНЕНКОВО
Ф. 140-К., 9 а. е., 1903—1932 г.

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — с. МОМИНА КЛИСУРА
Ф. 139-К., 36 а. е., 1896—1944 г.

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — с. ОВЧЕПОЛЦИ (ФЕРЕЗЛИЙ)
Ф. 412-К., 9 а. е., 1934—1944 г.

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — с. ПАТАЛЕНИЦА
Ф. 409-К., 29 а. е., 1915—1945 г.

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — с. ПИШИГОВО
Ф. 13-К., 13 а. е., 1914—1943 г.

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — с. РОСЕН (БАЛДОВО)
Ф. 146-К., 40 а. е., 1919—1944 г.

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — с. САРАНЬОВО
Ф. 327-К., 14 а. е., 1932—1941 г.

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — с. САРАЯ
Ф. 446-К., 6 а. е., 1913—1944 г.

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — с. ХАДЖИЕВО
Ф. 416-К., 8 а. е., 1937—1944 г.

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — с. ШАХЛАРЕ
Ф. 188-К., 35 а. е., 1922—1942 г.

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — с. ЩЪРКОВО
Ф. 171-К., 6 а. е., 1894—1943 г.

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — с. ЦЕРОВО
Ф. 285-К., 11 а. е., 1898—1944 г.

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — с. ЦРЪНЧА
Ф. 415-К., 3 а. е., 1937—1943 г.

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — с. ЧЕРНОГОРОВО
Ф. 204-К., 42 а. е., 1929—1944 г.

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — с. ТОПОЛИ ДОЛ (КАВАК
ДЕРЕ)
Ч. П. 95., 1 а. е., 1927—1928 г.

Протоколни книги на общинските съвети, тричленните комисии, постоянното присъствие и засилените общински управи с протоколи, решения и мнения за благоустрояването и хигиенизирането на населените места; за отчитане и разпределяне на годишните бюджети, приходите и разходите на общините, събирането на данъци и такси; разпределяне на наряди и провеждане на реквизиции, прехраната на населението; оземляване на безимотните; учебното дело и здравеопазването и др. (1896-1944 г.). Данни за дейността на първата комуна в с. Лесичово през 1921 г.

Протоколни книги на ТПС и скотовъдните комисии, на хигиенните съвети (1919-1944 г.).

Заповедни книги за назначения, уволнения наказания, глоби, командировки, назначения на комисии, разпределение на стоки и др. (1891-1944 г.).

Преписки за състоянието на посевите, за природните бедствия, за разрешаване на спорове за граници между общинските гори; реквизиции на добитък и храни, откриване на кариери и др. (1880—1944 г.).

Протоколи за жилищни сгради, за дадени строителни линии; преписки по благоустрояването и изменение на регулационните планове, електрифицирането и водоснабдяването и др. (1906-1944 г.).

Годишни бюджети, отчети, главни книги, партидно-разходни и приходни книги и ревизионни актове (1902-1944 г.).

Годишни статистически сведения за зимните и пролетните посеви, трайните култури, пчеларството, работния добитък, земеделските машини и др. (1930-1944 г.).

Книги за овощарите и лозарите (1932-1944 г.).

Настойнически дела за малолетни деца, останали без родители (1914-1944 г.).

Селски общински управления от Панагюрска околия

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — с. БАНЯ
Ф. 189-К., 6 а. е., 1941—1944 г.

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — с. БОРИМЕЧКОВО (ЮРУЦИТЕ)
Ф. 280-К., 3 а. е., 1903—1944 г.

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — с. БЪТА
Ф. 186-К., 22 а. е., 1903—1944 г.

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — с. МЕЧКА (ОБОРИЩЕ)
Ф. 366-К., 20 а. е., 1902—1944 г.

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — с. ПОИБРЕНЕ
Ф. 365-К., 19 а. е., 1906—1944 г.

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — с. ПОПИНЦИ
Ф. 129-К., 4 а. е., 1913—1944 г.

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — с. СТРЕЛЧА
Ф. 201-К., 55 а. е., 1894—1944 г.

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — с. ЕЛШИЦА
Ч. П. 128. 1 а. е., 1880—1928 г.

Протоколи с решения и мнения на общинските съвети, тричленните комисии, постоянните присъствия, засилените общински управи, на скотовъдните и ТПС комисии, на хигиенните съвети за утвърждаване и разпределяне на общинските и училищните бюджети, за приходите и разходите на общините, за събиране на данъци и такси, за строежа на училища, здравни домове, мостове, минерални бани и други обществени сгради, за водоснабдяването и хигиенизирането на селищата; за състоянието на стоковъдството и мероприятия за развитието му и др. (1894-1944 г.).

Протоколи на комунистическия общински съвет в с. Стрелча за разпределение на бюджета, прехрана на населението, нормиране на хляба, одворяване на бедните, прогресивно-подоходно облагане с данъци, за учебното дело и др. (1922 г.).

Заповеди и постановления за назначения, уволнения, наказания, награди, отпуски и командировки, глобяване на разрушители, назначаване на комисии, признаване на бедни и др. (1902-1944 г.).

Преписки за даване на сведения за нелегални и акциите на партизаните; за благоустрояването на селищата; разрешаване на спорове за границите на горите и пасищата между общините и др. (1881-1944 г.).

Селски общински управления в Пещерска околия

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — с. БАТАК

Ф. 183-К., 61 а. е., 1893—1944 г.

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — с. БЯГА

Ф. 154-К., 23 а. е., 1926—1944 г.

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — с. ДОРКОВО

Ф. 331-К., 73 а. е., 1929—1943 г.

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — с. ЖРЕБИЧКО

Ф. 170-К., 3 а. е., 1928—1944 г.

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — с. КАМЕНИЦА

Ф. 87-К., 6 а. е., 1911—1943 г.

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — с. КАПИТАН ДИМИТРИЕВО
(АЛИ КОЧОВО)

Ф. 376-К., 5 а. е., 1940—1945 г.

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — с. КОРОВО

Ф. 175-К., 140 а. е., 1891—1944 г.

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — с. КОСТАНДОВО

Ф. 259-К., 136 а. е., 1896—1944 г.

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — с. РАВНОГОР

Ф. 469-К., 28 а. е., 1885—1934 г.

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — с. РАКИТОВО

Ф. 109-К., 279 а. е., 1907—1944 г.

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — с. ФОТИНОВО

Ф. 256-К., 120 а. е., 1909—1944 г.

СЕЛСКО ОБЩИНСКО УПРАВЛЕНИЕ — с. ЧЕПИНО

Ф. 85-К., 2 а. е., 1910—1941 г.

Протоколи на общинските съвети, тричленни комисии, по-приемане и разпределяне на бюджети, благоустрояването, хигиенизирането, оземляване на безимотни, осигуряване престоянни присъствия и засилени общински управи с данни за храната на населението, реквизиране на храни и добитък, отпразнуване на официални празници, учебното дело и др. (1894-1944 г.).

Протоколи, сведения и преписки на комитетите за стопански грижи и обществена предвидливост (1918-1921 г.); на общинските комитети по трудово-поземлената собственост за оземляване на безимотни (1921-1942 г.); на скотовъдните комисии (1919-1943 г.).

Доклади за стопанското и политическото състояние на селищата в околията, за отношението на населението към водената война между Германия и Съветския съюз, към съпротивителното движение и др. (1941-1944 г.).

Преписки за благоустрояването, направа на водопроводи, частни строежи, междуселски пътища, корекциите на реки, регулационни планове; опазването на горите и полето; групиране и разделяне на общините; преброяване на населението (1926-1928 г.); провеждане на изборите за общински съветници и народни представители; дейността на временна-

та трудова повинност и реквизиционните комисии; уреждане на детски летни градини и др. (1914-1944 г.).

Преписки и протоколи на хигиенните съвети, на санитарните комисии за здравословното състояние на населението и хигиенизиране на селищата (1895—1925 г.).

Годишни бюджети и отчети, партидно-приходни и разходни книги и преписки за разпределение на бюджетите на общините, на училищните настоятелства и скотовъдния фонд (1911-1944 г.).

Статистически сведения за гражданското състояние, резултатите от преброявания, тютюнопроизводството, състоянието на посевите и животновъдството, броя на превозните средства и др. (1910-1944 г.).

Окръжни от МВРНЗ за въвеждане на полицейски час, борбата с нелегалните, налагане административна възбрана върху имотите им; издигане паметници за увековечаване паметта на борците от Априлското въстание; събиране на помощи за войниците; дейността на земеделско-стопанските задруги и др. (1930-1944 г.).

Тръжни преписки за отдаване под наем на общинските и училищни имоти; по продажбата на иглолистен материал и др. (1938-1944 г.).

Инспекция на труда — гр. Пазарджик

Ф. 19-К., 32 а. е., 1928-1943 г.

Инспекцията на труда в гр. Пазарджик е създадена през 1918 г. като окръжна инспекция на труда, за да контролира прилагането на трудовото законодателство в района на Пазарджишка, Панагюрска и Пещерска околии от 1931 г., се назнача инспекция на труда, а през 1939 г. става Инспекция на труда и обществените осигуровки. Дейността ѝ се изразява в ръководство и контрол на помирителните съдилища, бюрата за настаняване работата, трудовите съветници и инспектори и здравните служби по предприятията.

Окръжни и наредби от Министерството на търговията и промишлеността по осигуряване на стачкуващите работници и др.; актове за извършени ревизии на предприятията, цифрови сведения за актове на нарушители на закона и др. (1928-1943 г.).

Трудово-колективни договори, сключени между работници и работодатели; книга за злополуки и заболявания и др. (1931-1934 г.).

Картони за подпомагане на работници, за регистрация на занаятчийски работилници, оксигени и др. (1934—1943 г.).

Годишни цифрови отчети за новооткритите и закрити индустриални предприятия в района на инспекцията с данни за профила, броя на работниците, заплатите, изразходваните материали, гориво, работнически жилища и помещения в предприятията и др. (1931-1943 г.).

II. СЪД И ПРОКУРАТУРА

Окръжни и мирови съдилища

След Освобождението в Т. Пазарджишки окръг за осъществяване гражданско и наказателно съдопроизводство бил създаден Т. Пазарджишкия окръжен съд с район на действие — Пазарджишка, Пещерска, Панагюрска и Ихтиманска (до 1934 г.) околии. В края на 1934 г. през м. декември съдът е закрит и от април 1935 г. се открива под наименованието „Пазарджишко отделение на Пловдивския областен съд“ за два месеца, след което се обособява като самостоятелен областен съд и прекратява дейността си на 9. IX. 1944 г. Едновременно с Окръжния съд в района му съществуват и мировите съдилища в гр. Пазарджик, Пещера, Панагюрище, с. Лъждене (Велинград) и Ихтиман до 1934 г. когато се преименуват в околийски съдилища.

По отношение функциите на съда промени не са настъпили те са прераздавателни с известно разширяване или стесняване компетентността на съда.

Окръжен съд — гр. Пазарджик Ф. 36-К., 1024 а. е., 1880-1948 г.

Владала, тапии и крепостни актове за собственост на недвижими имоти (1880-1910 г.).

Следствени дела против участници, обвинени в подкрепа на Ал. Стамболийски, участието им в деветоюнското въстание 1923 г., Септемврийското въстание през 1923 г. в селищата на Пазарджишкия край — Джумая (Сбор), Долно Левски, Величково, Лесичово, Виноградец, Церово, Мухово, Септември и др.; Срещу участници в Първа средногорска чета (Кискинов — Ципорков, Велко Иванов и др.); по обвинение за разпространяване позиви, издадени от Партията на труда, устройване на публични събрания от името на РП; за образуване на ремсови групи в с. Мало Конаре, писане и разпространяване на позиви за съюз със СССР; за образуване на Баташката нелегална чета и др. (1923-1944 г.).

Преписки с околийските управители в Панагюрище и Пазарджик за намерена нелегална литература, годишни отчети на социалдемократическата партия в гр. Пещера, за лицата, преминали в нелегалност, организиране на акции, съботаж и др. (1909-1943 г.).

Доклад за комунистическото движение у нас и дейността на политическата полиция против него (1931 г.).

Позиви, вестници, апели и др., издадени от БКП; изложения на организационната структура на комунистическата партия със списъци на нелегалните организации и издавани-те вестници и списания от тях (1902-1944 г.).

Заповедна книга на прокурора (1923-1932 г.).

Наказателни дела за извършени кражби, убийства, изнасилвания, лъжесвидетелствувания и др. (1924-1944 г.).

Гражданските дела за право на собственост за движими и недвижими имоти (1912-1944 г.).

Фирмени дела и регистри за регистрация на предприятия, банки, кооперации, комитети, търговски фирми, комисионерства, дружества, организации и др. (1906-1948 г.).

Нотариални дела за продажба и подаряване на имоти (1918-1942 г.).

Отчетни ведомости за дейността на Окръжния съд, нотариуса, съдиите-следователи и мировите съдилища (1897-1932 г.).

ОКОЛИЙСКИ СЪД — с. ЛЪДЖЕНЕ (ВЕЛИНГРАД), ПЕЩЕРСКО
Ф. 433-К., 46 а. е., 1932-1944 г.

ОКОЛИЙСКИ СЪД — гр. ПАНАГЮРИЩЕ
Ф. 359-К. 36 а. е., 1879-1909 г.

ОКОЛИЙСКИ СЪД — гр. ПЕЩЕРА
Ф. 32-К., 113 а. е., 1886-1944 г.

Книги за решенията, присъдите, делата и потвърждаване на актове, носещи сведения за икономическия облик на района непосредствено след Освобождението (1879-1886 г.); крепостни и продавателни актове (1886-1910 г.); наказателни дела за извършени кражби, убийства, изнасилвания, лъжесвидетелствуване и др. (1931-1944 г.); граждански дела за собственост на движими и недвижими имоти (1937-1944 г.); облекчителни дела по задължения на граждани към частни лица, популярните банки др. (1934-1944 г.).

III. ПРОМИШЛЕННОСТ

МЕТАЛУРГИЧНА, МЕТАЛООБРАБОТВАЩА И МИННА ПРОМИШЛЕННОСТ

Развитието на Панагюрски мини води началото си от 1924 г., когато се извършват и първите проучвания в периметрите на местностите: Красен, Бялата пръст, Червената могила, Лисец, Раздола, Радка, Елишица и др. по течението на река Луда Яна. Проучвателните работи се засилват особено след откриването на богатите рудни тела в „Красен“, „Радка“ и „Елишица“ и продължават до 1938—1939 г. Проучванията се извършват главно от френски компании, които закупуват периметри от Радка Иванова, Бакърджиев, Тричев и др. Минимални усилия за проучванията полага и нашата държава и то главно в района на рудник „Елишица“.

От 1939 г. френското акционерно дружество „Луда Яна“, преценявайки курса на нашето правителство за сближение с Германия, изоставя проучвателните работи и се насочват изключително към изкопаване на наличните рудни находища, което продължава до 1941 г., когато влиза в сила решението на нашето правителство — да напусне България. От 1942 г. мина „Радка“ става собственост на държавата и минава под ръководството на мина „Перник“. Чрез посредничеството на същата рудата се изнасяла в Германия до 9. IX. 1944 г.

Тежките условия за работа и жестоката експлоатация на работниците довеждат до избухване на недоволства и стачка през м. април 1939 г. Поради масовостта и добрата организация на стачката тя завършва със сключване на първия договор с компанията за повишаване надниците на работниците

Акционерно дружество (АД) „Луда Яна“ — гр Панагюрище
(предприятие за добив на медна руда)
Ф. 8-К., 62 а. е., 1930-1943 г.

Кореспонденция, рапорти и сведения във връзка с превозването на рудата и хода на подготвителните работи в мината, за контрола по пласмента, за рудодобиването и движението на рудата, за станалите злоупотреби в мината, за движението на работниците и др. (1930-1943 г.).

Проектнопрограми и планове за експлоатацията на мините „Радка“, „Челопеч“, „Красен“ и „Червената могила“ (1940-1942 г.).

Скици за галериите и етажите на мините „Радка“, „Красен“, „Челопеч“ и „Песовец“ (1926-1939 г.), изготвени от френски специалисти.

Данни за стачката на работниците от мините по долината на р. Луда Яна през 1939 г.

Държавна мина „Радка“, Панагюрска околия
Ф. 440-К., 44 а. е., 1942-1943 г.

Кореспонденция във връзка със снабдяването на мината с материали, транспортирането на рудата, социалното осигуряване на работниците, станалите злоупотреби в мината, даване сведения за работниците и др. (1943 г.).

Сведения за изработените надници от работниците и заплащането на труда им (1943 г.).

Скици на шахтите в мината, вертикални и напречни проходи на рудното тяло, на етажи, хоризонти и др. (1942 г.)

План за експлоатацията на пирит и проект за експлоатацията на сателитните рудни жили (1942—1944 г.).

Занаятчийска кооперация „Метал“ — гр. Пазарджик
Ф. 417-К., 12 а. е., 1937—1945 г.

(През 1934 г. занаятчиите-металици от града образуват своя кооперация под горното наименование, която има за цел да снабдява членовете си с материали, необходими им при ежедневното производство. Кооперацията става член на Популярната банка в града и ползва кредити както за себе си, така и за членовете си. До 1937 г. развива съвсем слаба дейност.

Протоколи на управителния и контролния съвети, на общите събрания на кооперацията с решения и мнения по избор на нови ръководства; организиране и осъществяване на снабдяването на магазина и членовете-кооператори със стоки, необходими им при производството, за кредитирането на кооператорите; за членуването в Популярната банка и общозанаятчийското сдружение, застраховане на членовете, обсъждане и гласуване на годишните бюджети и баланси, за реализираните печалби и раздаването им на кооператорите под формата на консумативен дивидент, за културния фонд и усилване на резервния фонд и др. (1937—1945 г.).

Ревизионни протоколи за извършени ревизии на кооперацията и на магазина към кооперацията (1943—1945 г.).

Главни и спомагателни книги (1937-1945 г.).

ДЪРВООБРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕННОСТ

Акционерно дружество (АД) „Победа“ — гара Сараньово
(Септември)
(производство на фасониран дървен материал)
Ф. 431-К., 12 а. е., 1931-1949 г.

Дружество с ограничена отговорност (О. О. Д-во) „Иван Драгойски“ — гара Сараньово (Септември) — за търговия
на едро с дървен строителен материал
Ф. 432-К., 11 а. е., 1937-1947 г.

Акционерно дружество „Победа“ е създадено от Малин Малинов и Васил Епитропов от гара Саранбей през 1930 г. за производството на фасониран дървен материал. Дружеството оборудва съществуващата до това време фабрика на М. Малинов с нови мощности и закупува суровини от Чепинското корито, която превозва с дековлини вагони до фабриката. Готовата продукция продава на различни търговци на строителен дървен материал. През 1936 г. сключват договор с Иван П. Драгойски от гр. София-търговец на едро на дървен строителен материал, и образува дружество с ограничена отговорност на името на Иван Драгойски за търговия на едро на дървен строителен материал.

Протоколи с решения и мнения от общи събрания на дружествата за разпределение работата между членовете, снабдяване със суровина, контролиране на производството, планиране на дружествените стоки, утвърждаване на годишни баланси, разпределение на реализираните печалби, утвърждаване на сметките загуби и печалби, определяне заплатите на работниците след 9. IX. 1944 г. съгласно законното увеличение от 1. X. 1944 г. и др. (1937-1946 г.).

Декларации, договори и др. за искане и разрешени банкови кредити, за изплатени данъци, членски внос към Общия съюз на търговците и др. (1942-1947 г.).

Главни книги (1939-1947 г.), инвентарни книги за балансите (1937-1947 г.) и спомагателни книги (1931-1947 г.).

Книга за акционерите (1944-1946 г.).

Мебелно-столарска производителна кооперация „Свети Константин“ — гр. Пещера

Ф. 420-К., 27 а. е., 1924-1944 г.

Сдружението е учредено на 11. XI. 1923 г. и регистрирано в Окръжния съд Пазарджик под № 1324 1923 г. за производство на столарски работи и амбалаж. До 1928 г. развива съвсем слаба дейност с едно прекъсване от две години поради финансови затруднения. Близката суровинна база и насочването към по-доходни обекти в производството го укрепват.

Протоколи на управителния съвет и общите събрания с решения, рапорти и мнения по ръководството на кооперацията, снабдяването със суровина, пласмента на производството, утвърждаване на приходите и разходите, на загубите и печалбите и др. (1924-1944 г.).

Сведения до Главната дирекция на статистиката и градската община за броя на кооператорите, заплащането на работниците и др. (1938 г.).

Годишни отчети и доклади за дейността на кооперацията (1924-1944 г.); дневник-главни книги, спомагателни книги и годишни баланси (1930—1944 г.); ревизионни актове (1928—1931 г.).

Окръжни на общото местно сдружение на индустриалците в Пазарджик и Околийския работнически синдикат — гр.

Пещера по организационни въпроси, подготовка на конгрес на БЦКБ, кооперативната просвета и др. (1932-1939 г.).

Кореспонденция и договори по доставки на машини, дървен материал, по пласмента на столарските произведения, кредитиране на кооператорите и др. (1925-1941 г.).

Дърводелска работилница на Иван Д. Тухчиев — гр. Панагюрище

ЧП № 41, 1 а. е., 1947 г.

Книга за инвентарите и балансите.

Дърводелска работилница на Тодор Иванов Багрянов — гр. Панагюрище

ЧП № 44, 1 а. е., 1947 г.

Книга за движението на готовата продукция.

Дъскорезна работилница на Никола Иванов Шопов — гр. Панагюрище

ЧП № 34, 1 а. е., 1947 г.

Счетоводен дневник.

ХРАНИТЕЛНО-ВКУСОВА ПРОМИШЛЕННОСТ
Лозаро-винарско акционерно дружество „Балкан“ с. Звъничево, Пазарджишко (за производство на сушени плодове, ракии и вина)

Ф. 218-К., 59 а. е., 1939-1947 г.

Основано на 15. XII. 1939 г. за производството на мляк червен пипер, сушени плодове, ракия и вина, които пласира на вътрешния и външен пазар, главно за Германия, тъй като Германската кредитна банка е отпуснала огромни суми за разширяване на предприятието.

Протоколите на общите събрания с решения и мнения по производството, пласмента, снабдяването със суровини, машини, амбалаж и др. (1944-1947 г.).

Доклад за извършената проверка на фирмата по закона за данък военно временна печалба (1942-1946 г.).

Статистически сведения във връзка със заетата работна ръка, работното време, наличните машини, гориво, електроенергия, амбалаж, за семейните добавки и др. (1944-1946 г.).

Книга за акционерите (1944-1946 г.).

Декларации за износни стоки за Германия (1943 г.).

Главни и спомагателни книги за доставки на стоки, за оборота, пласмента на външния пазар, суровини и полуфабрикатни материали и др. (1940-1947 г.).

Ревизионна книга (1944-1947 г.).

Преписки с инспекцията на труда и общественото осигуряване, Министерството на търговията, БКБ и др. за наличното количество готова продукция, пласмента на сушени плодове, доставка на суровини, амбалаж, спомагателни материали и др. (1939-1947 г.).

Събирателно дружество консервна фабрика „Братя Илия Немски“ с. Ивайло (Кулакасаплин), Пазарджишко
Ф. 18-К., 35 а. е., 1939-1944 г.

Добрата суровинна база от зеленчуци и плодове в Пазарджишки район използвайки семейството Илия Немски основава събирателно дружество през 1939 г. за производството на плодови и зеленчукови консерви, доматено пюре и мармалади. Продукцията на дружеството намира добър пазар у нас и в чужбина. Това обстоятелство налага откриването на вакуумна фабрика в с. Звъничево през 1943 г. за производство на доматено пюре и мармалади.

Сведения за доставка на суровини, за пласмента на готовата продукция, за заетостта на работниците, работното им време и др. (1939-1949 г.).

Скици и протоколи за построяването на хладилник в с. Звъничево (1943-1944 г.).

Главни книги и дневници (1939-1942 г.), спомагателни книги за оборота, фабричните разноси, суровините, готовата продукция и др. (1939-1942 г.).

Преписки с Комисарството по продоволствието, Министерството на Търговията и промишлеността по пласмента на готовата продукция, доставка на суровини, строеж на сгради и др. (1940-1944 г.).

Мелница за червен пипер на Георги К. Тахтаков с. Лозен, околия Пазарджишка
Ф. 216-К., 6 а. е., 1940-1947 г.

Основана е през 1939 г. от Георги К. Тахтаков за производство на млян червен пипер и действа до национализацията през 1947 г.

Статистически сведения за заетата работна ръка, двигатели, суровини, спомагателни материали, производство и продажби, гориво, консумираната енергия и др. (1947 г.).

Въпросник за едрата промишленост до Главната дирекция на статистиката във връзка с откриването на мелницата, за наличните двигатели, механични превозни средства, парни котли, капацитета на мелницата, балансов капитал и др. (1946 г.).

Дневник-главна книга и спомагателни книги (1940-1947 г.).

Мелница „Магардич Асърпакян“ — гр. Пазарджик
Ф. 381-К., 2 а. е., 1941-1943 г.

Главни книги за положението на сметките на мелницата (1941-1943 г.).

Вакумна фабрика „Д-р Батаклиев“ — гр. Пазарджик
Ф. 219-К., 63 а. е., 1941-1948 г.

Д-р Димитър Батаклиев основава фабриката си на 11. IV.

за производство на доматено пюре, мармалади, гроздов мед и сушпове, намиращи пазар у нас и в чужбина.

Преписки с Министерството на индустрията, БНБ, Дирекцията по снабдяването, Министерството на търговията, Инспекцията по обществено осигуряване и др. по доставка на суровинни материали, амбалаж, пласмента на готовата продукция и др. (1941-1947 г.).

Декларации, изпращани до Министерството на индустрията и занаятите за движението на суровинните материали, готовите стоки, спомагателните горива и смазочни материали; работническия, административно-техническия персонал и др. (1944-1947 г.).

Статистически сведения за наличността на машинния парк, изразходваните материали, закупените суровини, готовата продукция, капацитета на фабриката, броя на заетата работна ръка, заплащането на труда и др. (1942-1947 г.).

Ревизионни книги (1943-1947 г.); главни и спомагателни книги за оборота, за добитото производство, за суровините и др. (1941-1948 г.).

Вакумна фабрика на Асен Запрянов Георгиев — Пазарджик
Ф. 217-К., 9 а. е., 1944-1947 г.

Фабриката е основана на 1. IX. 1941 г. от пазарджишкия гражданин Асен Запрянов Георгиев за производство на мармалади и петмез.

Сведения и декларации, изпратени до Главната дирекция на статистиката за данъка върху имуществото, производството и продажбите, консумираната енергия, горивото, заетата работна ръка и др. (1947 г.).

Карета-журнали за общия оборот, за дебита и кредита (1946 г.).

Дневници, главни, инвентарни и спомагателни книги за производството, оборота, суровините материали и др. (1944-1947 г.).

Маслодобивна фабрика „Ал. Божилов“ и Н. Татарлиев“
гр. Пазарджик
Ф. 202-К., 56 а. е., 1941-1947 г.

Предприятието собственост на Ал. Божилов и Н. Татарлиев от гр. Пазарджик е създадено през 1931 г. за производството на технически масла от преработката на слънчоглед, памуково семе, мак, соя, рапица, лалиманция и леноно семе. Доставката на суровини и пласмента на готовата продукция се разпределяли от Дирекцията на храноизноса.

Преписки с Дирекцията на храноизноса, Дирекцията на труда, Дирекцията на вътрешната търговия и Дирекцията за закупуване и износ, РКС и др. за материалното и техническо снабдяване на фабриката, доставка на семена, определяне цените на различните видове семена, закупуване и износ на

зърнени храни, броя на работниците и др. (1942-1947 г.).

Сведения, давани на Министерството на търговията и промишлеността за движението на смазочните и горивни материали, суровинните материали, готовата продукция и др. (1944-1945 г.).

Протоколи за получаване семена от производителни лункове в страната (1945 г.).

Декларации за данък върху оборота (1945-1946 г.); ревизионни актове (1944-1947 г.); спомагателни книги за разходи по труда, за добитото производство, за непокрити имоти и др. (1947 г.).

О. О. Д-во „Ориз“ — гр. Пазарджик
Ф. 203-К., 8 а. е., 1940-1947 г.

Дружеството е образувано през м. юни 1939 г. от Централния кооперативен съюз „Напред“ гр. София с участието на пазарджишките граждани Георги Гешев и Венко Божаров. Занимават се с производство и продажба на ориз.

Главни книги за положението на сметките на дружеството (1940-1947 г.); спомагателни книги за преработка на ориз (1947-1948 г.).

Мелница „Постоянство“ — гр. Пазарджик
ЧП № 57, 1 а. е., 1944 г.

Спомагателна книга дебитори и кредитори

КАУЧУКОВА И ОБУВНА ПРОМИШЛЕННОСТ

След войните у нас се развива сравнително бързо каучуково и обувно производство. В гр. Пазарджик действуват 7 фабрики за производство на гумени изделия: автоклави, пресовани каучукови изделия, обувки и др. Предприятията се създават и действуват под следните наименования и хронологически граници: Акционерно дружество „Братя Сотирови“ — гр. Пазарджик (1930—1948 г.), Акционерно дружество „Сила“ — Пазарджик (1932—1948 г.), Катчукова фабрика „Гранит“ — Пазарджик 1937—1948 г.), Каучукова фабрика „Корона“ — Пазарджик (1939—1948 г.), Каучукова фабрика „Георги Сотиров“ — Пазарджик (1935—1948 г.).

Акционерно дружество „Братя Сотирови“ гр. Пазарджик
Ф. 158-К., 47 а. е., 1940-1948 г.

Преписки с предприятия в страната във връзка с пласмента на готовата продукция и определяне на цените; снабдяване със суровини, спомагателни материали, машини, съоръжения и др. (1943-1948 г.).

Книга за суровините, добитото производство и клиентите (1940-1947 г.); главни и инвентарни книги за балансите (1940-1946 г.).

Акционерно дружество „Сила“ — гр. Пазарджик
Ф. 458-К., 21 а. е., 1932-1948 г.

Протоколи от общите събрания с решения и мнения по производството, пласмента на готовата продукция, цените, снабдяване със суровини, спомагателни материали, машини и др. (1932-1947 г.).

Годишни производствени отчети (1945-1947 г.); главни и спомагателни книги за положението на сметките (1938-1946 г.).

Каучукова фабрика „Гранит“ — гр. Пазарджик
Ф. 459-К., 7 а. е., (1937—1948 г.).

Инвентарни книги с балансите (1937-1947 г.); ликвидационни баланси (1948 г.); спомагателни книги за производството, оборота и продажбите (1940—1948 г.).

Каучукова фабрика „Корона“ — гр. Пазарджик
Ф. 461-К., 11 а. е., 1939-1948 г.

Годишни производствени планове (1948 г.), таблици и договори за изпълнение на трудовите норми (1948 г.).

Инвентарни книги за балансите (1939-1948 г.); ликвидационни баланси и обяснителните записки към тях (1946-1948 г.); ревизионен акт (1947 г.); главни и спомагателни книги за оборота и продажбите (1940-1948 г.).

Фабрика за гумени изделия „Георги Сотиров“
гр. Пазарджик
Ф. 460—К., 13 а. е., 1935—1944 г.

Главни книги (1935—1940 г.); дневници за данък оборота (1935—1944 г.).

Обущарско-папукчийска кооперация „Средна гора“
гр. Панагюрище
Ф. 2—К., 3 а. е., 1925—1928 г.

Кооперацията е образувана през 1925 г. от 30 души майстори-кооператори и 100 души работници, чираци и калфи за изработване на известните панагюрски обуци от кожа, но впоследствие е задушена от конкуренцията на бързо развиващата се гумена промишленост и ликвидира в 1928 г.

Протоколна книга на кооперацията с данни за производството, кредитирането, снабдяването със суровини и др. (1925—1928 г.).

Инвентарна книга и партидно-приходна и разходна книга (1925-1928 г.).

ХИМИЧЕСКА ПРОМИШЛЕННОСТ
Акционерно дружество „Сам Патак“ — Гара Белово,
Пазарджишко
Ф. 157-К., 13 а. е., 1928-1947 г.

Частната фирма „Сам Патак“ е основана през 1888 г. в гр. София от виенския жител и търговец Сам Патак за производство на книговезни изделия. На 18 април 1918 г. се образува акционерно дружество от проф. Г. Данаилов, Атила Таубер и Сам Патак, за да поеме и продължи всички дела на дотогавашната, действаща в София, Русе и Варна фирма „Сам Патак“. През 1927 г. дружеството закупува фалиралата книжна фабрика на Бъчваров — жител на Гара Белово, като се специализира в производството на хартия и картонени изделия.

Протоколни книги на проверителния съвет и общите събрания с данни за производството, снабдяването със суровини, машини, пласмента на готовата продукция и др. (1940-1947 г.).

Сведения, застрахователни полици и кореспонденция със застрахователните дружества в страната по застраховката на стоки и транспортни моторни средства (1940-1947 г.).

Списък на работниците и таблиците за трудовото възнаграждение (1938-1940 г.); списъци на акционерите (1947 г.).

Партидни книги (1928-1947 г.).

Правилник за вътрешния ред (1938-1940 г.).

Акционерно дружество „Тракия“ — гр. Пазарджик
Ф. 276-К., 18 а. е., 1939-1947 г.

Дружеството е създадено през 1939 г. от Алберт Ешуа, Исак Ашер Сиди, Никола М. Маринов, Илиа М. Маринов за производството на мукава и груба амбалажна хартия от материали, намиращи се в Пазарджишки край, (оризова слама и конопени стебла). По-късно това производство се преустановило по липса на химикали и за суровина се използва само отпадъчна хартия.

Устав и учредителен протокол на дружеството (1940 г.).

Преписки по искане разрешително за сроеж на фабриката, доставка на машинни спомагателни материали и др. (1939-1944 г.).

Декларации за еднократен данък върху имуществото (1947-1948 г.).

Заявления, баланси, протоколи и кореспонденция с Областния съд, Градската община и др., носещи сведения за дейността на фабриката (1939-1947 г.).

Годишни сведения за индустрията (1947 г.); ревизионни актове (1943-1949 г.); книга за акционерите (1943-1946 г.); главни и инвентарни книги (1939-1947 г.).

ТЕКСТИЛНА ПРОМИШЛЕННОСТ
Фабрика „Кръстьо Симеонов Бояджиев“ — гр. Панагюрище
Ф. 20-К., 40 а. е., (1922-1943 г.)

Фабриката е основана през м. февруари 1922 г. от панагюрския гражданин Кръстьо Симеонов Бояджиев под наименование „Първа българска фабрика за хавлии“. В 1931 г. предприятието става дружество с ограничена отговорност и внася първите механични станове, като разширява производството от хавлиени платове до гладки тъкани: хасе, американ и дюшкълък.

Преписки и окръжни за определяне цените на тъканите, за построяка на производствени помещения, снабдяване с нови машини, рекламации, доставка на машинни части, бой и химикали, за пласиране на готови хавлиени артикули и др. (1922-1943 г.).

Отчети за двигателната сила, материали за преработка, за производството, пласмента, мита, превози, ръководния персонал и др. (1934-1940 г.).

Ревизионна книга (1933-1943 г.); главни и спомагателни книги за суровинните материали, производството и др. (1934-1940 г.).

Трудово производителна кооперация „Персийски килим“
гр. Панагюрище
Ф. 456-К., 13 а. е., 1938-1944 г.

Създадена на 6. XII. 1937 г. от жителите на гр. Панагюрище Иван Станчев, Никола Маревков и Кръстьо Бистреков, за да осигури по-добри условия на килимарските работнички, жестоко експлоатирани в частните килимарски работилници. Кооперацията обединила още в самото начало най-прогресивните килимарски работници. Въпреки упоритата съпротива на частните килимаропроизводители и опитите им да ликвидират кооперацията, тя се развивала успешно и укрепвала.

Протоколи от общите събрания и управителния съвет по производство на килими, доставка на суровини, цените на стоките, пласмента, износ в чужбина и др. (1939-1944 г.).

Доклади от управителния и контролния съвети пред общото събрание за резултатите от направените ревизии, годишната дейност на кооперацията и др. 1939-1944 г.).

Годишни отчети и баланси (1938-1944 г.); таблици и сведения за трудовото възнаграждение на работниците, бюджетно-проекта за индустрията при кооперативните сдружения и др. (1942-1944 г.); ревизионни актове (1940-1944 г.).

ТЪКАЧНА ФАБРИКА „РОДОПИ“ с. ЛЪДЖЕНЕ (ВЕЛИНГРАД), ПЕЩЕРСКО

Ф. 164-К., 5 а. е., 1945—1948 г.

ТЪКАЧНА ФАБРИКА „НАДЕЖДА“ — гр. ПАЗАРДЖИК

Ф. 159-К., 4 а. е., 1944—1948 г.

ТЪКАЧНА ФАБРИКА „БОЛЯРКА“ гр. ПАЗАРДЖИК

Ф. 160-К., 6 а. е., 1947—1948 г.

ТЪКАЧНА ФАБРИКА „РИКОВ-ЦУКЕВ“ — гр. ПАЗАРДЖИК

Ф. 161-К., 10 а. е., 1944—1948 г.

ТЪКАЧНА ФАБРИКА „АНДОН ИВАНОВ МАКЕДОНСКИ“ — гр. ПАЗАРДЖИК

Ф. 163-К., 3 а. е., 1947—1948 г.

ТЪКАЧНА ФАБРИКА „ГЕОРГИ И СПАС ИВАНОВИ ГЕНОВИ“ — гр. ПАЗАРДЖИК

Ф. 165-К., 12 а. е., 1945—1949 г.

КОНОПЕНО-ПРЕДАЧНА ФАБРИКА „БЪЛГАРСКИ КОНОП“ — гр. ПАЗАРДЖИК

Ф. 166-К., 4 а. е., 1935—1949 г.

ТЪКАЧНА ФАБРИКА НА ОО Д-во „СЛОН“ — гр. ПАЗАРДЖИК

Ф. 162-К., 6 а. е., 1946—1948 г.

След Първата световна война в гр. Пазарджик в областта на текстилната индустрия работят 5 тъкачни фабрики, 2 предачни и 1 конопена филатура за преработка на коноп за тъкан. Производството им се свежда до изработване на американи, кърпи за глава, оксфорди, басми, панамы и коночени изделия.

Окръжни, наредби и заповеди от обединението „Памучна индустрия“ във връзка с производствената дейност, изпълнението на нарядите и др. (1945-1947 г.).

Кореспонденция с РКС, ДИП „Пловдив“ и комисарствата по получаване на суровинни материали за производство, отпускане на продукция за комисарствата и др. (1944-1947 г.).

Сведения и писма за дейността на фабриките и заетостта на работниците (1947-1948 г.).

Главни и спомагателни книги за общите разноски на фабриките, за движението на готовата продукция, за инвентарите и балансите и др. (1944-1947 г.).

Ревизионна книга (1948 г.).

Окончателни ситуации, подробна ведомост, отчети и др. за направата на административна сграда, за постройка на филатура, за цените на постройката и др. на фабрика „Български коноп“ (1935-1937 г.).

IV СЕЛСКО И ГОРСКО СТОПАНСТВО СЕЛСКО СТОПАНСТВО

АГРОНОМСТВА

От 1900 до 1910 г. се създават околийските агрономства в градовете Пазарджик, Пещера и Панагюрище и през 1927 г. Районното агрономство в с. Лъджене, Пещерска околия.

Околийските агрономства организират, ръководят, осъществяват контрол на селското стопанство в съответните им райони, чрез което се стремят да стабилизират и повдигат благосъстоянието на частното земеделско стопанство, застъпват в организацията на отделните частни стопанства най-подходящи, високоинтензивни, високобрutoдоходни производителни клонове и култури. Въвеждат и разпространяват семена от подобрени сортове, съблюдават правилното райониране, засяване, отглеждане и навременно прибиране на реколтата. Поощряват развитието на бубарството, пчеларството, овощарството, лозарството и животновъдството. Уреждат курсове, сказки, беседи, земеделско-стопански демонстрации за културното и просветно издигане на земеделските стопани; ръководят общинските ТПС комисии по оземляване на безимотните и малоимотни селяни, а след 1934 г. и учебно-възпитателната работа в допълнителните земеделски училища в съответните околии и райони.

Дейността на агрономството се ръководи от околийски агроном и изградените към всяко агрономство агрономически съвети, които разглеждат всички въпроси, свързани с организацията, разпределяне на районите и работата между агрономите и специалистите; отчитат дейността на агрономствата и разработват бюджета-просектите.

Околийско агрономство — Пазарджик

Ф. 6-К., 137 а. е., 1920-1944 г.

Окръжни на Министерството на земеделието и държавните имоти по провеждане на демонстративни торови опити, извършване на преценка от резултатите от заложените демонстративни опити за торенето, използването отпуснатите азотно-фосфатни торове при отглеждането на тютюна; по определение ценността на семената на памука, конопа и др. (1941-1944 г.).

Сведения на околийския агроном до главната дирекция на статистиката за засетите площи с пролетни, зимни посеви и трайни култури; за средния добив от декари; за броя на конехите с пчели, за работния добитък, земеделския инвентар, за нанесени повреди, природни стихии и вредители; по качествено производство на вина, добити със селекционни ферменти и метабисулфат, производството на лозови резници и облагородени вкоренени лози; по демонстративното хранене на домашните животни и получените резултати, равностметки за изконсумираната храна и издоеното мляко и др. (1926--1944 г.). Сведения от кметовете и списъци за изпълнението на сеитбения наряд, засятите площи по култури, полу-

ченото от тях производство, констатирания излишък и недостиг на храни, събрания уем от вършачкопритежателите, за на личната работна ръка (мъже и жени) от 17 до 60 годишна възраст, на личните земеделски оръдия и машини, определяне надниците за копан, оран, жътва, косене и др. (1923-1944).

Кореспонденция по построяване от отделни стопани на тютюневи сушилни с безлихвен заем от БЗКБ, определяне цените на индустриалните култури, отглеждането на пчелите, застраховката на животните и др. (1920-1944 г.).

Протоколи за оземляване на безимотни от фонд ТЗС (1925-1944 г.).

Книги за заложените опити (1932-1941 г.).

30 ст.

Околийско агрономство — гр. Панагюрище
Ф. 9-К., 13 а. е., 1934-1944 г.

Сведения за наличната земеделска работна ръка, добитък и превозни средства, за броя на домашните животни по села и общо за околията, определяне на такси и др. (1936-1943 г.).

Списъци на стопани, които следва да предадат мляко в млекопреработвателната станция; на притежаващи пчелни семейства, овце, кози, овощни градини и др. (1934-1943 г.).

Заявления, протоколи, актове и декларации за определяне нанесените щети от природни бедствия, определяне средното производство от земеделските култури, подсбяване на пустеещите земи и др. (1942-1943 г.).

Околийско агрономство — гр. Пещера
Ф. 10-К., 58 а. е., 1912-1943 г.

Годишни отчети и рапорти за дейността на агрономството и допълнителните земеделски училища (1934-1940 г.).

Сведения за броя на селскостопанските животни; за площите заети с лозя и производство на грозде; за засети декари с рози, набран розов цвят и добито розово масло; за пазарните цени на едро и дребно на земеделските култури и др. (1933-1943 г.).

Кореспонденция и протоколи от общинските управления в околията за определяне на размера на поземлената собственост, определяне на средните пазарни цени на земята и настаняване на бежанските семейства, по очакваното производство от декар засята площ, състоянието на зимните и пролетни култури и др. (1925-1940 г.).

Месечни бюлетени за времето (1934-1943 г.).

Книга за засадените площи с лозя, винени сортове и добиви от тях. (1912-1943 г.).

Районно агрономство с. Лъждене, Пещерско
Ф. 17-К., 33 а. е., 1927-1943 г.

Рапорти и отчети за дейността на агрономството (1927-1942 г.).

Кореспонденция за представяне експонати за изложби, отпразнуване деня на земята, подготовката на земеделските кадри, оточняване на пустеещи и слабо производителни площи преработката на ленени стебла, износа на плодове построяване на тютюневи сушилни, доставка на овощен посадъчен материал и др. (1927-1942 г.).

Сведения за броя на населението, домакинството и земеделското население; за произведените, преработени и консервирани продукти в месните консервни работилници; за слабо-производителните земи по общини и начините за подобряването им; за развитието на пчеларството, животновъдството и др. (1930-1943 г.).

Месечни бюлетени за състоянието на времето (1927-

Доклади за проведените сортови и торови опити за лепената култура и таблици към същите (1927-1943 г.).

Тютюнопроизводителна кооперация — гр. Панагюрище
Ф. 34-К., 18 а. е., 1919-1931 г.

В гр. Панагюрище и околията му въпреки, че няма добри почвени и климатични условия за добросъществен тютюн, поради голямото му търсене, започват да го засаждат и обработват масово. През 1919 г. се учредява и тютюнопроизводителна кооперация с цел да организира тютюнопроизводителите за обща преработка и продажба на тютюните. Получаваният тютюн в околията бил некачествен и постепенно отпаднал от пазара, поради което през 1925 г. кооперацията ликвидирала. Записванията по книгите продължават до 1931 г.

Протоколи на общите събрания и управителния съвет с данни по учредяване на кооперацията, назначаване на ръководен персонал, приемане на нови членове, искане кредити от БКБ и БЗБ, гласуване на бюджети, застрахователните осигуровки на тютюните, определяне надниците на работниците, отчитане дейността на кооперацията и др. (1919-1925 г.).

Книги за членовете и внесения от тях дялов капитал (1920-1930 г.).

Главни и спомагателни книги за положението на сметките (1920-1931 г.).

Скотовъдно-производително кооперативно дружество „Братия“ — гр. Панагюрище
Ф. 233-К., 37 а. е., 1918-1946 г.

Дружеството е основано на 19. I. 1918 г. и започва да функционира от 17. III. 1918 г., с цел преработване на млечни продукти от дребен и едър рогат добитък, продажба на изработената стока, подобряване на същест-

вуващите породи животни. Обсегът на действие на дружеството е бил само местен. През периода 1918—1943 г. дружеството е било подведомствено на Българската земеделска банка и Българската земеделска и кооперативна банка.

Учредителен протокол, заявление и писмо по юридическото утвърждаване на кооперацията (1918 г.).

Протоколи на общите събрания и управителния съвет с данни по построяване на мандри, преработка на млякото, осигуряване на пасбища, подобряване на съществуващите породи животни и др. (1920—1946 г.).

Годишни бюджети и баланси (1918—1920 г.).

Изложение на кооперацията до Министерството на земеделието и държавните имоти, Народното събрание, областния директор в гр. Пловдив и др. по освобождаването на кооперацията от някои такси; за приноса ѝ в стопанското развитие на страната; за намалени пасбищни площи поради неправилно залесяване; за подобряване на местната порода овце и др. (1918—1938 г.).

Кореспонденция по продажба на млечни продукти за чуждестранни фирми, участието на кооперацията в мострения панаир в гр. Горна Оряховица през 1926 г. отпускане парични помощи за бедните, наемане на пасбища и др. (1918—1941 г.).

Дневник-главни и спомагателни книги за положението на сметките (1918—1944 г.).

Районно инженерство по водите — гр. Пазарджик Ф. 7-К., 121 а. е., 1911—1944 г.

Създадено е през 1908 г. под наименованието „Т. Пазарджишка секция по водите“ — с цел да изучава водните течения и водите на реките в Пазарджишка, Пещерска и Панагюрска околия, като са построени водочетни станции по теченията на реките, наблюденията от които са били отчитани и систематизирани, за да служат като основа в проучванията, проектиранията и извършванията на водните мероприятия; да извършва необходимите теренни и парцелни снимки; да разширява районите за засяване на ориз в зависимост от наличните води за напояване и въз основа на издаваните разрешителни на оризосеящите да ги облага с такса „водно право“.

Секцията изисквала от производителите сведения за направените разходи и получените приходи от единица площ, засята с ориз. Тя е контролирала дейността на водните заведения, а след 1920 г. на новоосъздадените водни синдикати. След 1928 г. секцията е преименувана в Районно инженерство по водите гр. Пазарджик, под което наименование съществува до 9. IX. 1944 г.

Репорти и доклади за дейността на Районното инженерство и водните синдикати (1926—1944 г.).

Протоколи на Върховния съвет по водите, синдикалния съвет, управителните и контролни съвети на водните синдикати по утвърждаване на протоколи, направа на напойтелни канали, определяне площи за оризища и др. (1915—1944 г.).

Отчетни доклади, протоколи, решения и др. от годишните събрания на водните синдикати в района (1925—1944 г.).

Сведения за стопанското състояние на синдикатите в района на инженерството за напоявани култури и площи, добиви, стойност на имотите, дялов капитал, за водните заведения, оризищата, направените канали, мостове и др. съоръжения и др. (1938—1944 г.).

Годишни бюджети и баланси на синдикатите (1937—1944 г.).

Списъци на водни заведения в Пещерска, Панагюрска, Ихтиманска, Пирдопска и Пазарджишка околии (1935—1943 г.).

Кореспонденция по образуването на водните синдикати, съставянето на теренно-парцелни снимки, извършване сондажни проучвания на язовир „Тополница“, прокопаване на напойтелни канали, корекции на реките, оценки и заплащане на отчуждени земи и др. (1913—1942 г.).

Указ № 55 от 20. VIII. 1932 г. и наредба за засяване на конопа в Пазарджишка околия.

Ревизионни актове на инженерството и водните синдикати (1914—1944 г.).

Заповедни книги (1920—1944 г.).

Дневник на дългомерната станция в с. Калугерово, Пазарджишко (1940—1943 г.).

ВОДНИ СИНДИКАТИ

Водните синдикати са създадени след 1920 г. съгласно закона за синдикатите, публикуван в Д. в. бр. 166, 22. X. 1920 г. за да отводняват заблатени земи, да осигуряват вода за напояване и разширяване напознатите площи; да коригират малките рекички, дерета и извори; да запазят имотите от заливане при наводнение и главно за увеличаване добивите от земедобравното състояние на районите, чрез подобряване на здравно-хигиенните култури, чрез напояване с води на синдикатите, за подобряване условията.

С отводняване на заблатените земи водните синдикати се очертават като добър помощник на Министерството на земеделието при провеждане на общата народна стопанска дейност и на Министерството на народното здравие в борбата му срещу маларията. Към Пазарджишкото районно инженерство се създават 13 водни синдикати: в гр. Пазарджик — 3, Пещера, Бошуля, Варвара, Ветрен, Козарско, Лъджене, Паталеница, Сараньово, Сестримо и Черногорово.

ВОДЕН СИНДИКАТ „СТРАЖА“ с. БОШУЛЯ, ПАЗАРДЖИШКО

Ф. 357-К., 11 а. е., 1923—1943 г.

ВОДЕН СИНДИКАТ „ТРАКИЯ“ гр. ПАЗАРДЖИК

Ф. 354-К., 21 а. е., 1934—1941 г.

ВОДЕН СИНДИКАТ „ТОПОЛНИЦА“ гр. ПАЗАРДЖИК

Ф. 180-К., 14 а. е., 1935—1943 г.

ВОДЕН СИНДИКАТ „ЕЛИ ДЕРЕ“ гр. ПАЗАРДЖИК

Ф. 179-К., 11 а. е., 1938—1943 г.

ВОДЕН СИНДИКАТ „МАЛКА МАРИЦА“ с. САРАНЬОВО (СЕПТЕМВРИ)

Ф. 353-К., 13 а. е., 1925—1943 г.

ВОДЕН СИНДИКАТ „ПРОГРЕС“ с. ЧЕРНОГОРОВО, ПАЗАРДЖИШКО
Ф. 356-К., 4 а. е., 1941—1942 г.

Устави на синдикатите (1936-1942г.).

Протоколни книги на управителните съвети с данни за дейността на синдикатите, приемане на бюджетите, разширяване на каналната мрежа, определяне площи за оризища, назначаване персонал и др. (1930-1942г.).

Протоколи, отчети, доклади и баланси от проведени годишни събрания на водните синдикати (1933—1943 г.).

Кореспонденция по образуване на синдикати, по уреждане на трудовото възнаграждение на работниците, поддържане на каналната мрежа и строителството по нея, напояване на поливните площи, уреждане средствата на синдикатите и др. (1935—1943 г.).

Ревизионни актове (1936-1940г.).

Партидни книги за членовете и дяловия капитал (1923-1945г.).

Главни и спомагателни книги за положението на сметките на синдикатите (1925-1942 г.).

ГОРСКО СТОПАНСТВО

Областна служба по горите и лова гр. Пещера
Ф. 5-К., 74 а. е., 1936-1943 г.

Създадена е на 26. II. 1937 г. като Пещерска районна горска инспекция, която след 29. I. 1943 г. се преименува в Областна служба по горите и лова — да ръководи създаването, отглеждането, опазването и експлоатацията на горите; първичната обработка на дърводобива и превозването до временните складове, от където да го отправя за частните търговски фирми и представители на държавни предприятия. Тя определя обектите за залесяване с подходящи видове дървета; контролира лова и риболова в поверения ѝ район.

Разнообразната си дейност Областната служба по горите и лова провежда в района, обхващащ горите в източните и югоизточните южни части на Пещерска и малка част от Девинска околия, намиращи се в землището на гр. Пещера, Брацигово, Батак, Нова Махала. Доспат, с обща площ 91670 хкт., собственост на общините и държавата. Под нейно пряко ръководство са общинските и държавни реверни и административни лесничества и секциите по укрепяване на порошката и залесяването.

Годишни планове и отчети за производствената дейност на административните и реверни лесничества (1936-1943г.).

Тарифи, кореспонденция, сведения и др. по добива на главните и второстепенните горски продукти, внесените приходи в държавното съкровище и др. (1936-1943г.).

Писма, заповеди, протоколи окръжни и др. за охраната на горите, уреждане собствеността на горите, пашата, лова, риболова и др. (1937-1943г.).

Писма, отчети, сведения и доклади за извършените лесокултурни работи, състоянието на разсадниците, необходимите

площи и семена за производството на фиданки в горските разсадници и др. (1941-1943г.).

Кореспонденция, планове, сведения и др. с искания за строежа на дъскорезни заведения, дейността на дъскорезните фабрики и др. (1938-1943г.).

Лесничества и секции

Повечето от лесничествата и стопанствата в Пазарджишки окръг са създадени през годините 1930—1940 като реверни и административни лесничества с цел стопанисване, експлоатация и охрана на горите.

Общинските реверни лесничества са се занимавали с експлоатиране и стопанисване на училищни, църковни и манастирски гори; административните — с общинските гори, а държавните реверни — с държавните гори.

От 1. I. 1939 г. общинските реверни лесничества минават на щат към държавата, сливат се с държавните реверни лесничества и образуват държавните горски стопанства.

В района на окръга са съществували и три секции по укрепяване на порошката и залесяването в градовете Пазарджик и Панагюрище и в с. Поибрене, Панагюрско. Дейността на секциите се изразявала в стопанисване на разсадниците, укрепяване на порошката чрез залесяване, охрана на периметрите и др.

Всички се намират под ведомството на МЗДИ.

АДМИНИСТРАТИВНО ЛЕСНИЧЕЙСТВО гр. ПАЗАРДЖИК
Ф. 143-К., 9 а. е., 1905—1940 г.

АДМИНИСТРАТИВНО ЛЕСНИЧЕЙСТВО гр. ПАНАГЮРИЩЕ
Ф. 153-К., 54 а. е., 1930—1943 г.

АДМИНИСТРАТИВНО ЛЕСНИЧЕЙСТВО гр. ПЕЩЕРА
Ф. 407-К., 3 а. е., 1931—1939 г.

Кореспонденция по сечене материали за строеж, на дърва и за шума; по разрешаване на спорове за границите на горите; за опазване на културите в залесените участъци, по залесяването и лесокултурните работи, по отпускане на фиданки; оползотворяването на буковия жълтъд; по експлоатацията на общинските и частни гори и др. (1930-1943 г.).

Дефинитивни стопански планове на Пещерската и Розовската общински гори (1931-1939 г.). Стопански планове, протоколи и др. по експлоатацията на горите (1939-1943 г.).

Оценителни девизи и скици за лесокултурните периметри на землищата в Панагюрско, Поибренско, Елшишко и др. (1939-1940 г.).

Контролна книга за даваните позволителни за дърва и паша (1938-1939 г.).

Заповедни книги (1905-1940 г.).

БАТАШКО РЕВИРНО ЛЕСНИЧЕЙСТВО м. БЕГЛИКА, ПЕЩЕРСКО
Ф. 454-К., 14 а. е., 1935—1944 г.

РЕВИРНО ЛЕСНИЧЕЙСТВО гр. БРАЦИГОВО
Ф. 405-К., 2 а. е., 1929—1941 г.

РЕВИРНО ЛЕСНИЧЕЙСТВО гр. ПАНАГЮРИЩЕ
Ф. 44-К., 22 а. е., 1939—1943 г.

РЕВИРНО ЛЕСНИЧЕЙСТВО с. РАВНОГОР, ПЕЩЕРСКО
Ф. 406-К., 2 а. е., 1938—1940 г.
РЕВИРНО ЛЕСНИЧЕЙСТВО с. СТРЕЛЧА, ПАНАГЮРСКО
Ф. 45-К., 23 а. е., 1925—1943 г.

Годишни и тримесечни баланси и таблици за дърводоби-
ва (1937—1944 г.).

Дефинитивни стопански планове с ведомости за границите,
таксионно описание на насажденията и др. (1929—1944 г.).

Годишни планове за почзуване на дивеча и изстребване на
вредния дивеч (1942 г.).

Статистически сведения за горските етати, оценителни де-
визи по изкуственото залесяване и др. (1941—1943 г.).

Кореспонденция по експлоатацията на училищните, ча-
стните и църковните гори; разрешаване спорните граници за
горите; залесяването; по опазване на полезния дивеч и уни-
щожаване на вредния, по лова и риболова; нарушение по
закона на горите; продажби на дървесна маса чрез тръг, до-
ставка на наряди дървен материал за войската и други

Ревизионни актове (1935—1936 г.).

ДЪРЖАВНО ГОРСКО СТОПАНСТВО м. ОМАНА, ПЕЩЕРСКО

Ф. 428-К., 3 а. е., 1941—1942 г.

ДЪРЖАВНО ГОРСКО СТОПАНСТВО м. ШИРОКА ПОЛЯНА, ПЕЩЕР-
СКО

Ф. 427-К., 5 а. е., 1937—1942 г.

Стопански план за 1941—1942 г.

Книги за насажденията и стопански книги за главното и
второстепенно ползуване на горите, добива на дървен мате-
риал, приходите и разходите (1941—1942 г.).

Главни и спомагателни книги (1937—1942 г.).

СЕКЦИЯ ПО УКРЕПВАНЕ НА ПОРОИЩАТА И ЗАЛЕСЯВАНЕТО
ПАЗАРДЖИК

Ф. 144-К., 2 а. е., 1941—1945 г.

СЕКЦИЯ ПО УКРЕПВАНЕ НА ПОРОИЩАТА И ЗАЛЕСЯВАНЕТО
ПАНАГЮРИЩЕ

Ф. 168-К., 22 а. е., 1927—1942 г.

СЕКЦИЯ ПО УКРЕПВАНЕ НА ПОРОИЩАТА И ЗАЛЕСЯВАНЕТО
с. ПОИБРЕНЕ, ПАНАГЮРСКО

Ф. 167-К., 13 а. е., 1913—1927 г.

Кореспонденция по откриване на секция в гр. Панагюри-
ще, определяне персонала на същата, паричното възнаграж-
дение на работниците, състоянието на залесените култури,
основаването на държавен горски разсадник в с. Поибрене
и др. (1913—1942 г.).

Годишни планове за главното и второстепенно ползуване
на горите (1932—1935 г.). Годишни отчети и таблици за из-
вършената работа в секциите (1913—1941 г.).

Общ регистър за извършените работи по залесяването
(1915 г.).

Заповедни книги на началника на секциите за назнача-
ване и уволняване на служители, на комисии по покупка на
коне и др. (1941—1945 г.).

Районни горски съюзи и трудово горски производителни кооперации

За периода 1920—1932 г. в почти всички селища на горските райони са
учредени кооперации. Целите на кооперативните сдружения са: да орга-
низируют задружно използването на главните и второстепенните продукти
от горите за кредитиране на членовете; строеж и поддържане на дъско-
резници, банници, циркуляри, гатери, фабрики и др. необходими за пре-
работване на дървения материал; продажба на изработените от членовете
горски произведения; транспорт на дървения материал и продукти, опи-
чане на горите и др.

След 1930 г. за ръководство на горските кооперации се създават
районните горски кооперативни съюзи в гр. Пещера и с. Лъджене, Пещер-
ско. Главната дейност на съюзите е била да се грижат за обща продажба
на отпускания дървен материал на отделните кооперации, за обща доста-
вка на необходимите за гатерите машини и смазочни материали, доставка
на хранителни продукти за горските работници, РГКС се кредитирали от
БЗКБ.

РАЙОНЕН ГОРСКИ КООПЕРАТИВЕН СЪЮЗ „ЧЕПИНО“

с. ЛЪДЖЕНЕ, ПЕЩЕРСКО

Ф. 29-К., 31 а. е., 1932—1943 г.

РАЙОНЕН ГОРСКИ КООПЕРАТИВЕН СЪЮЗ „РОДОПА“

гр. ПЕЩЕРА

Ф. 31-К., 30 а. е., 1937—1943 г.

Окръжни и кореспонденция по търговията с дървен мате-
риал и промишлени стоки; по кредитирането; указания за
провеждане организационната, финансовата и търговската
дейност на кооперациите; отпускане помощи и дарения от
съюза; по регистриране на новонабраните членове на УС и
КС, размера на дяловия капитал, обменяване на дялове и
др. (1938—1943 г.).

Годишни доклади, отчети, баланси и сведения за дейност-
та на съюзите (1938—1943 г.).

Протоколи от общите събрания и управителни съвети по
организационни въпроси, отпускане на етати за сеч, продаж-
ба на дървен материал, снабдяване на кооперациите с необ-
ходимия инвентар, фураж и храни (1935—1942 г.).

Ревизионни актове за извършени финансови ревизии на
районните горски кооперативни съюзи и на кооперациите
(1936—1944 г.).

ТРУДОВО — ГОРСКА ПРОИЗВОДИТЕЛНА КООПЕРАЦИЯ (ТГПК)

„ОРФЕЙ“ с. БАТАК, ПЕЩЕРСКО

Ф. 300-К., 19 а. е., 1929—1941 г.

ТРУДОВО — ГОРСКА ПРОИЗВОДИТЕЛНА КООПЕРАЦИЯ „СЪЗНАНИЕ“ с. БАТАК, ПЕЩЕРСКО

Ф. 296-К., 14 а. е., 1928—1941 г.

ТРУДОВО — ГОРСКА ПРОИЗВОДИТЕЛНА КООПЕРАЦИЯ „АРАБЧАЛ“ с. КАМЕНИЦА, ПЕЩЕРСКО

ТРУДОВО — ГОРСКА ПРОИЗВОДИТЕЛНА КООПЕРАЦИЯ „ЮНДОЛА“ с. ЛЪДЖЕНЕ, ПЕЩЕРСКО

Ф. 22-К., 33 а. е., 1923—1943 г.

ДЪСКОРЕЗНА ФАБРИКА НА ТРУДОВИТЕ — ГОРСКО ПРОИЗВОДИТЕЛНИ КООПЕРАЦИИ „АРАБЧАЛ И ЮНДОЛА“ с. ЛЪДЖЕНЕ (ВЕЛИНГРАД), ПЕЩЕРСКО

Ф. 386-К., 4 а. е., 1932—1944 г.

ТРУДОВО — ГОРСКА ПРОИЗВОДИТЕЛНА КООПЕРАЦИЯ „ЧЕРВЕН БОР“ — гр. ПЕЩЕРА

Ф. 24-К., 25 а. е., 1932—1940 г.

ТРУДОВО — ГОРСКА ПРОИЗВОДИТЕЛНА КООПЕРАЦИЯ „СЪЗНАНИЕ“ с. РАКИТОВО, ПЕЩЕРСКО

Ф. 294-К., 35 а. е., 1926—1944 г.

ТРУДОВО — ГОРСКА ПРОИЗВОДИТЕЛНА КООПЕРАЦИЯ „ПРОБУДА“ с. РАВНОГОР, ПЕЩЕРСКО

Ф. 455-К., 16 а. е., 1931—1943 г.

ТРУДОВО — ГОРСКА ПРОИЗВОДИТЕЛНА КООПЕРАЦИЯ „КРИВА РЕКА“ с. СЕСТРИМО, ПАЗАРДЖИШКО

Ф. 335-К., 3 а. е., 1929—1945 г.

ТРУДОВО — ГОРСКА ПРОИЗВОДИТЕЛНА КООПЕРАЦИЯ „НАПРЕД“ с. ФОТИНОВО, ПЕЩЕРСКО

Ф. 331-К., 2 а. е., 1928—1944 г.

ТРУДОВО — ГОРСКА ПРОИЗВОДИТЕЛНА КООПЕРАЦИЯ с. ЧЕПИНО (ВЕЛИНГРАД), ПЕЩЕРСКО

Ф. 389-К., 33 а. е., 1905—1944 г.

ТРУДОВО — ГОРСКА ПРОИЗВОДИТЕЛНА КООПЕРАЦИЯ „РОДОПА“ с. ШАБАНЛИЙ (СЪРНИЦА), ОКОЛИЯ ДЪОВЛЕНСКА (ДЕВИНСКА)

Ф. 430-К., 14 а. е., 1929—1944 г.

Протоколи от заседания на управителните и контролни съвети и общи годишни събрания на кооперациите по производствена дейност, приемането на нови членове, кредитирането и др. (1905—1947 г.).

Устави и правилници за вътрешния ред на кооперациите (1905—1942 г.).

Отчети, доклади, сведения и тарифи за производството, броя на работниците и др. (1924—1944 г.).

Годишни бюджети (1935—1940 г.); ревизионни актове (1921—1943 г.); книги за членовете (1920—1939 г.); главни и спомагателни книги (1923—1949 г.); заявления и молби за членство (1923—1939 г.).

V. СТРОИТЕЛСТВО И АРХИТЕКТУРА

Околийско пътно инженерство — гр. Пазарджик

Ф. 423-К., 11 а. е., 1907—1944 г.

Създадено през 1900 г. като участъково инженерство в гр. Пазарджик и през 1940 г. преименувано в Околийско инженерството има за цел строеж на нови пътища и поддържане на съществуващите. Районът му не се покрива с административната Пазарджишка околия и обхваща Панагюрска и Пещерска.

Окръжни, наредби и др. от Министерството на благоустройството и Дирекция на строежите по приложение на законите, събиране приходи за фонд „Пътища“ и др. (1940—1941).

Анализи на цените, поемни условия, обяснителни записки, ведомости за цените и др. по строежа на пътища и железопътни мостове (1929—1944 г.).

Ревизионни актове за извършени проверки в участъците на инженерството (1923—1944 г.).

Книга за състоянието на съоръженията на шосетата (1907—1938 г.).

Околийско инженерство гр. Панагюрище

Ф. 329-К., 7 а. е., 1908—1944 г.

VI. ТРАНСПОРТ И СЪОБЩЕНИЯ

Пощенска телеграфо-телефонна станция гр. Пазарджик

Ф. 380-К., 201-а. е., 1880—1944 г.

Пазарджишката поща съществува от 18. V. 1879 г. До 1910 г. пощата е имала само телеграфно-съобщителна връзка. Първата директна телефонна връзка със София е пусната в действие през 1911 г., а до това време се осъществявала чрез гара Белово. През периода 1920—1928 г. телефонната служба се разширила, като обхващала градовете София, Пловдив, Панагюрище, Пещера, гара Белово и с. Лъджене. След 1928 г. до 1944 г. не е направено почти нищо за развитието на пощата.

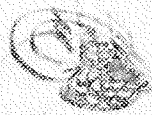
Окръжни, кореспонденция, рапорти и др. по организация експлоатация на съобщенията, за нередности в службите, по принасяне на пощата, за митническите коleti и др.; по назначаване, уволняване, преместване на служители, за трудовото им възнаграждение; за участието на служителите от пощите в Пазарджик и Саранбей (Септември) в Транспортната стачка през 1919 г. и много други (1880—1944 г.).

Телеграфо-пощенска станция с. Лесичово, Пазарджишко

ЧП № 126, 3 а. е., 1919—1925 г.

Телеграми по Транспортната стачка 1919-1920 г.

Султански ферман с разреше-
ние за построяване църква
с. Черногорово — 1850 г.

Протокол на градското общин-
ско управление в Панагюрище
от 2-IX. 1885 г., от който се виж-
да, че била проведена демонст-
рация на населението в града с
лозунги за присъединяване на
Източна Румелия към Княжество
България.

Протокол на градското общин-
ско управление в Панагюрище
от 2-IX. 1885 г., от който се виж-
да, че била проведена демонст-
рация на населението в града с
лозунги за присъединяване на
Източна Румелия към Княжество
България.

VII. ТЪРГОВИЯ

Акционерно дружество (А. Д.) „Подем“ — гр. Пещера
Ф. 421-К., 15 а. е., 1943-1946 г.

Дружеството е учредено на 20. VI. 1943 г. за търговия на едро с мест-
ни и чуждестранни стоки; представителство на местни и чуждестранни фир-
ми; производство на дървен строителен материал, мебели, сапун, шперт-
плат, вина, ракии и др. стоки и построяване на фабрика в района на гр.
Пещера. За постигане на своята цел дружеството си служи със собствен
акционерен капитал, фондовете си и добитите кредити.

Дружеството се управлява от общото събрание на акционерите и от
управителния съвет. То функционира до м. юни 1945 г., когато и ершение
на общото събрание на акционерите е ликвидирало и неговия инвентар и
постройка се отстъпват на Работническата потребителна кооперация
„Труд“ гр. Пещера срещу заплащане.

Устав на дружеството, удостоверение за регистрация в
съда, подписка за акции, списък и книга на акционерите
(1943—1946 г.).

Протоколи, баланси и доклади с данни за състоянието на
фирмата (1944—1946 г.).

Протоколни книги на проверителния и контролен съвет
(1943—1946 г.).

Кореспонденция по организиране събирането на вълната,
списъци на стопани овцевъди, по пасищното угодяване на едър
и дребен добитък, наряди за добитък и фуражи, доставка на
хранителни стоки и др. (1943—1945 г.).

Данъчна книга на дружеството (1943—1946 г.).

Заявления, удостоверения, извлечения и др. по ликвидация-
та на дружеството (1945—1946 г.).

ПОТРЕБИТЕЛНА КООПЕРАЦИЯ „НАПРЕД“ — гр. ПАЗАРДЖИК
Ф. 221-К., 53 а. е., 1924—1944 г.

ПОТРЕБИТЕЛНА КООПЕРАЦИЯ „НАПРЕД“ — гр. ПАНАГЮРИЩЕ
Ф. 234-К., 17 а. е., 1918—1943 г.

Потребителните кооперации са създадени в Панагюрище през 1918 г. а
в гр. Пазарджик през 1919 г. като клонове на Работническа кооперация
„Напред“ гр. София с цел да снабдят членовете си с продукти от първа
необходимост по точно тегло и най-ниска цена и да работят между чле-
новете за развиване на работническата солидарност и другарство.

Учредителен протокол, протоколи на общите събрания и
управителните съвети (1918—1943 г.).

Ревизионни протоколи (1930—1944 г.).

Приключителни баланси и инвентарни книги за балансите
(1920—1943 г.).

Главни и спомагателни книги (1919—1944 г.).

ОБЩО ТЪРГОВСКО СДРУЖЕНИЕ с. БАТАК, ПЕШЕРСКО

Ч. П. № 27, 2 а. е., 1938—1948 г.

Касова книга и оправдателни документи

ПИТИЕПРОДАВНО БРАНШОВО СДРУЖЕНИЕ с. БАТАК, ПЕШЕРСКО

Ч. П. № 28, 2 а. е., 1938—1948 г.

Касова книга и оправдателни документи

ОБЩО ТЪРГОВСКО СДРУЖЕНИЕ гр. БРАЦИГОВО

Ч. П. № 29, 4 а. е., 1938—1947 г.

Касови и партидни книги

КЛОНОВО СДРУЖЕНИЕ НА ПИТИЕПРОДАВЦИТЕ гр. ПЕЩЕРА

Ч. П. № 25, 7 а. е., 1937—1947 г.

Бюджети, партидни книги и оправдателни документи

КЛОНОВО ТЪРГОВСКО СДРУЖЕНИЕ ЗА СТРОИТЕЛНИ, СМАЗОЧНИ И ГОРИВНИ МАТЕРИАЛИ гр. ПЕЩЕРА

Ч. П. № 26, 3 а. е., 1944—1946 г.

Партидни книги, бюджети, оправдателни документи

ШИВАШКА ПОТРЕБИТЕЛНА КООПЕРАЦИЯ „ПРОБУДА“ гр. ПАЗАРДЖИК

Ч. П. № 40, 2 а. е., 1931—1941 г.

Протоколни книги

ТЪРГОВСКА ФИРМА „БРАТЯ МИХАЙЛОВИ“ — гр. ПАЗАРДЖИК

Ч. П. № 195, 1 а. е., 1914 г.

Инвентарна книга

РАБОТНИЧЕСКА ПОТРЕБИТЕЛНА КООПЕРАЦИЯ „ТРУД“ — гр. ПАЗАРДЖИК

Ч. П. № 210, 1 а. е., 1943—1945 г.

Протоколна книга на управителния съвет

ОБЩА ЗАНАЯТЧИЙСКА КООПЕРАЦИЯ ЗА ОБЩИ ДОСТАВКИ И ОБЩИ ПРОДАЖБИ гр. ПАНАГЮРИЩЕ

Ч. П. № 215, 1 а. е., 1940—1943 г.

Протоколна книга

Ал. Стамболийски начело на въстаналите селяни
пред Пазарджик — 11 юни 1923 г.

VIII. КРЕДИТ И СПЕСТОВНОСТ

Земеделски банки

След освобождението ползата от общополезните каси създадени още по времето на Мидход паша не била забравена. Въз основа на същия принцип и през 1878 г. те се възстановяват под името „Земеделски каси“ със същата цел, с от 1903 г. земеделските каси действуват под името „Българска земеделска банка“. В Пазарджишки окръг е имало 4 банки: в гр. Пазарджик (1890 г.), в гр. Панагюрище (1895 г.), в гр. Пещера (1905 г.), и в с. Лъджене, Пещерско (1905 г.) Задачите на банките са били да раздават земеделски кредит, който оказал влияние за развитието на земеделието във всички негови отрасли. Занимавали се с кредитиране и контролиране на кооперациите от техните райони, както и със стопанска дейност: изкупване на земеделски произведения, доставка на земеделски оръдия и машини на земеделските стопани, строеж на стопански сгради и извършване всички видове банкови операции.

До 1934 г. са подчинени на Българската земеделска банка-София, а след 1934 г. на Българската земеделска и кооперативна банка, под която име те действуват до 1943 г., когато съгласно закона за национализацията на банките те преустановяват своята дейност и преминават към Българската народна банка.

Българска земеделска и кооперативна банка (БЗКБ) —
гр. Пазарджик
Ф. 11-К, 17 а. е., 1905—1943 г.

Протоколи на управителния съвет с данни по кредитирането, стопанската дейност, търговията и др. (1905—1943 г.).

Ревизионен акт на Кредитна кооперация „Блага вест“ с. Росен, Пазарджишко (1943 г.)

Българска земеделска и кооперативна банка (БЗКБ)
гр. Панагюрище
Ф. 27-К., 30 а. е., 1895—1944 г.

Окръжни от Централното управление на земеделските каси и кореспонденция по ипотекиране на имоти; продажба на имотите на касови длъжници, по кредитирането на земеделските стопани; за исиамеса в партизанските борби на служителите на касата; лишаване от заеми на лица, които използват сумите в предизборните борби; по влогонабирането и др. (1895—1924 г.).

Доклади и отчети на управителния съвет на клона за характера на района на клона, за икономическия му облик и

дейността на клона (1926—1944 г.).

Протоколи на управителния съвет с решения и мнения по кредитирането, стопанската дейност, търговията, назначаване на персонала и др. (1940—1942 г.).

Актове за извършени ревизии на клона (1927—1944 г.).

Българска земеделска и кооперативна банка (БЗКБ)

гр. Пещера

Ф. 110-К., 18 а. е., 1909—1943 г.

Протоколи на управителния съвет с данни за организационното и финансово състояние на банката, отпускането на краткосрочни и дългосрочни ипотечни кредити, стопанската и търговска дейност и др. (1938—1942 г.).

Годишни отчети и баланси на трудово-производителни кооперации и държавни предприятия в района (1943 г.).

Кореспонденция по искане на заеми за строежа на жилища и стопански сгради (1940—1941 г.).

Ревизионни актове за извършени ревизии на кооперации и предприятия в Пещерска околия, кредитирани от банката (1929—1944 г.).

Книга за записване на съдебните задължения на разни лица (1909—1919 г.).

Българска земеделска и кооперативна банка (БЗКБ)

с. Лъджене, Пещерско

Ф. 314-К., 19 а. е., 1903—1943 г.

Окръжни с указания за дейността ѝ, по организационни и финансови въпроси и др. (1920—1943 г.).

Кредитни досиета за отпускане на заеми на Ракитовската и Каменска общини за направа на горски пътища (1940—1943 г.).

Ревизионни актове за извършени ревизии от клона на кредитни, трудовогорски производителни и занаятчийски кооперации (1934—1943 г.).

Народни банки

Клоновете на БНБ в Пазарджишки окръг се създават в градовете Пазарджик, Панагюрище, Пещера и банковата агенатура в с. Лъджене (Велинград), Пещерско през периода 1905—1914 г. Първоначално те са служили като касиери на държавата, за изплащане на заплати, реквизиционни разписки и пенсии, приемане на влогове, кредитиране на някои търговци и др., а по-късно постепенно се развиват като емисии институти, а службите като влогови, кредитирането на частни лица се поема от новообразуваните частни популярни банки. Клоновете на БНБ кредитират частните банки, извършват покупко-продажба на чужда валута, в което състоя-

Българска народна банка (БНБ) — гр. Пещера
Ф. 152-К., 9 а. е., 1921—1943 г.

Протоколи на управителния съвет на банката по кредитирането, финансовата дейност, назначаване на персонал и др. (1929—1943 г.).

Борсови листове на Софийската борса (1938—1941 г.).

Главни и спомагателни книги за положението на сметките, движението на заемите и др. (1921—1943 г.).

Българска народна банка — Лъдженска агенатура с. Лъджене, Пещерско

Ф. 128-К., 31 а. е., 1914—1944 г.

Окръжни и кореспонденция по покупко-продажба на чуждестранни банкноти; бюджетните разходи на агенатурата; извършени преводи; изплатени заплати и пенсии (1914—1944).

Бюджетно-проекти и годишни отчети на клона (1934—1943).

Рапорти от инспекторски ревизии на банковата агенатура и рапорти до Централното управление на банката за състоянието на стопанството, търговията, кредита и занаятите в района на банковата агенатура (1935—1943 г.).

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА (БНБ)

гр. ПАНАГЮРИЩЕ

Ч. П. № 75, 3 а. е., 1942—1943 г.

Сведения, информации и кореспонденция.

Популярни банки

От 1903 до 1920 г. в района на окръга се създават популярни банки в градовете Пещера, Брацигово, Пазарджик, Панагюрище и селата Батак и Лъджене, които действуват до национализацията.

Основният си капитал банките образуват от встъпителни вноски, дялов капитал и ежегодни отделяния на известна сума от печалбите. Целта на банките е била да отпускат евтини кредити на членовете си срещу вносите от тях дялов капитал и срещу поръчителство на двама членове; занимават се и с влогонабиране, по-късно развиват и стопанска дейност: изкупуване на селскостопански произведения, обзавеждане на мандри, организиране на овошни разсадници, откриват потребителни магазини, снабдяват населението със земеделски и занаятчийски предмети и стоки от първа необходимост на цени по-ниски от частните търговски магазини.

ПОПУЛЯРНА БАНКА с. БАТАК, ПЕЩЕРСКО

Ф. 212-К., 6 а. е., 1927—1942 г.

ПОПУЛЯРНА БАНКА гр. БРАЦИГОВО

Ф. 111-К., 3 а. е., 1924—1942 г.

ПОПУЛЯРНА БАНКА с. ЛЪДЖЕНЕ, ПЕЩЕРСКО

Ф. 388-К., 48 а. е., 1925—1944 г.

ПОПУЛЯРНА БАНКА гр. ПАЗАРДЖИК

Ф. 1-К., 19 а. е., 1910—1939 г.

РАЙОННА ПОПУЛЯРНА БАНКА гр. ПАЗАРДЖИК

Ф. 355-К., 3 а. е., 1937—1942 г.

ПОПУЛЯРНА БАНКА гр. ПАНАГЮРИЩЕ

Ф. 134-К., 26 а. е., 1909—1944 г.

ПОПУЛЯРНА БАНКА гр. ПЕЩЕРА

Ф. 151-К., 30 а. е., 1938—1943 г.

Протоколни книги на общите събрания и управителните съвети с данни по учредяване на банките, кредитирането, влогонабирането, стопанската дейност, продажба на имоти на длъжници, по електрификацията на селищата и др. (1909—1943 г.). В Пазарджишката банка има данни за стопанската криза (1929—1933 г.).

Устав на Популярна банка гр. Панагюрище (1911 г.).

Годишни отчети и статистически сведения за стопанския живот в района (1911—1944 г.).

Кореспонденция по Закона на държавния надзор върху дружествата и сдруженията, строеж на банкови сгради, по организиране на годишните отчетни събрания, утвърждаване на бюджети и др. (1930—1944 г.).

Баланси (1938—1943 г.); ревизионни актове за извършени финансови ревизии (1933—1942 г.).

Регистър за подпомагане наследниците на починали служители (1938—1940 г.).

Книга за дяловия капитал (1940 г.).

Главни и спомагателни книги (1925—1944 г.).

Банка български кредит (ББК) А. Д. — с. Лъджене

Пещерско

Ф. 23-К., 58 а. е., 1927—1943 г.

В Пазарджишкия окръг се създават 5 клона на Банка български кредит, но са запазени материали само от клон в с. Лъджене, който е съществувал преди като Чепинска търговска банка — А. Д. с. Лъджене, основана на 16. III. 1929 г. На 25. III. 1935 г. тя се влива в Банка български кредит — А. Д. — гр. София, като клон на същата в с. Лъджене.

Банката се занимавала с отпускане на кредит на търговците и индустриалците от Чепинското корито, приемане на всички видове влогове и извършване на комисионни операции. Съществува до 1947 г., когато се извършва национализацията на банките и преминава към БНБ.

Кореспонденция и заявления за подновяване на заеми и получаване на нови, скотиране на полици и др. (1935—1943 г.).

Баланси и отчети (1929—1943 г.).

Ревизионни актове (1940—1943 г.).

Кредитни доснета (на кредитирани лица от района на банката (1935—1943 г.).

Облекчителни и изпълнителни дела срещу длъжници към банката (1927—1943 г.).

Главни и спомагателни книги (1930—1943 г.).

Акционерно дружество (А. Д.) „Търговски сговор“

гр. Пазарджик

Ф. 86-К., 13 а. е., 1919—1934 г.

Дружеството е основано през 1919 г. с цел отпускане на кредит на търговци и индустриалци, приемане на всички видове влогове и извършване на комисионни операции. Прекъсва дейността си през 1947 г.

Главни и спомагателни книги за положението на сметките (1919—1934 г.).

Кредитни кооперации

Първите кооперации в окръга се създават в селищата Лъджене, Калугерово и Каменица през 1905 г., Поибрене и Стрелча в 1906 г., Долно Левски — 1907 г., Попинци и Лесичово — през 1908 г. и др. Първоначално се създават земеделските спестовно-заемателни каси, които от 1922 г. се преименуват в кредитни кооперации.

Задачите на кредитните кооперации са били да кредитират нуждаещите се членове и да съдействуват за повдигане равнището на земеделието. Това те вършили чрез набавяне на дребен земеделски инвентар предоставян за безплатно използване от членовете и чрез разгръщане на известна селскостопанска просвета; занимават се с влогонабиране; изкупуване на селскостопански произведения, откриване на кооперативни мандри, работилници за консерви, бурета и чайги, мелници, маслобойни, сушилене на сливи и др.

По-късно кредитните кооперации откриват и потребителни магазини за продажба на стоки на членовете и ниселението на по-ниски цени от тези, продавани им от частните търговци.

През периода до 1943 г. включително кооперациите са били под ведомството последователно на: БЦКБ, БЗБ и БЗКБ и тяхните клонове.

ПАЗАРДЖИШКА ОКОЛИЯ

КРЕДИТНА КООПЕРАЦИЯ „ПРОГРЕС“ с. БЛАТНИЦА

Ф. 385-К., 4 а. е., 1937—1941 г.

КРЕДИТНА КООПЕРАЦИЯ с. ВЕТРЕН ДОЛ (ЕЛИ ДЕРЕ)

Ф. 437-К., 3 а. е., 1939—1944 г.

КРЕДИТНА КООПЕРАЦИЯ „ПРОГРЕС“ с. ВИНОГРАДЕЦ (КАРАМУСАЛ)

Ф. 361-К., 14 а. е., 1924—1943 г.

КРЕДИТНА КООПЕРАЦИЯ „НАПРЕДЪК“ с. ГОВЕДАРЕ

Ф. 229-К., 6 а. е., 1908—1943 г.

КРЕДИТНА КООПЕРАЦИЯ „ЮНДОЛА“ с. ГОЛЯМО БЕЛОВО

Ф. 319-К., 11 а. е., 1930—1944 г.

КРЕДИТНА КООПЕРАЦИЯ „САМОПОМОЩ“ с. ДЕБРАЩИЦА

Ф. 434-К., 9 а. е., 1937—1944 г.

КРЕДИТНА КООПЕРАЦИЯ „РАЗВИТИЕ“ с. ДИНКАТА

Ф. 298-К., 4 а. е., 1919—1941 г.

КРЕДИТНА КООПЕРАЦИЯ „НАДЕЖДА“ с. КАЛУГЕРОВО

Ф. 261-К., 136 а. е., 1905—1943 г.

КРЕДИТНА КООПЕРАЦИЯ „СЪЗНАНИЕ“ с. ЛЕСИЧОВО

Ф. 310-К., 14 а. е., 1908—1944 г.

КРЕДИТНА КООПЕРАЦИЯ „ОРАЧ“ с. ЛОЗЕН

Ф. 281-К., 2 а. е., 1942—1944 г.

КРЕДИТНА КООПЕРАЦИЯ „ВЗАИМНА ПОМОЩ“ с. МАЛО КОНАРЕ
Ф. 245-К., 21 а. е., 1934—1943 г.

КРЕДИТНА КООПЕРАЦИЯ с. МЕНЕНКЬОВО
Ф. 320-К., 3 а. е., 1936—1944 г.

КРЕДИТНА КООПЕРАЦИЯ „ОВЧИ ХЪЛМОВЕ“ с. ОВЧЕПОЛЦИ
Ф. 384-К., 5 а. е., 1938—1943 г.

КРЕДИТНА КООПЕРАЦИЯ „ИСКРА“ с. МАРИЦА (ОГНЯНОВО)
Ф. 243-К., 4 а. е., 1921—1942 г.

КРЕДИТНА КООПЕРАЦИЯ „ЗАРЯ“ с. САРАНБЕЙ (СЕПТЕМВРИ)
Ф. 291-К., 4 а. е., 1919—1943 г.

КРЕДИТНА КООПЕРАЦИЯ „ПРОБУДА“ с. ХАДЖИЕВО
Ф. 241-К., 9 а. е., 1924—1942 г.

КРЕДИТНА КООПЕРАЦИЯ „ЦЯЛОСТ“ с. ЦАРСКО (ПАМИДОВО)
Ф. 299-К., 6 а. е., 1940—1944 г.

КРЕДИТНА КООПЕРАЦИЯ „БРАТСКА РЪКА“ с. ЦЕРОВО
Ф. 441-К., 24 а. е., 1909—1939 г.

КРЕДИТНА КООПЕРАЦИЯ „БЛАГОДЕНСТВИЕ“ с. ЦРЪНЧА
Ф. 435-К., 9 а. е., 1919—1944 г.

КРЕДИТНА КООПЕРАЦИЯ „ПРОГРЕС“ с. ЩЪРКОВО
Ф. 297-К., 23 а. е., 1907—1944 г.

КРЕДИТНА КООПЕРАЦИЯ „СОЛИДАРНОСТ“ с. ВАРВАРА
Ч. П. № 86, 2 а. е., 1938—1943 г.

КРЕДИТНА КООПЕРАЦИЯ с. ПИЩИГОВО
Ч. П. № 157, 1а. е., 1938—1942 г.

КРЕДИТНА КООПЕРАЦИЯ „БЛАГА ВЕСТ“ с. РОСЕН (БАЛДЕВО)
Ч. П. № 156, 1 а. е., 1937—1944 г.

КРЕДИТНА КООПЕРАЦИЯ „ИЗГРЕВ“ с. СИМЕОНОВЕЦ
Ч. П. № 96, 3 а. е., 1940—1944 г.

ПАНАГЮРСКА ОКОЛИЯ

КРЕДИТНА КООПЕРАЦИЯ „СИЛА“ с. БАНЯ
Ф. 470-К., 10 а. е., 1906—1943 г.

КРЕДИТНА КООПЕРАЦИЯ „ТРУД“ с. БЪТА
Ф. 200-К., 11 а. е., 1928—1941 г.

КРЕДИТНА КООПЕРАЦИЯ „ПЧЕЛА“ с. ДОЛНО ЛЕВСКИ (КАЛА-ГЛАРЕ)
Ф. 422-К., 16 а. е., 1908—1944 г.

КРЕДИТНА КООПЕРАЦИЯ „БРАТСКА ЛЮБОВ“ с. ДЮЛЕВО
Ф. 313-К., 3 а. е., 1930—1938 г.

КРЕДИТНА КООПЕРАЦИЯ „НАПРЕД“ с. ЕЛШИЦА
Ф. 439-К., 30 а. е., 1908—1944 г.

КРЕДИТНА КООПЕРАЦИЯ „ВЗАИМНОСТ“ с. МЕЧКА (ОБОРИЩЕ)
Ф. 226-К., 4 а. е., 1925—1944 г.

КРЕДИТНА КООПЕРАЦИЯ „ЗАЩИТА“ с. ПОИБРЕНЕ
Ф. 225-К., 2 а. е., 1920—1939 г.

КРЕДИТНА КООПЕРАЦИЯ „СЪГЛАСИЕ“ с. ПОПИНЦИ
Ф. 258-К., 19 а. е., 1909—1943 г.

КРЕДИТНА КООПЕРАЦИЯ с. СТРЕЛЧА
Ф. 312-К., 19 а. е., 1906—1944 г.

ПЕЩЕРСКА ОКОЛИЯ

КРЕДИТНА КООПЕРАЦИЯ „ОБНОВА“ с. БЯГА
Ф. 350-К., 4 а. е., 1934—1944 г.

КРЕДИТНА КООПЕРАЦИЯ „ЗОРА“ с. КАМЕНИЦА (ВЕЛИНГРАД)
Ф. 392-К., 38 а. е., 1905—1944 г.

КРЕДИТНА КООПЕРАЦИЯ „КОСТАНДОВО“ с. КОСТАНДОВО
Ф. 346-К., 13 а. е., 1937—1944 г.

КРЕДИТНА КООПЕРАЦИЯ „СЪГЛАСИЕ“ с. ЛЪДЖЕНЕ (ВЕЛИН-ГРАД)
Ф. 25-К., 49 а. е., 1905—1943 г.

КРЕДИТНА КООПЕРАЦИЯ „ПРОБУДА“ с. ЧЕПИНО (ВЕЛИНГРАД)
Ф. 390-К., 24 а. е., 1905—1944 г.

Учредителен протокол и устав (1905-1916 г.).

Протоколни книги на общите събрания и управителните съвети с решения и мнения по приемане и изключване на членовете, определяне размера на дяловия капитал, кредитиране изкупуването, търговията и др. (1905-1944 г.).

Годишни отчети и баланси, сведения, таблици, равностетки за движението на дяловия капитал, движението на членовете, имотното състояние, печалбите и загубите на кооперациите и др. (1919-1944 г.).

Кореспонденция по организационното състояние на кооперациите; за изкупуването на плодове, зеленчуци, тютюн и др.; назначаване и уволняване на служители; застраховка на имущество и др. (1925-1944 г.).

Ревизионни актове (1908-1944 г.); главни и спомагателни книги (1905-1944 г.).

Книги за членовете (1905-1944 г.).

Еврейско кооперативно спестовно взаимоспомагателно дружество „Кадима“ — Пазарджик

Ф. 465-К., 12 а. е., 1924-1949 г

Кооперативното дружество „Кадима“ е създадено през 1924 г. с основна дейност кредитиране на членовете и влогонабиране. Прекратява дейността си на 23. XII. 1947 г. и е в ликвидация до 1949 г.

Кореспонденция по сключване на заеми и по ликвидацията на дружеството и др. (1932-1949 г.).

Списък и дялове на членовете на дружеството (1924-1944 г.).

Книга за членовете и влогови книжки на дружеството (1924-1941 г.).

IX. КУЛТУРНО-ПРОСВЕТНИ И ЗДРАВНИ УЧРЕЖДЕНИЯ

1. ПРОСВЕТА

Гимназии

Учителите от окръга са в първите редици на борбата против социалните неправди, те са основатели на партийни организации, вземат дейно участие в масовите митинги и протести през периода 1918-1919 г., в изборните борби, 9-то юнското и Септемврийското въстания през 1923 г., общинските комунни и съпротивителното движение 1941-1944 г.

Татарпазарджишка мъжка гимназия „Иван Сергеевич Аксаков“ — гр. Пазарджик

Ф. 302-К., 121 а. е., 1886—1944 г.

Гимназията на името на Ив. С. Аксаков е една от първите гимназии създадени в България. Началото ѝ е поставено преди Освобождението в 1845 г. под наименованието „Главно четвъртокласно училище по руски образец“ и било построено в двора на Архиепископското наместничество. Обучението се водило по взаимно-учителната метода. Първите учители са били руските възпитаници Никифор Попконстантинов и Йордан Ненов. След Освобождението е построено Окръжно четвъртокласно училище, което през 1908-1909 г. преминава в шестокласно и през 1910-1911 г. вече е пълна мъжка гимназия. През 1923 г. поради липса на ученици мъжката гимназия се слива с девическата под общото име „Смесена гимназия К. Величков“. Това продължава до 11. IX. 1937 г., когато отново се разделят.

Под ръководството на БКП в гимназията се създава една от най-добрите и дейни организации на РМС. Дълъг е списъкът на възпитаниците партизани и политзатворници. През 1909 г., 1919 г. и 1932 г. в гимназията са организирани и проведени масови стачки и демонстрации срещу някои поръчки, установени от училищните власти, срещу глада и мизерията и др.

Протоколи на учителския съвет с решения и мнения, носещи сведения за успеха и поведението на учениците, за дейността на маркс-ленинските кръжоци, за ремсовите групи, проведените акции и демонстрации, за стачката организирана през 1932 г. Съдържа списъци на секретарите на ремсовите групи, на наказани и изключени ученици за проявена комунистическа дейност и преминаване в нелегалност (1894-1942 г.).

Летопис и сведения за организиране на бунт и стачка от учениците през 1909 г. и 1919 г.

Хроника и годишни рапорти за успеха и поведението на учениците и за дейността на учителите (1910-1914 г.).

Годишник на гимназията за учебната 1916-1917 г.

Списъци и сведения за учителите (1910 г.).

Кореспонденция, окръжни и др. от МНП за учебно-възпитателната работа, по отпочване на учебната година, броя на учениците, дейността на ученическите дружества, промените в учителския състав, по определяне на бюджета, провеждане на зрелостни изпити и др. (1916-1944 г.).

Главни книги за успеха и поведението на учениците (1886-1915 г.).

Девическа гимназия „Константин Величков“ — Пазарджик

Ф. 205-К., 67 а. е., 1895-1944 г.

Историята на девическото образование в гр. Пазарджик датира от 1848 г., когато за пръв път в града е било открито девическо училище. След Освобождението то съществува като самостоятелно третокласно училище. През 1897 г. се открива 4-и клас, в 1899-1900 г. — 5-и клас, а в 1912 г. пълна девическа гимназия на името на К. Величков. През 1923 г. се слива с мъжката гимназия. Това продължава до 1937 г., когато се разделят отново по силата на заповед № 2216 от 17. IX. 1937 г. на МНП. РМС и гимназията възпитаха националната героиня Вела Пеева, десетки партизанки, политзатворнички и ятаци, които продължиха борбата до победния ѝ край.

Протоколни книги на учителския съвет с данни за успеха и поведението на учениците, създаване на ремсови групи и дейността им, преминаване в нелегалност, изключване за проявена комунистическа дейност и др. (1937-1943 г.).

Летописна книга с данни за историята на гимназията (1937—1944 г.).

Годишни и срочни доклади за резултатите от учебно-възпитателната работа, по организиране на учебната година, броя на учениците, учителския персонал и др. (1902—1944 г.).

Кореспонденция с МНП във връзка с учебната работа, провеждане на учителски персонал и данни за него, по бюджета, провеждане на изпити, отпразнуване на официални празници, създаване и дейност на ученическите дружества и др. (1922—1944 г.).

Окръжни на МНП за борба против ученическото прогресивно движение и изключване на ученици за проявена комунистическа дейност (1940—1944 г.).

Главни книги за успеха и поведението на учениците (1895—1912 г.).

Ревизионна книга за направени ревизии от директора (1940—1944 г.).

Панагюрска смесена гимназия — гр. Панагюрище

Ф. 72-К., 48 а. е., 1899—1944 г.

Панагюрската гимназия се явява продължител и законен наследник на съществуващото от 1841 г. класно училище, открито от Сава Радулов. От 1862 г. до 1914 г. се откриват нови паралелки и пълна осмоласна общин-

ска смесена гимназия. В началото на учебната 1915-1916 г. училището се преименува в Държавно смесено педагогическо и остава такава до 1933 г., след което се превръща отново в смесена реална гимназия. През учебната 1933-1934 г. реалната гимназия е закрита, като на следващата година се открива реалка с два класа. Тук вместо френски и немски език, се изучава руски език. От 1936-1937 г. гимназията е отново възстановена като реална и остава такава до 9. IX. 1944 г.

Годишите 1929-1933 г. се характеризират със силно проникване на комунистическите идеи сред учениците. В гимназията се сформират марксистко-ленински кръжоци, организират се ученически стачки, демонстрации, разпространяват се позиви с комунистическо съдържание.

Протоколни книги на учителския съвет с данни за успеха и поведението на учениците, създаването на марксистко-ленински кръжоци, организиране на демонстрации и протести, преминаване в нелегалност, изключване за комунистически прояви и др. (1912—1943 г.).

Главни книги за успеха и поведението на учениците (1899—1912 г.).

Ревизионна книга от направени ревизии на директора (1930—1938 г.).

Чернови от дипломи на ученици (1915—1944 г.).

Смесена гимназия „Климент Охридски“ — гр. Пещера

Ф. 377-К., 8 а. е., 1924—1944 г.

По инициатива на будни пещерски граждани през 1907 г. в града се слага началото на средно училище, като непълна гимназия с IV и V клас. След 1922 г. по време на управлението на БЗНС е открита пълна смесена гимназия, която действа без промени до 9. IX. 1944 г. Гимназията се оформя като огнище на просветна и културна дейност в Пещерския край.

Протоколни книги от заседанията на учителския съвет с данни за успеха и поведението на учениците (1924—1943 г.).

Окръжни от МНП по наказание на учениците, прилагане ЗЗД, чествуване на празници и др. (1943—1944 г.).

Средно реално училище с. Лъджене (Велинград), Пещерско

Ф. 253-К., 10 а. е., 1934—1944 г.

През 1922 г. в с. Лъджене се открива реално училище само с IV и V клас, с цел да се повдигне културното равнище на населението в Чепинското корито и околните колибарски селища, голямата част на което е българо-мохамедани.

През 1943-1944 г. гимназията се превръща в климатическа смесена гимназия. Тук се е учила в IV и V клас националната героиня Вела Пеева, Стойко Калпазанов, Атанас Семерджиев и др.

Протоколни книги на учителския съвет с данни за успеха и поведението на учениците (1922—1938 г.).

Окръжни от МНП за подреждане на учителския персонал, наказания на ученици за проявена комунистическа дейност, отпразнуване на официални празници и др. (1934—1939 г.).

ПРАКТИЧЕСКИ ПРОФЕСИОНАЛНИ УЧИЛИЩА

Девическо практическо училище „Развитие“ с. Лъджене
Пещерско

Ф. 351-К., 31 а. е., 1905—1944 г.

Училището е открито на 10. I. 1905 г. от Иванка Станкова Деянови под името Първо женско стопанско училище „Развитие“. Неколкократните промени в наименованието на училището не изменят дейността му. До 9. IX. 1944 г. то дава познания по шев и гостварство на своите възпитанички.

Протоколи на учителския съвет, носещи данни за успеха и поведението на ученичките (1934-1943 г.).

Исторически очерк за основаването на училището, написан от основателката на училището (1905-1913 г.).

Окръжни от Министерството на търговията и промишлеността, Главната дирекция на статистиката за основаване на училището, разпределение и подреждане на учителския персонал, организиране на учебната година, снабдяване на библиотеката с литература, разпределение на средните специалности и др. (1912-1944 г.).

Държавно практическо столарско училище с. Ракитово,
Пещерско

Ф. 373-К., 29 а. е., 1940-1944 г.

Открито е през м. септември 1940 г. с тригодишен курс на обучение на дърводелци мебелисти. Към училището се създава добра материална база за провеждане на практически занятия.

Годишен отчет за дейността на училището (1943 г.).

Протоколи от проведени изпити по практика (1943—1944).

Окръжни от Министерството на търговията, промишлеността, индустрията и занаятите, МНП по снабдяване на училището с материали, продукти, разработване на необработваемни земи, чествуване на официални празници, организиране на учебните години и др. (1940—1944 г.).

Годишен бюджет (1941 г.).

Стопанско училище „Георги и Анастасия Хадживанови“
гр. Пазарджик

Ф. 246-К., 35 а. е., 1911—1944 г.

Стопанското училище на името на Георги и Анастасия Хадживанови е създадено през 1912 г. от Женското благотворително дружество „Прогрета“ в града. От начало е бил курс по шев, а по-късно се оформя като стопанско училище с редовна програма от Министерството на занаятите. По време на войните възпитаниците на училището са работили горно и долно облекло за войниците, чаршафи и бинтове.

От 1936 г. започва строеж на собствена сграда със средства от даренията на Георги и Анастасия Хадживанови.

Протоколи на учителския съвет с данни за успеха и поведението на учениците (1926—1927 г.).

Материални книги за преподавания материал (1912—1941).

Окръжни от МНП, Министерството на търговията и промишлеността и др. по учебно-възпитателната работа, назначавания, премествания и уволнения на учители, материалната база в училището, по хигиенизирането му, за политическата принадлежност на учители и служители, изключване на ученици за противодържавна дейност, провеждане на зрелостни изпити и др. (1923—1943 г.).

ПРОМИШЛЕНИ УЧИЛИЩА

Промишлено училище по сградостроителство — гр Брацигово
Ф. 397-К., 50 а. е., 1913—1944 г.

Със заповед на Министерството на търговията, индустрията и занаятите през 1912 г. в гр. Брацигово се открива дърводелско училище под името „Държавна образцова дърводелска работилница“, която преустановява своята дейност по време на войните. От 1922 г. училището е столарско с 3 годишен курс на обучение, а през 1928 г. към него се открива 3-годишен курс по строително каменоделство, което по-късно е трансформирано в практическо сградостроително и столарско училище с курс на обучение 4 години.

Кореспонденция и окръжни от Министерствата на финансите, обществени сгради, пътищата, благоустройството и др. по учебно-възпитателната работа, снабдяване на училищната библиотека с литература, на работниците с материали, по финансови въпроси, чествувания, поддръждане на преподавателския кадър и др. (1913—1944 г.).

Протоколи на педагогическия съвет за успеха, поведението на учениците, учебната практика и др. (1936—1944 г.).

Рапорти и доклади до Министерството на промишлеността, МНП и др. за учебно-възпитателната работа, за приходите и разходите по работилницата, продажба на изработените предмети и др. (1913—1944 г.).

Статистически сведения за броя на учениците и учителския персонал, за производството на работилницата и др. (1923 — 1944 г.).

Ревизионни актове за направени финансови ревизии (1935—1936 г.).

Годишни баланси, бюджети и отчети (1914—1943 г.).

Допълнително занаятчийско училище при Пловдивската търговско-индустриална камара — гр. Пазарджик

Ф. 475-К., 18 а. е., 1927—1944 г.

Училището е създадено на 30. XI. 1927 г. с протоколно решение № 1 от същата дата под наименование „Чирашко училище при Пловдивската

търговска камара“ с цел да даде теоретически и да допълни и разшири практическите познания на заетите в по-важните отрасли на промишлено-занаятчийското производство младежи. Училището действа под прякото ръководство и материална издръжка на Пловдивската търговско-индустриална камара.

Протоколи на учителския съвет с данни за развитието на училището, обзавеждането на кабинети, успеха и поведението на учениците (1927—1938 г.).

Протоколи от заседания на учителския съвет и представители на Пловдивската търговско-индустриална камара с решения за намаляване курса на обучение от 4 на 3 години, провеждане на калфенски изпити, изработване и утвърждаване на идейни скици и проекти за постройка на училищна сграда (1940—1943 г.).

Годишни рапорти за дейността на училището (1928—1943).

Статистически сведения за учителския персонал и записаните ученици (1927—1944 г.).

Кореспонденция, окръжни, телеграми, обявления, правилници за провеждане на калфенски изпити, успеха и поведението на учениците, снабдяване на училището с учебни помагала и материали за работилниците, по построяване на нова сграда и конкурс за най-добър проект, уреждане на конференции, тържества и др. (1930—1944 г.).

Програма за допълнителните занаятчийски училища.

Заповеди, протоколи и актове по назначаване на учителския персонал и директора, по определяне броя на паралелките и учениците и програмата за обучението на чираците (1930—1944 г.).

Изпитни ведомости (1930—1944 г.).

ЗЕМЕДЕЛСКИ УЧИЛИЩА И ИНСТИТУТИ

Държавен девически земеделско-домакински учителски институт — гр. Пазарджик

Ф. 410-К., 3 а. е., 1930—1944 г.

Институтът е създаден през месец септември 1920 г. за подготовки на преподаватели за земеделските и др. практически училища по шев и готварство. Институтът действа до 9. IX. 1944 г. с богата материална база.

Протоколна книга на педагогическия съвет за успеха и поведението на курсистите, за работата на преподавателите и др. (1930-1937 г.).

Преписки по приемане на курсисти, учебни програми, планове и др. (1935-1937 г.).

Албум със снимки и бележки за посетения места при екскурзии (1935—1937 г.).

Допълнително земеделско училище — гр. Брацигово

Ф. 387-К., 6 а. е., 1939-1945 г.

Допълнително земеделско училище с. Ветрен, Пазарджишко
Ф. 411-К., 2 а. е., 1938-1948 г.

Под ръководството на Околийските агрономства след 1934 г. се създават допълнителни земеделски училища в гр. Пещера, Брацигово, Ветрен, Виноградец, Церово, Стрелча, Радилово, Септември, Църнча и др. Училищата и производствената дейност на допълнителните земеделски училища се изразява в подготовка на кадри за едно по-модерно земеделие, производство и раздаване на посадъчен материал за нуждите на овощарство, зеленчукопроизводство, тютюнопроизводство, люлене на бубено семе, контрол на производството на консерви, изнасяне на сказки и др.

След закриване на училищата документите им са прехвърлени от ведомство във ведомство и архивните материали са унищожени. До Окръжния държавен архив са достигнали само горните два фонда с малко материали.

Протоколна книга на учителския съвет със сведения за практическите занятия, материалната база, успеха и поведението на учениците (1938 г.)

Кореспонденция с Министерството на земеделието във връзка с отпускане на държавни средства, подкреждане на учителския персонал, провеждане на практическите занятия и др. (1939-1945 г.).

Годишни отчети за учебно-възпитателна работа (1940-1941 г.).

Бюджети (1939-1941 г.).

ПРОГИМНАЗИИ, НАРОДНИ ОСНОВНИ И
ПЪРВОНАЧАЛНИ УЧИЛИЩА

Краят на 18 и началото на 19 век от нашата история е епоха на пробуждане на българския народ, което е закономерен резултат от настъпващите дълбоки икономически и социални промени в живота на турската империя и поробените от нея народи. В основата на тези важни явления са корените на онова голямо всенародно движение, поставило си за цел извоюване на национална независимост, утвърждаване на нова българска просвета, икономически, социални и политически свободи. В тези национално-исторически борби не малка роля играеха и училищата — огнища за просвета и култура, ковачници на кадри — просветители, революционери, възрожденци — смели борци за тържеството на справедливото освободително дело на българския народ.

Първото класно училище в окръга е създадено в гр. Панагюрище през 1841 г., в 1845 г. в гр. Пазарджик, а в 1848 г. има създадени училища в Брацигово, Батак, Стрелча, Калугерово и Белово. През учебната 1894-1895 г. в Татарпазарджишкия административен окръг е имало 122 училища, от тях 113 били общински и 9 частни с 12 268 ученици.

Едни от първите учители в окръга са Никифор Попконстантинов, Йордан Ненов, Нешо Бончев, Марин Дринов, Сава Радулов, Найдено Граматик и др.

Първите прогимназии в окръга се откриват в гр. Пещера (1892 г.), с. Ветрен дол (1892 г.), Динката и Батак (1904 г.), Първа прогимназия гр. Пазарджик (1907 г.) и др.

Училищата в окръга се ръководят от околийските училищни инспектори, а съответните околии и от Окръжната училищна инспекция в гр. Пловдив, които контролирали и подпомагали учебно-възпитателната работа, а околийските настоятелства и общините осигурявали средства и материална помощ.

Прогимназии

ПАЗАРДЖИШКА ОКОЛИЯ

НАРОДНА ПРОГИМНАЗИЯ с. ВЕТРЕН ДОЛ (ЕЛИ ДЕРЕ)
Ф. 290-К., 55 а. е., 1892—1944 г.

НАРОДНА ПРОГИМНАЗИЯ „КОЧО ЧЕСТИМЕНСКИ“ с. ДИНКАТА
Ф. 263-К., 6 а. е., 1904—1944 г.

НАРОДНА СМЕСЕНА ПРОГИМНАЗИЯ с. КАЛУГЕРОВО
Ф. 185-К., 8 а. е., 1919—1941 г.

ПЪРВА ПРОГИМНАЗИЯ „КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“ гр. ПАЗАРДЖИК
Ф. 277-К., 4 а. е., 1909—1944 г.

ВТОРА ПРОГИМНАЗИЯ „СТЕФАН ЗАХАРИЕВ“ гр. ПАЗАРДЖИК
Ф. 228-К., 10 а. е., 1891—1946 г.

НАРОДНА ПРОГИМНАЗИЯ с. САРАНЬОВО (СЕПТЕМВРИ)
Ф. 382-К., 9 а. е., 1934—1943 г.

НАРОДНА СМЕСЕНА ПРОГИМНАЗИЯ „ЦАРИЦА ИОАНА“ с. ЦРЪНЧА
Ф. 207-К., 8 а. е., 1919—1944 г.

РОДИТЕЛО-УЧИТЕЛСКИ КОМИТЕТ ПРИ УЧИЛИЩЕ „Г. БЕНКОВСКИ“ гр. ПАЗАРДЖИК
Ч. П. № 47, 1 а. е., 1941 г.

ПАНАГЮРСКА ОКОЛИЯ

НАРОДНА ПРОГИМНАЗИЯ „АПРИЛЦИ“ с. БАНЯ
Ф. 104-К., 4 а. е., 1920—1944 г.

НАРОДНА ПРОГИМНАЗИЯ „ОТЕЦ ПАИСИЙ“ с. ПОПИНЦИ
Ф. 379-К., 22 а. е., 1921—1944 г.

ПАНАГЮРСКО ДЕВИЧЕСКО УЧИЛИЩЕ гр. ПАНАГЮРИЩЕ
Ф. 75-К., 6 а. е., 1892—1898 г.

ПАНАГЮРСКА СМЕСЕНА ПРОГИМНАЗИЯ гр. ПАНАГЮРИЩЕ
Ф. 73-К., 9 а. е., 1914—1943 г.

НАРОДНА ПРОГИМНАЗИЯ „ЦАР БОРИС III“ с. СТРЕЛЧА
Ф. 308-К., 14 а. е., 1903—1944 г.

ПЕШЕРСКА ОКОЛИЯ

НАРОДНА ПРОГИМНАЗИЯ „ОТЕЦ ПАИСИЙ“ с. БАТАК
Ф. 242-К., 53 а. е., 1904—1944 г.

НАРОДНА ПРОГИМНАЗИЯ „ПЕТКО РАЧОВ СЛАВЕЙКОВ“ гр. ПЕЩЕРА
Ф. 303-К., 70 а. е., 1892—1944 г.

Окръжни, инструкции, наредби, кореспонденция с МНП, с училищните инспекции в Пазарджик, Панагюрище и Пловдив по учебно-възпитателната работа, учебните програми, подкреждането на личния състав, наказване на учители за комунистически прояви, отпразнуване на празници, броя на подлежащите, обзавеждане на подлежащите с учебни пособия и др. (1921-1944 г.).

Протоколи от заседанията на учителските съвети с данни за успеха и поведението на учениците, дейността на учител-

ските колективи, отношението на обществеността и официалната власт към някои прояви и инициативи на училищата (1921-1944 г.).

Годишни и срочни отчети, доклади, таблици и сведения за броя на подлежащите, учителските кадри, за успеха и поведението на учениците, състоянието на училищата (1924-1944 г.).

Актове за финансови ревизии на училищните настоятелства (1932-1944 г.).

Главни книги за успеха и поведението на учениците (1892-1912 г.).

Летописна книга на прогимназията с. Калугерово (1924-1944 г.).

Народни основни училища ПАЗАРДЖИШКА ОКОЛИЯ

- НАРОДНО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“ с. АДЖИЛАРЕ (АЛ. КОНСТАНТИНОВО)
Ф. 272-К., 7 а. е., 1892—1942 г.
- НАРОДНО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ХРИСТО БОТЕВ“ с. БРАТАНИЦА
Ф. 358-К., 41 а. е., 1909—1943 г.
- НАРОДНО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ХРИСТО БОТЕВ“ с. БОШУЛЯ
Ф. 315-К., 31 а. е., 1898—1945 г.
- НАРОДНО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „КИРИЛ И МЕТОДИЙ“ с. ВЕТРЕН
Ф. 156-К., 51 а. е., 1892—1944 г.
- НАРОДНО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ГЕОРГИ БЕНКОВСКИ“ с. ВИНОГРАДЕЦ (КАРАМУСАЛ)
Ф. 289-К., 102 а. е., 1897—1944 г.
- НАРОДНО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ВАСИЛ ЛЕВСКИ“ с. ВЕЛИЧКОВО (ЗГЪРЛИИ)
Ф. 399-К., 13 а. е., 1895—1944 г.
- НАРОДНО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ГЕОРГИ БЕНКОВСКИ“ с. ГОЛЯМО БЕЛОВО
Ф. 208-К., 17 а. е., 1898—1944 г.
- НАРОДНО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „КИРИЛ И МЕТОДИЙ“ — ГАРА БЕЛОВО
Ф. 169-К., 4 а. е., 1905—1944 г.
- НАРОДНО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ОТЕЦ ПАИСИЙ“ с. ГЕЛЕМЕНОВО
Ф. 837-К., 3 а. е., 1917—1942 г.
- НАРОДНО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ХРИСТО БОТЕВ“ с. ДЕБРАШИЦА
Ф. 177-К., 76 а. е., 1882—1944 г.
- НАРОДНО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ОТЕЦ ПАИСИЙ“ с. ЕЛШИЦА
Ф. 301-К., 9 а. е., 1896—1941 г.
- НАРОДНО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ВАСИЛ ЛЕВСКИ“ с. ЗВЪНИЧЕВО
Ф. 336-К., 3 а. е., 1904—1936 г.
- НАРОДНО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „КИРИЛ И МЕТОДИЙ“ с. ИВАЙЛО
Ф. 232-К., 16 а. е., 1890—1944 г.
- НАРОДНО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ХРИСТО БОТЕВ“ с. КАРАБУНАР
Ф. 244-К., 75 а. е., 1890—1944 г.
- НАРОДНО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „КИРИЛ И МЕТОДИЙ“ с. КОВАЧЕВО
Ф. 295-К., 19 а. е., 1897—1944 г.

НАРОДНО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ХРИСТО БОТЕВ“ с. ЛЕСИЧЕВО
Ф. 269-К., 95 а. е., 1911—1942 г.

НАРОДНО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „КИРИЛ И МЕТОДИЙ“ с. МАЛО КОНАРЕ
Ф. 123-К., 25 а. е., 1899—1944 г.

НАРОДНО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ОТЕЦ ПАИСИЙ“ с. МАРИЦА (ОГИЯНОВО)
Ф. 181-К., 16 а. е., 1903—1940 г.

НАРОДНО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“ с. МОМИНА КЛИСУРА
Ф. 127-К., 23 а. е., 1900—1944 г.

НАРОДНО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „КИРИЛ И МЕТОДИЙ“ с. ОВЧЕПОЛИ (ФЕРЕЗЛИИ)
Ф. 293-К., 12 а. е., 1907—1944 г.

НАРОДНО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „КОНСТАНТИН ВЕЛИЧКОВ“ с. ПАТАЛЕНИЦА
Ф. 338-К., 47 а. е., 1911—1944 г.

НАРОДНО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „КОЧО ЧЕСТИМЕНСКИ“ с. ПИШИГОВО
Ф. 148-К., 27 а. е., 1912—1944 г.

НАРОДНО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ОТЕЦ ПАИСИЙ“ с. СЕСТРИМО
Ф. 237-К., 70 а. е., 1894—1944 г.

НАРОДНО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ОТЕЦ ПАИСИЙ“ с. СЛАВОВИЦА
Ф. 271-К., 95 а. е., 1911—1942 г.

НАРОДНО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ГЕОРГИ БЕНКОВСКИ“ с. ХАДЖИЕВО
Ф. 279-К., 4 а. е., 1897—1939 г.

НАРОДНО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „АСЕН ЗЛАТАРОВ“ с. ЧЕРНОГОРОВО
Ф. 211-К., 31 а. е., 1902—1944 г.

НАРОДНО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ с. ЦЕРОВО
Ф. 267-К., 30 а. е., 1922—1944 г.

НАРОДНО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „СВ. ИВАН РИЛСКИ“ с. ХАДЖЕЛИИ (ЮНАЦИТЕ)
Ф. 334-К., 15 а. е., 1902—1944 г.

ПАНАГЮРСКА ОКОЛИЯ

НАРОДНО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „КИРИЛ И МЕТОДИЙ“ с. ЮРУЦИТЕ (БОРИМЕЧКОВО)
Ф. 240-К., 10 а. е., 1909—1944 г.

НАРОДНО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ с. МЕЧКА (ОБОРИЩЕ)
Ф. 273-К., 19 а. е., 1898—1943 г.

МЕТОХСКО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ гр. ПАНАГЮРИЩЕ
Ф. 76-К., 2 а. е., 1894—1899 г.

СВЕТИ НИКОЛАЕВСКО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ гр. ПАНАГЮРИЩЕ
Ф. 78-К., 2 а. е., 1894—1896 г.

НАРОДНО ОСНОВНО СРЕДИШНО УЧИЛИЩЕ „СВЕШ. НЕДЕЛЬО ИВАНОВ“ с. ПОИБРЕНЕ
Ф. 292-К., 9 а. е., 1905—1944 г.

НАРОДНО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „МАРИН ДРИНОВ“ гр. ПАНАГЮРИЩЕ
Ч. П. № 36, 1 а. е., 1904—1905 г.

ПЕЩЕРСКА ОКОЛИЯ

НАРОДНО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „МЕТОДИ ДРАГИНОВ“ с. КОРОВО
Ф. 176-К., 20 а. е., 1923—1944 г.

НАРОДНО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „НЕОФИТ РИЛСКИ“ с. КОСТАН-
ДОВО

Ф. 349-К., 13 а. е., 1924—1944 г.

НАРОДНО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ с. КАМЕНИЦА

Ф. 184-К., 8 а. е., 1923—1944 г.

НАРОДНО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ с. ЛЪДЖЕНЕ

Ф. 238-К., 57 а. е., 1893—1944 г.

НАРОДНО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ОТЕЦ ПАИСИЯ“ с. РАВНОГОР
(ЯСЪ—КОРНЯ)

Ф. 235-К., 130 а. е., 1891—1944 г.

НАРОДНО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ с. ЧЕПИНО

Ф. 249-К., 32 а. е., 1930—1944 г.

НАРОДНО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ с. ЧЕПИНО — БАНЯ

Ф. 250-К., 16 а. е., 1893—1930 г.

Протоколни книги на учителските съвети с данни за дей-
ността на педагогическите съвети, успеха и дисциплината на
учениците и др. (1902—1944 г.).

Летописни книги (1897—1946 г.).

Годишни и срочни отчети, доклади, таблици и сведения за
успеха и дисциплината, учителския персонал, броя на учени-
ците, паралелките, учебните помагала и др. (1914—1944 г.).

Окръжни, кореспонденция с Министерството на народна-
та просвета по организиране на учебната година, ремонти на
училищни сгради, по учебните програми, снабдяване с учеб-
ни помагала, ученическа литература, отпразнуване на беле-
жити дати, образуване и дейност на ученическите дружества,
провеждане на трудови акции и др. (1877—1944 г.).

Ревизионни книги (1893—1944 г.).

Приходно-разходни и инвентарни книги (1895—1945 г.).

Албуми на учители.

Първоначални училища

ПАЗАРДЖИШКА ОКОЛИЯ

ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „КИРИЛ И МЕТОДИЙ“ с. БЛАТНИЦА

Ф. 342-К., 4 а. е., 1921—1944 г.

ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ с. ВАРВАРА

Ф. 272-К., 2 а. е., 1911—1942 г.

ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „ХРИСТО БОТЕВ“ с. ВЕТРЕН

Ф. 206-К., 39 а. е., 1922—1944 г.

ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „СВЕТИ КИРИЛ И МЕТОДИЙ“ с. ГА-
БРОВИЦА

Ф. 214-К., 10 а. е., 1882—1944 г.

ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „ХРИСТО БОТЕВ“ с. ГЛАВИНИЦА

Ф. 223-К., 3 а. е., 1897—1934 г.

ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „КИРИЛ И МЕТОДИЙ“ с. КАРЕЗЛИИ
(ДОБРОВНИЦА)

Ф. 441-К., 18 а. е., 1896—1939 г.

ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „Св. НИКОЛАЙ“ с. ДЪБРАВИТЕ

Ф. 352-К., 74 а. е., 1901—1943 г.

ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „КИРИЛ И МЕТОДИЙ“ с. ЗЛОКУЧЕНЕ

Ф. 378-К., 8 а. е., 1941—1944 г.

ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „ОТЕЦ ПАИСИЯ“ с. ЛОЗЕН

Ф. 343-К., 4 а. е., 1897—1956 г.

ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“ с. МОКРИШЕ
(АМУРЧЕВО)

Ф. 215-К., 4 а. е., 1936—1940 г.

ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „ВАСИЛ ЛЕВСКИ“ с. МАЛКО БЕЛОВО

Ф. 224-К., 3 а. е., 1913—1944 г.

ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „ОТЕЦ ПАИСИЯ“ гр. ПАЗАРДЖИК

Ф. 213-К., 3 а. е., 1935—1945 г.

ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „ВАСИЛ ЛЕВСКИ“ гр. ПАЗАРДЖИК

Ф. 227-К., 6 а. е., 1894—1944 г.

ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „КИРИЛ И МЕТОДИЙ“ с. ПАМИДОВО

Ф. 266-К., 5 а. е., 1906—1944 г.

ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „ВАСИЛ ДРУМЕВ“ гр. ПАЗАРДЖИК

Ф. 270-К., 5 а. е., 1929—1944 г.

ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „КИРИЛ И МЕТОДИЙ“ с. РОСЕН
(БАЛДЕВО)

Ф. 3-К., 147 а. е., 1904—1944 г.

ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „ХРИСТО БОТЕВ“ с. СЕМЧИНОВО

Ф. 252-К., 27 а. е., 1926—1944 г.

ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ ГАРА САРАНЬОВО (СЕПТЕМВРИ)

Ф. 321-К., 12 а. е., 1926—1941 г.

ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „ХРИСТО БОТЕВ“ с. САРАЯ

Ф. 332-К., 123 а. е., 1892—1944 г.

ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „ПЕТКО РАЧОВ СЛАВЕЙКОВ“ с. СБОР
(ДЖУМАЯ).

Ф. 209-К., 11 а. е., 1912—1942 г.

ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „ОТЕЦ ПАИСИЯ“ с. ТОПОЛИ ДОЛ
(КАВАК ДЕРЕ)

Ф. 442-К., 18 а. е., 1899—1942 г.

ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „КИРИЛ И МЕТОДИЙ“ с. ЧЕРНОГО-
РОВО

Ф. 210-К., 13 а. е., 1936—1944 г.

ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „ПОП ГРУИО“ с. БАНЯ

Ф. 94-К., 9 а. е., 1888—1944 г.

ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ МАХАЛА КАЙРЯКОВА

Ф. 362-К., 4 а. е., 1925—1943 г.

ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ МАХАЛА СРЕБРИНОВА

Ф. 363-К., 2 а. е., 1925—1943 г.

ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „ПЕТЪР БЕРОН“ МАХАЛА ТЪРНЕВ
РЪТ

Ф. 364-К., 2 а. е., 1941—1943 г.

ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „ГЕОРГИ БЕНКОВСКИ“ с. ПОИБРЕНЕ

Ф. 264-К., 35 а. е., 1886—1942 г.

ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „ГЕОРГИ БЕНКОВСКИ“ гр. ПАНАГЮ-
РИШЕ

Ф. 178-К., 41 а. е., 1895—1944 г.

СВЕТОПОКРОВСКО УЧИЛИЩЕ гр. ПАНАГЮРИШЕ

Ф. 30-К., 17 а. е., 1923—1944 г.

ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „Д-р ЛОНГ“ гр. ПАНАГЮРИШЕ

Ф. 71-К., 11 а. е., 1899—1943 г.

ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „СВЕТИ ГЕОРГИ“ гр. ПАНАГЮРНИЩЕ
 Ф. 231-К., 67 а. е., 1934—1944 г.
 ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „САВА РАДУЛОВ“ гр. ПАНАГЮРНИЩЕ
 Ф. 347-К., 34 а. е., 1911—1944 г.
 ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ гр. ПАНАГЮРНИЩЕ
 Ф. 77-К., 2 а. е., 1879—1891 г.
 ОКРЪЖНО ЧЕТВЪРТОКЛАСНО УЧИЛИЩЕ гр. ПАНАГЮРНИЩЕ
 Ф. 74-К., 18 а. е., 1882—1899 г.
 ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ с. СМИЛЕЦ (ЕРЕЛИН)
 Ф. 322-К., 4 а. е., 1892—1911 г.
 ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „ОТЕЦ ПАИСИЯ“ с. СТРЕЛЧА
 Ф. 4-К., 18 а. е., 1889—1944 г.
 ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ“ с. СТРЕЛЧА
 Ф. 307-К., 2 а. е., 1915—1939 г.
 ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „ХРИСТО БОТЕВ“ с. ЦАР АСЕН
 (КЕПЕЛИН)
 Ф. 326-К., 5 а. е., 1897—1944 г.

ПЕЩЕРСКА ОКОЛНИА

ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „Д-р ПЕТЪР БЕРОН“ МАХАЛА БИР-
 КОВА
 Ф. 400-К., 7 а. е., 1927—1942 г.
 ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ“ с. БАТАК
 Ф. 255-К., 5 а. е., 1939—1943 г.
 ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „СВ. НИКОЛА“ с. БАТАК
 Ф. 254-К., 8 а. е., 1940—1944 г.
 ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „ПЕТЪР ГОРАНОВ“ с. БАТАК
 Ф. 247-К., 29 а. е., 1930—1944 г.
 ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „ФИЛИП ГЛАВЕНОВ“ с. БАНИЯ — ЧЕ-
 ПИНО
 Ф. 251-К., 2 а. е., 1930—1944 г.
 ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „ВАСИЛ ЛЕВСКИ“ МАХАЛА ГРА-
 ШЕВО
 Ф. 265-К., 29 а. е., 1925—1944 г.
 ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „ХРИСТО БОТЕВ“ с. ИСПЕРИХОВО
 Ф. 260-К., 52 а. е., 1901—1943 г.
 ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „ВАСИЛ ЛЕВСКИ“ МАХАЛА КРУШАТА
 Ф. 287-К., 2 а. е., 1937—1942 г.
 ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „КИРИЛ И МЕТОДИЙ“ с. КАПИТАН
 ДИМИТРИЕВО
 Ф. 330-К., 3 а. е., 1898—1941 г.
 ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „ХРИСТО БОТЕВ“ гр. ПЕЩЕРА
 Ф. 360-К., 27 а. е., 1880—1937 г.
 ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „АЛЕКО КОНСТАНТИНОВ“ гр. ПЕ-
 ЩЕРА
 Ф. 252-К., 72 а. е., 1880—1944 г.
 ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „ЛЮБЕН КАРАВЕЛОВ“ гр. ПЕЩЕРА
 Ф. 220-К., 6 а. е., 1889—1944 г.
 ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „КНЯЗ СИМЕОН ТЪРНОВСКИ“ с. РА-
 КИТОВО
 Ф. 268-К., 13 а. е., 1937—1944 г.
 ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „ОТЕЦ ПАИСИЯ“ с. РАДИЛОВО
 Ф. 284-К., 3 а. е., 1893—1942 г.

ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „КИРИЛ И МЕТОДИЙ“ с. СЪРНИЦА
 Ф. 265-К., 5 а. е., 1924—1944 г.
 ЧАСТИНО ТУРСКО ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ с. ФОТИНОВО
 Ф. 257-К., 53 а. е., 1922—1944 г.
 ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „ВАСИЛ АПРИЛОВ“ с. ЦВЕТИНО
 Ф. 457-К., 5 а. е., 1935—1941 г.
 ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „ВАСИЛ ЛЕВСКИ“ с. РАКИТОВО
 Ч. П. № 212, 1 а. е., 1938—1943 г.

Протоколни книги на учителските съвети (1902—1944 г.).
 Годишни отчети, сведения и таблици за успеха, поведението
 на учениците, броя на паралелките, учителския персонал,
 наличните учебни пособия и др. (1879—1944 г.).

Списъци и подробни сведения за учителския персонал
 (1927—1944 г.).

Кореспонденция и окръжни от Министерството на народ-
 ната просвета във връзка с поддръждането на учителския пер-
 сонал в новите земи, образуване и дейност на ученическите
 дружества, снабдяването с учебни пособия, постройка на учи-
 лищни сгради, откриване на трапезария, отпразнуване на об-
 щонародни празници и др. (1880—1944 г.).

Книги за подлежащите на задължително обучение деца
 (1924—1940 г.).

Ревизионни книги от направени проверки на директора и
 училищните инспектори (1889—1944 г.).

Инвентарни книги (1920—1934 г.).

Актове за предаване и приемане на училищното имущество
 (1930—1944 г.).

Летописна книга на училището с. Сърница с бележки от
 учителя Дичо Петров Таков за състоянието на учебното дело
 в този край и препоръки за бъдещата работа (1938—1939 г.).

УЧИЛИЩНИ НАСТОЯТЕЛСТВА

Законодателната дейност по отношение на народното просвещение в
 Южна България започнала веднага след Освобождението. Първите ус-
 тави и правилници по народната просвета от 1878 г. са съставени в демо-
 кратичен дух. В демократичен дух били организирани и училищните на-
 стоятелства. Техните състави се избирали от жителите на съответните об-
 щини. Дейността им се изразява в осигуряване на материалната издръж-
 ка на училищата, назначаване и уволняване на училищния персонал, ре-
 шаване на въпроси, свързани със стопанисването на училищните имоти.
 Училищните настоятелства не се намесвали пряко в учебната работа на
 учителите, но ги подкрепяли в техните усилия за подобряване на учебно-
 възпитателната работа.

От 19. V. 1934 г. до 1939 г. училищните настоятелства съществуват ка-
 то самостоятелни институти към общинските управления с председате-
 ли по право кметовете на общините.

УЧИЛИЩНО НАСТОЯТЕЛСТВО с. БАНИЯ — ЧЕПИНО, ПЕЩЕРСКО
 Ф. 248-К., 6 а. е., 1915—1939 г.

УЧИЛИЩНО НАСТОЯТЕЛСТВО с. ВИНОГРАДЕЦ, ПАЗАРДЖИШКО
Ф. 288-К., 10 а. е., 1921—1942 г.
УЧИЛИЩНО НАСТОЯТЕЛСТВО с. ИВАЙЛО, ПАЗАРДЖИШКО
Ф. 236-К., 2 а. е., 1921—1944 г.
УЧИЛИЩНО НАСТОЯТЕЛСТВО с. ЛЕСИЧОВО, ПАЗАРДЖИШКО
Ф. 278-К., 4 а. е., 1911—1944 г.
УЧИЛИЩНО НАСТОЯТЕЛСТВО с. ЛЪДЖЕНЕ, ПЕЩЕРСКО
Ф. 239-К., 5 а. е., 1911—1939 г.
УЧИЛИЩНО НАСТОЯТЕЛСТВО гр. ПАЗАРДЖИК
Ф. 173-К., 26 а. е., 1881—1944 г.
УЧИЛИЩНО НАСТОЯТЕЛСТВО с. ЧЕРНОГОРОВО
Ф. 212-К., 14 а. е., 1912—1944 г.
УЧИЛИЩНО НАСТОЯТЕЛСТВО с. ДЕБРАЩИЦА, ПАЗАРДЖИШКО
Ч. П. № 160, 1 а. е., 1930—1931 г.
УЧИЛИЩНО НАСТОЯТЕЛСТВО с. ФОТИНОВО, ПЕЩЕРСКО
Ч. П. № 203, 1 а. е., 1934—1935 г.

Протоколни книги на училищните настоятелства с решения и мнения по материалното снабдяване и обзавеждане на училищата с инвентар, пособия, отоплителни материали, ремонт и строеж на училищни сгради, отдаване под наем на училищни имоти, назначаване и уволняване на учителския и помощен персонал и др. (1888 г.—1944 г.).

Кореспонденция с Министерството на народната просвета и училищата в окръга за работата на учителите, успеха и поведението на учениците, избор на директори, решаване на кадрови въпроси по отношение на учителския персонал, провеждане на изпити, екскурзии, чествувания, по утвърждаване и изпълнение на бюджетите и др. (1902—1944 г.).

Статистически сведения за училищния персонал, завършилите прогимназиален курс, за подлежащите на задължително обучение деца и др. (1934—1944 г.).

Надавателни листове и поемни условия за отдаване под наем училищни ниви (1930—1946 г.).

Списъци на наемателите на училищни имоти (1930—1931).

Нотариални актове на имотите, собственост на училищните настоятелства (1934—1939 г.). Завещания от учителя-пенсионер Тодор Пенев и адвоката д-р Никола Ламбрев от гр. Пазарджик, направени на Пазарджишкото училищно настоятелство (1914—1944 г.).

2. Б И Т

Старчески приют — гр. Пазарджик

Ф. 340-К., 5 а. е., 1921—1945 г

В гр. Пазарджик е основано през 1921 г. Благотворително дружество с цел подпомагане на бедни и немощни стари хора. То е работило по предварително изготвен и утвърден от Министерството на народното здраве и социалните грижи устав. В изпълнение на основната си цел дружеството започва събиране на средства за построяване на приют за стари

хора. На 17. IX. 1937 г. се полага основния камък на приюта, а откриването става на 1. X. 1940 г., първоначално с 7 легла. До 9. IX. 1944 г. приютът се е издържал финансово от благотворителното дружество и подпомаган от общината и Съюза за обществена подкрепа.

Покани и протоколи на управителния съвет на благотворителното дружество с данни по построяването, обзавеждането и организацията на старческия приют (1921—1938 г.).

Кореспонденция със Съюза за обществена подкрепа, МВРНЗ, градската община и др. по построяването и обзавеждането на приюта (1921—1944 г.).

Годишни отчети за дейността на благотворителното дружество по основаването и осигуряване издръжката на старческия приют за бедни и немощни старци (1938—1939 г.).

3. КУЛТУРА

Народни читалища

Българско народно читалище „Виделина“ гр. Пазарджик

Ф. 393-К., 193 а. е., 1887—1944 г.

Народните читалища са самобитно творение на свободолюбивия български дух, на стремжата на народа да живее свободен и културно, огнища за просвета и култура, гнезда на бунтовна съпротива срещу османското иго, важни опорни пунктове в борбата срещу капитализма и фашизма, оставили дълбока дия в живота и историята на българския народ.

През лятото на 1862 г. по инициатива на Ст. Захариев и Караниколо Ангелов в гр. Пазарджик се основава читалище „Виделина“. В живота на читалището до Освобождението се различават два периода — първият от основаването до 1869 г. включително и вторият от 1870—1876 г. През първият период читалището съществува само 2-3 години, защото било наклеветено пред турските власти от местни чорбаджии, че е бунтовническо огнище. Възстановено е отново през 1867 г. за съвсем кратко време и отново замира през 1869 г. През следващата 1870 г. под председателството на Г. Консулов се забелязва подем в читалищното дело и напредък в просветата. През същата година се слага и началото на театъра. Особено оживена е дейността на читалището през 1874-1875 г., когато за негов председател бил избран Константин Величков.

В резултат на настъпилите политически промени след Освобождението дейността на читалището се преустановява, защото новосъздадените граждански клубове играели ролята не само на политически, но и на културни центрове.

Направеният опит за възобновяване на дейността му през 1882 г. е неуспешен и едва на 18. I. 1885 г. читалището е възобновено, приет е нов устав, а за секретар е избран младият учител Георги Стефанов — основател на партийната организация в Пазарджик.

Наред с добре организираната библиотека се развива и лекционната просвета. Амбицията на читалищните деятели е да създадат един истински народен университет, който да обхване значителна част от гражданството. Създаденият народен университет има за лектори Димитър Благоев, Янко Сакъзов, проф. Асен Златаров, Ана Маймункова, Н. Харлаков, Ламби Кандев, Т. Самодумов, Владо Димчев, професори, учители и изтъкнати общественици на града.

През 1924 г. е създадена читалищната археологическа сбирка, а през 1935 г. към библиотеката е открит детски отдел. Читалището е огнище на просвета и в най-трудните моменти през 1941-1944 г. Протоколни книги на читалището.

Устави и правилници на читалището (1887—1940 г.)

Преписки по основаването на Археологическото дружество „Бесарапа“ и археологическа сбирка „Иван С. Войводов“ (1914—1944 г.).

Преписки по личния състав и уреждане на материални отношения на читалището (1900—1944 г.).
Списъци на дарители на средства за построяване на сградата и книги в библиотеката (1898—1944 г.).
Досие на театъра през годините.

Афиши и обяви (1900—1943 г.).
Снимки на сградата на читалището, от чествувания на пат-
ронния празник и членове на читалището.
Във фонда има запазен

Народно читалище „Свети Константин“ град Пазарджик
Ф. 398-К, 12 а. с., 1901—1948 г.
Читалището е основано

Протоколи от годишните събрания и читалищното настоя-
телство за финансовото състояние на читалището, библиоте-
чния фонд, провеждане на избори за ново настоятелство, прие-
мане типовия устав, обсъждане въпроса за постройка на чита-

**Протест на Комунистическата общинска група
в гр. Панагюрище — 1922 год.**

лична сграда и др. (1901—1948 г.).

Писма и изложения на дружеството на опълченците и поборниците в Пазарджик до читалището — 1908 г.

НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ „КИРИЛ И МЕТОДИЙ“ с. ДЕБРАЩИЦА, ПАЗАРДЖИШКО

Ф. 345-К., 57 а. е., 1924—1944 г.

НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ „МЕТОДИ ДРАГИНОВ“ с. КАМЕНИЦА (ВЕЛИНГРАД)

Ф. 147-К., 6 а. е., 1911—1943 г.

НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ „ВЪЗРАЖДАНЕ“ с. КАРА БУНАР, ПАЗАРДЖИШКО

Ф. 339-К., 69 а. е., 1926—1944 г.

НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ „ОТЕЦ ПАИСИЙ“ с. ЛЪДЖЕНЕ (ВЕЛИНГРАД)

Ф. 149-К., 11 а. е., 1914—1943 г.

НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ „КИРИЛ И МЕТОДИЙ“ с. МЕЧКА (ОБОРИЩЕ) ПАНАГЮРСКО

Ф. 467-К., 11 а. е., 1912—1944 г.

НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ „ЗДРАВЕЦ“ с. ПОИБРЕНЕ, ПАНАГЮРСКО

Ф. 468-К., 8 а. е., 1884—1944 г.

НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ „ИСКРА“ с. ПОПИНЦИ, ПАНАГЮРСКО

Ф. 325-К., 22 а. е., 1900—1944 г.

НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ „23 АПРИЛ 1876 г.“ РАВНОГОР (ЯСЪ КОРИЯ), ПЕЩЕРСКО

Ф. 328-К., 11 а. е., 1909—1944 г.

НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ „БУДИЛНИК“ с. РАКИТОВО, ПЕЩЕРСКО

Ф. 404-К., 30 а. е., 1898—1944 г.

НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ „ВАСИЛ ДРУМЕВ“ с. СМИЛЕЦ, ПАНАГЮРСКО

Ф. 304-К., 4 а. е., 1927—1944 г.

НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ „ПРОСВЕЩЕНИЕ“ с. СТРЕЛЧА, ПАНАГЮРСКО

Ф. 452-К., 18 а. е., 1902—1944 г.

НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ“ с. ЧЕПИНО (ВЕЛИНГРАД)

Ф. 403-К., 33 а. е., 1893—1944 г.

НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ „4-ти МАЙ“ с. БАТАК, ПЕЩЕРСКО

Ч. П. № 166, 4 а. е., 1897—1926 г.

НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ „ПРОСВЕТА“ с. БЪТА, ПАНАГЮРСКО

Ч. П. № 42, 1 а. е., 1929—1944 г.

НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ „В. ЛЕВСКИ“ с. ЕЛШИЦА, ПАНАГЮРСКО

Ч. П. № 83, 2 а. е., 1925—1946 г.

НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ „ВЪЗРАЖДАНЕ“ с. ЛЕСИЧОВО, ПАЗАРДЖИШКО

Ч. П. № 89, 1 а. е., 1907 г.

НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ „КИРИЛ И МЕТОДИЙ“ с. МЕЧКА (ОБОРИЩЕ), ПАНАГЮРСКО

Ч. П. № 180, 2 а. е., 1930—1949 г.

НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ „ЦАР БОРИС III“ с. ЮНАЦИТЕ, ПАЗАРДЖИШКО

Ч. П. № 65, 1 а. е., 1941 г.

Първите читалища са създадени в гр. Пазарджик през 1862 г., в Панагюрище — 1863 г., в Голямо Белово — 1874 г. по инициатива на Т. Каблешков, в Пещера — 1873 г., Брацигово — 1874 г., с. Стрелча — 1881 г., с. Поибрене — 1884 г., „Св. Константин“ — гр. Пазарджик — 1897 г. и др.

Устави на читалищата (1912—1936 г.).

Протоколни книги на читалищните настоятелства и общите събрания за работата на читалищните библиотеки, по снабдяването им с литература, построяване на читалищни сгради, оземляване на читалищата, изнасяне на сказки, беседи, театрални представления и др. (1901—1943 г.).

Годишни отчети и статистически сведения за дейността на читалищата (1925—1944 г.).

Кореспонденция, окръжни, наредби и др. по учредяването на читалищата.

Околийския читалищен съюз, подготовка и провеждане на конгреси, построяване на читалищни сгради, оземляване на читалищата, изнасяне на пиеси и сказки, чествуване на бележити дати и др. (1909—1944 г.).

Финансови отчети, бюджети и ревизионни актове (1925—1944 г.).

Списъци на членове на читалищата (1915—1944 г.).

Списъци и планове на сградата на читалището в с. Чепино

Главни и спомагателни книги за положението на сметките на читалищата (1902—1944 г.).

МУЗИКАЛНИ ДРУЖЕСТВА

На 18. IX. 1920 г. група младежи любители на музикалното изкуство, събрани в читалище „Св. Константин“ слагат основите на музикален кръжок в града на името на композитора — маестро Георги Атанасов — родоначалникът на българската национална опера. На 23. XII. 1923 г. се основава и музикално дружество „Родопска песен“. Целите на двете дружества са да развиват и разпространяват българската и чужда художествена музика, да утвърждават музикалните способности на своите членове, да подпомагат с участието си разни благотворителни, просветни и културни инициативи в града. Двете дружества се обединяват в една музикална организация под наименование „Обединени музикални дружества маестро Г. Атанасов“ на 11. IV. 1943 г.

Музикално дружество „Маестро Г. Атанасов“ — гр. Пазарджик

Ф. 274-К., 32 а. е., 1920—1944 г.

Проекто-устав, устав и правилник за вътрешния ред (1920—1924 г.).

Протоколи от общите събрания на дружеството (1920—1932 г.).

Изборни протоколи на настоятелството (1926—1927 г.).

Годишни отчети за организационното и имуществено състояние на дружеството (1922—1929 г.).

Кореспонденция с музикални дружества и Музикалния съюз по снабдяване на дружеството с инструменти, организиране на тържествата и др. (1921—1934 г.).

Годишник на музикалното дружество (1926 г.).
Във фонда са запазени документи свързани с живота на
капел-майстора Асен Митев, маестро Г. Атанасов, цигулар
Емил Черешаров и др. (1922—1936 г.).

Писма, изложения и протоколи във връзка с обединяване-
то на двете музикални дружества (1924—1943 г.).

Книга за членовете и заявления за членство (1921—1929).
Инвентарни и спомагателни книги (1926—1932 г.).

Афиши за концерти
Снимки на мандолинния оркестър с диригент Асен Митев

Музикално дружество „Родопска песен“ — гр. Пазарджик
Ф. 275-К., 10 а. е., 1921—1934 г.

Устави и правилници на дружеството (1925—1927 г.).

Протоколи от годишни събрания на дружеството по изби-
ране на ръководства, изнасяне на концерти, снабдяване с музи-
кални инструменти, по приходите и разходите на дружеството
и др. (1924—1932 г.).

Годишни отчети за дейността на дружеството (1924—1932).

Кореспонденция с музикалното дружество „Маестро Ата-
насов“, Музикалното производително сдружение в София и
другите организации в града по провеждане на чествувания,
организиране на вечеринки, концерти, учредяване на Татар-
пазарджишкия спортен съюз, за купуване на инструменти и
др. (1921—1934 г.).

Покани, афиши и реклами за тържества, концерти и пред-
ставления (1925—1932 г.).

Комитет по увековечаване паметта на Константин Величков
гр. Пазарджик

Ф. 424-К., 11 а. е., 1907—1921 г.

Комитетът е създаден по инициатива на Т. Ив. Мумджиев няколко дни
след смъртта на К. Величков (2. XII. 1907 г.). Целта на комитета е съби-
ране на средства за построяване на паметник на К. Величков в града и
създаване на литературен фонд за подпомагане на надеждни литературни
творци. В изпълнение на това комитетът организира вечеринки, забави
и др.

През 1915 г. се поставя основният камък на паметника в градината пред
читалището. По повод на това тържество до пазарджишките граждани
са изпратили телеграми Иван Вазов, д-р Данев и много граждани живу-
щи във от Пазарджик. Дейността на комитета се прекратява с построява-
не на паметника.

Преписки по утвърждаване устава на комитета, по събира-
не на помощи и дарения за издигане паметник на К. Величков,
организиране на възпоменателни тържества, забави и др.
(1910—1921 г.).

Афиши за тържества и вечеринки, организирани от комите-
та (1915 г.).

ОБЩОГРАЖДАНСКИ КУЛТУРЕН КОМИТЕТ гр. ПАЗАРДЖИК

Ч. П. № 194, 1 а. е., 1937 г.

Протоколна книга

4. ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

Околийски лекар — гр. Пазарджик

Ф. 21-К., 2 а. е., 1920—1944 г.

Доклади и отчети за здравословното състояние на околия-
та (1920—1944 г.).

Архив на Главната дирекция на народното здраве за здра-
вословното състояние на страната през 1930 г.

Околийски медицински лекар — гр. Пешера

Ф. 28-К., 5 а. е., 1941—1943 г.

Доклади от участъковите лекари за дейността на санитар-
ните участъци (1942—1943 г.).

Таблицы и сведения за движението на заразните болести
и извършените манипулации от здравните служби в околията
(1941—1942 г.).

Обединена градска болница — гр. Пазарджик

Ф. 436-К., 7 а. е., 1937—1943 г.

Болницата започва да функционира от 1906 г., когато са построени и
сградите и. Пръв нейн управител е д-р Тодоров. Болницата започва с три-
членен медицински персонал. След земетресението през 1928 г. се постро-
ват сградите на сегашната болница, увеличават се леглата и лекарският
персонал. През 1937 — 1938 г. болницата се състояла вече от три отдела:
вътрешно, хирургическо и гърдно — с 250 легла. Снабдяването с ме-
дикаменти не е било достатъчно, което затруднявало дейността на болни-
цата и имало тежки последици за болните.

Кореспонденция с Главната дирекция на народното здраве
за дейността на болницата, снабдяването с медикаменти, ре-
монта на сградите и др. (1938 г.).

Годишно сведение за движението на болните през 1937 г.
Репорти и доклади до управителя на държавната болница
и Главната дирекция на народното здраве за нередностите в
болницата, необходимостта от нови сгради и др. (1941—1942).

Снимки на болницата (1932 г.).

Държавна третостепенна болница — гр. Панагюрище

Ф. 348-К., 68 а. е., 1915—1943 г.

През 1884 г. по инициатива на дружеството „Св. Пантелеймон“ в гр.
Панагюрище започва изграждането на болницата със средства, събрани от
гражданите. Поради парични затруднения през 1886 г. градската община

Подарява на държавата незавършената сграда на болницата.
Като държавна болница тя започва да функционира през 1892 г. Като вече завършена нейната постройка.

От 1897 г. до 1. VII. 1922 г. болницата се ръководи от околийски лекар, след това околийската служба се отделя от болничната като самостоятелна и през 1932 г. отново се сливат. Болничната служба се завежда от околийския лекар. За бедни граждани се извършвало безплатно лечение.

Протоколи от направени проверки на болницата от околийския лекар (1924—1933 г.).

Журнали за хода на заболяванията на болните (1928—1933 г.).

Годишни отчети и сведения за броя и движението на болните, за постъпилите и изписани инфекциозно болни (1928—1943 г.).

Протоколи, отчети, актове, оправдателни документи и др. за събрани помощи от волни пожертвования на болните (1922—1938 г.).

Окръжни, наредби, кореспонденция с Министерството на народното здраве във връзка със снабдяването на болните с храна, медикаменти, инвентар, за заразните заболявания, финансови въпроси, обявяване на търгове и др. (1915—1943 г.).

Ревизионни актове от проведени финансови ревизии 1922—1943 г.).

Здравна служба с. Гелеменово, Пазарджишко

Ч. П. № 102, 2 а. е., 1938—1943 г.

Сведения за дейността на здравната служба и за бактериологическото изследване на водата в селата Гелеменово, Сбор, Сарая и Априлци.

ОБЩЕСТВЕНИ, ПОЛИТИЧЕСКИ, ПРОФЕСИОНАЛНИ И ДР. ОРГАНИЗАЦИИ

1. ПРОФЕСИОНАЛНИ

Коларо-железаро-коваческо занаятчийско сдружение

гр. Пазарджик

Ф. 383-К., 5 а. е., 1927—1941 г.

На 19 II. 1928 г. се сливат Коларското и Железаро-коваческото дружества, като се приема уставът на Железарското сдружение и остава да действа под горната фирма. Целта на сдружението е да организира занаятчийте в града, да осигури кредитирането им и производството на по-добри предмети.

Протоколи от общите събрания на дружеството по обединяването на коларското и железарското сдружение в едно общо, приемане на нови членове, избор на нови членове на настоятелството, делегати на конгреси, по отпразнуване на официални празници, провеждане на майсторски изпити, приемане на бюджета и др. (1927—1935 г.).

Заповеди за назначаване ръководно тяло на сдружението (1939—1941 г.).

Приходно разходни книги (1930—1942 г.).

Подофицерско дружество „Свети Илия“ с. Стрелча, Панагюрско

Ф. 136-К., 10 а. е., 1925—1940 г.

Протоколи от общите събрания и управителния съвет на дружеството по избора на ново ръководство и приемане на нови членове, по приходите и разходите на дружеството и др. (1925—1939 г.).

Отчети на дружеството (1939 г.).

Списъци на членовете, заявления и удостоверения за членство (1939—1940 г.).

Кореспонденция и окръжни на Съюза на запасните офицери в България, Всебългарския съюз „Отец Паисий“, общината и др. по записване на нови членове, подготовка на конгреси, организиране на събори, събрания и др. (1938—1940 г.).

ДРУЖЕСТВО НА ЗАПАСНИТЕ ПОДОФИЦЕРИ гр. ПАНАГЮРИЩЕ
Ч. П. № 31, 1 а. е., 1942—1943 г.
ШИВАШКО СЪСЛОВИЕ гр. ПАЗАРДЖИК
Ч. П. № 123, 1 а. е., 1898—1932 г.
ТАТАР ПАЗАРДЖИШКО ШИВАШКО ЗАНАЯТЧИЙСКО СДРУЖЕНИЕ
Ч. П. № 174, 1 а. е., 1926 г.

Протоколна книга и устав

2. КУЛТУРНО ПРОСВЕТНИ И БЛАГОТВОРИТЕЛНИ ДРУЖЕСТВА

Български женски съюз „Любов към родината“ клон
с. Батак, Пещерско

Ф. 116-К, 16 а. е., 1927—1944 г.

Баташкият клон на Българския женски съюз „Любов към родината“ е създаден на 16. XI. 1938 г., като организация изразяваща интересите на буржоазната класа. Прекратява дейността си на 9. IX. 1944 г.

Устав на Български женски съюз „Любов към родината“ гр. София (1927 г.).

Протоколи за дейността на дружеството в с. Батак (1938—1942 г.).

Протоколи от VIII и IX конгреси на Българския женски съюз (1939—1942 г.).

Годишни отчети за дейността на Върховното управление на Българския женски съюз (1937—1942 г.). Отчети за дейността на дружеството в с. Батак (1938—1943 г.).

Правилник на младежките групи при клоновете на БЖС (1943 г.).

Кореспонденция с Върховното управление на БЖС относно основаване на клон в с. Батак, подготовка и провеждане на конгреси, организиране на вечери, забави, изпояване на реферати, сказки и др. (1938—1942 г.).

Годишни бюджети на клона (1941—1943 г.).

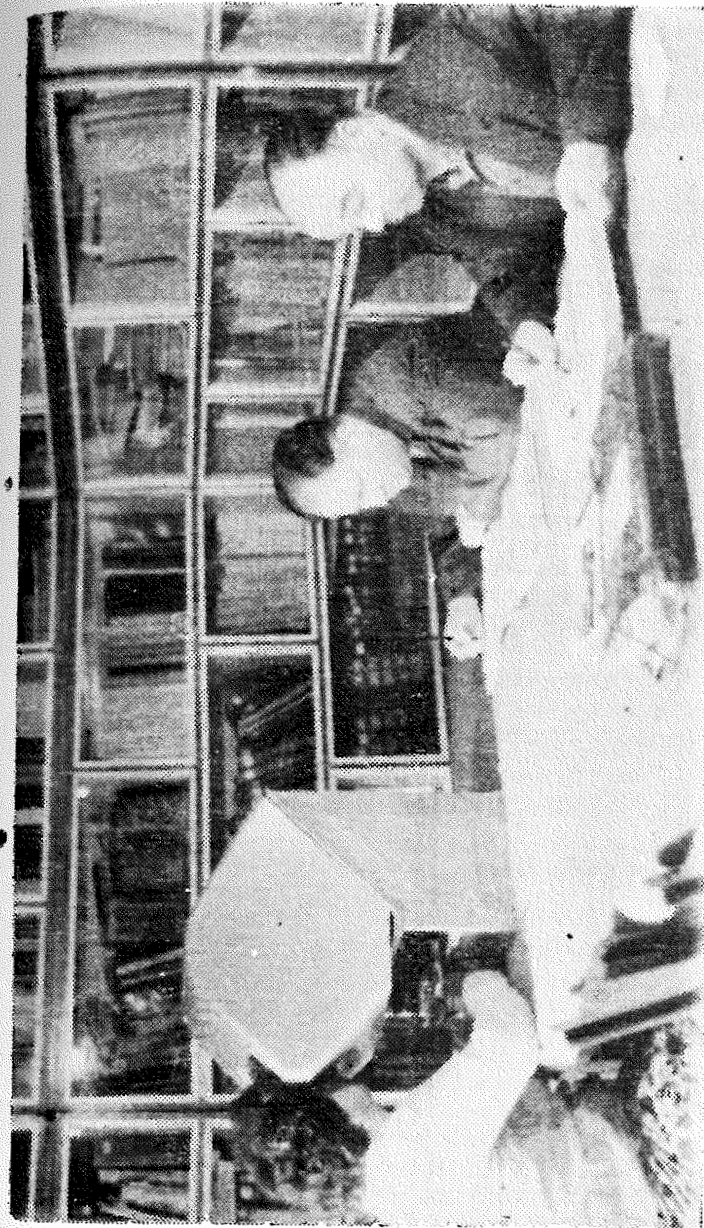
Приходно разходна книга (1938—1944 г.).

Списъци на членки и снимки из живота на дружеството (1944 г.).

Женско просветно благотворително дружество „Просвета“
гр. Пазарджик

Ф. 419-К., 22 а. е., 1910—1945 г.

Дружеството е създадено през 1870 г. по инициатива на Мариола Доспевска като Ученолюбиво женско дружество, а по-късно се преименува в Женско дружество „Просвета“ с цел да работи за просветата и образованието на жените в града. Дружеството се грижи за девическото училище, поддържа бедни ученици, изпраща момичета да се учат в Пловдив и Габрово за учители и трима младежи, между които и Константин Величков в чужбина. Под ръководството на Мариола Доспевска то се превръща в културно-просветно огнище, разполага с учебници, списания, вестници, които се използват както от членките, така и от учениците.

Читалнята на Окръжния гържавен архив

Устави на дружеството (1911—1937 г.).
Протоколни книги за дейността на дружеството (1910—1929 г.).

Отчет за работата на настоятелството (1925—1926 г.).
Списъци на членки на дружеството (1936—1945 г.).
Правилник за записване на учениците.
Поемни условия за построяване на девическо професионално училище „Георги и Анастасия Хаджинванови“ (1937—1939 г.).

Кореспонденция с Пазарджишката община във връзка с дарението на Тодор Г. Иванов и построяването на стопанското училище в града (1924—1944 г.).

Бюджети (1926—1939 г.).

Снимки из живота на дружеството (1927—1934 г.).

Дружество „Младежка дружба“ — гр. Татар Пазарджик.

Ф. 462-К., 9 а. е., 1893—1898 г.

През 1893 г. група младежки учители и ученици от горните класове на Пловдивската мъжка гимназия създават дружеството „Юноша“, което съществува като самостоятелно до 1897 г., в която година се слива с читалище „Св. Константин“ — гр. Т. Пазарджик. Дружеството създава своя библиотека, прави редовно събрания, на които се обсъждат въпроси от литературен и обществен характер, устройват се вечеринки и забави, полза на читалище „Виделина“.

Проект-устав на дружеството.

Протоколна книга на дружеството и протокол за присъединяването му към читалище „Св. Константин“ (1894—1897 г.).

Списък на членовете на дружеството.
Обявления и ведомости за събрания членски внос (1893—1896 г.).

Студентска дружба „Константин Величков“ — гр. Пазарджик.

Ф. 425-К., 13 а. е., 1914—1928 г.

На 23. XI. 1914 г. 20 ентузиазирани студенти от гр. Т. Пазарджик основават студентската дружба на името на К. Величков. Целите и задачите на дружбата са културното и интелектуално издигане на членовете и на гражданството, изучаване на родния край, подпомагане на бедни студенти и др.

Дейността на дружеството в първите две години 1914—1915 г. се изразява в уреждане на вечеринки, срещи, беседи, излети и др. След 1915 г. дружбата прекратява дейността си за един период от три години и започва отново да функционира през м. декември 1918 г. Тя взема активно участие в комитета за подпомагане на пострадалите във войните. Изнасят писма, литературно-музикални забави, беседи, утри, излети и др.

Устав на дружбата и правилник за вътрешния ред (1914—1919 г.).

Протоколи на дружбата (1914—1924 г.).

Отчети за дейността на дружбата (1918—1922 г.).

Списъци на членовете на дружбата (1914—1924 г.).
Кореспонденция на дружбата с ректора на Софийския университет, с окръжните училищни инспектори, читалищата в града и др. по издигането паметник на Константин Величков, организиране на студентски вечери, участието на дружбата в съвместно отпразнуване на патрона и официални празници и др. (1914—1926 г.).

АРХЕОЛОГИЧЕСКО ДРУЖЕСТВО „БЕСАПАРА“
гр. ПАЗАРДЖИК

Ч. П. № 108, 5 а. е., 1925—1926

Устав, упътване за археологически издирвания, списък на членовете и оправдателни документи.

КОМИТЕТ ЗА ВЪЗДИГАНЕ НА ПАМЕТНИК НА
ЗАГИНАЛИТЕ ПРЕЗ ВОЙНИТЕ — ПАЗАРДЖИК

Ч. П. № 125, 2 а. е., 1943 г.

Учредителен протокол и устав на комитета

3. СПОРТНИ ОРГАНИЗАЦИИ

Български туристически съюз клон „Белмекен“

гр. Пазарджик

Ф. 368-К., 43 а. е., 1911—1944 г.

През м. юни 1910 г. в гр. Пазарджик се основава първото туристическо дружество „Славееви гори“ на името на близката част от Родопите, владение на боярина Слав през Второто българско царство.

През време на войните 1912—1918 г. то преустановява дейността си. Възстановено е през октомври 1919 г. като клон на Юношеското туристическо дружество „Марица“ — гр. Пазарджик. Наред с излетите провежда и голяма културно-просветна дейност — устройва скаски, утри, вечеринки, забави и др.

През 1922 г. по негова инициатива се постави началото на чествуване Алековата памет, по случай 25 години от смъртта му. През същата година „Славееви гори“ подновява дейността си и през 1927 г. се обединява със съществуващото дружество „Белмекен“ и заедно изпълняват поставените задачи: построяване на хижа под връх Белмекен и издигането паметник на Алеко Константинов в градски парк остров „Свобода“. Дружеството приема името „Белмекен“ след обединяването си.

Устави на туристическата кооперация за общи доставки, дружеството „Белмекен“, комитета по въздигане паметник на Алеко Константинов на лобното му място (1922—1930 г.).

Протоколи за дейността на клона (1927—1940 г.).

Отчети на настоятелството на Българския туристически съюз (1928—1935 г.).

Отчети за дейността на настоятелството на местното дружество (1911—1940 г.).

Преписки по построяване паметник на Алеко Константинов на лобното му място, паметника му в парка на остров „Свобода“, по организиране и провеждане на Алековите тържества, които се провеждали всяка година от 1922 до 1944 г., портрети на Алеко и преписки по пласиране на Алеков лист, сумите от които са предназначени за построяване на паметник (1935—1939 г.).

Афиши, обяви, изрезки от вестници, снимки и др., отразяващи дейността на дружеството (1922—1940 г.).

ЦИОНИСТИЧЕСКО ГИМНАСТИЧЕСКО ДРУЖЕСТВО „МАКАБИ“ гр. ПАЗАРДЖИК

Ч. П. № 46, 1 а. е., 1927—1947 г.

Кореспонденция и служебни бележки.

ГИМНАСТИЧЕСКО ДРУЖЕСТВО „ЕЛЕДЖИШКИ ЮНАК“ — гр. ПАЗАРДЖИК

Ч. П. № 52, 4 а. е., 1926—1939 г.

Устав, отчет, протоколна и партидно-разходна книга.

КОЛОЕЗДАЧНО ДРУЖЕСТВО „ПЕЧЕНЕГИ“ — гр. ПАЗАРДЖИК

Ч. П. № 110, 1 а. е., 1942 г.

Кореспонденция.

4. РЕЛИГИОЗНИ ОРГАНИЗАЦИИ

Взаимно-спомогателно православно християнско братство „Любите друг друга“ — гр. Пазарджик

Ф. 451-К., 8 а. е., 1905—1931 г.

Братството е основано на 27. III. 1905 г. с цел да подпомогне семействата на починалите си членове и организира тържествени погребения. Ръководило се от настоятелство и общо събрание. В него участвуват и видните пазарджишки граждани Т. Мумджиев, К. Абаджиев, Ив. Войводов, К. Русинов (Червеният поп) и др. Братството действа до 1934 г.

Устав на дружеството (1905 г.), заявления за членство и списъци на членовете (1909—1911 г.).

Протоколи на настоятелството и общите събрания с данни за дейността на братството под ръководството на Т. Мумджиев, Ив. Войводов, К. Русинов, К. Абаджиев (1906—1912 г.).

Касова книга за приходите и разходите на дружеството (1924—1931 г.).

Граждански комитет при църквата „Св. Богородица“ гр. Пазарджик

Ф. 463-К., 18 а. е., 1923—1928 г.

Комитетът е създаден на 4. III. 1923 г. от 5 члена по повод уволнението на свещениците К. Русинов (Червения поп) и Ив. Кожухаров през

1922 г. Комитетът работи съвместно с църковното настоятелство и цялото гражданство и води упорита борба с Архиепископското намесничество и Митрополията за изкореняване на някои пороци у свещенослужителите. Престанал да действа през 1929 г.

Протоколи от общите събрания на енорията и заседанията на комитета с църковното настоятелство (1923—1927 г.), съдържащи сведения за злоупотребите на архиепископския намесник и някои свещенослужители при църквата, за отношението на Пловдивската Митрополия към техните сигнали и др.

Ревизионни актове за извършените ревизии на настоятелството с данни за размера на злоупотребените средства (1926—1928 г.).

Отчет за дейността на комитета (печатен екземпляр), статии и писма с отзиви за дейността на комитета (1927—1928).

5. ДРУГИ ОРГАНИЗАЦИИ

Първо Българско пещерно дружество клон с. Ракиново, Пещерско

Ф. 466-К., 6 а. е., 1923—1940 г.

Дружеството е основано на 27. VII. 1930 г. по инициатива на учители и чиновници от селото като клон на Първото Българско пещерно дружество в София с цел опазване на пещерите в Чепинското корито, проучването им, поощряване на любителите на пещерния туризъм и др. За осъществяването на плановете и целите си дружеството провежда беседи и сказки по пещерно дело, прави изложби от снимки и планове на пещерите, събиране на находки за музеи.

Устав на пещерното дружество и членски карти (1931—1933 г.).

Протоколи от заседания на ръководството на дружеството и общите събрания (1930—1940 г.), съдържащи данни за проучвателните работи в пещерите в Чепинското корито, разкриване на входовете им, фотографиране на вътрешностите им, направа на хижа, утвърждаване на годишните бюджети, приемане на нови членове и др.

Кореспонденция със Софийското дружество, археологическите музеи в Пловдив и София, общината в с. Ракиново и др. по опазване на пещерите в Ракиновското землище, построяване на хижа, подпомагане на дружеството и др. (1929—1939).

Във фонда са запазени устав и отчети на археологическите дружества в Пловдив и София (1923—1926 г.).

ДРУЖЕСТВО ЗА ЗАКРИЛА НА ДЕЦАТА с. МАЛО КОНАРЕ, ПАЗАРДЖИШКО

Ч. П. № 5, 14 а. е., 1934—1939 г.

Кореспонденция, протоколни книги, инвентарна книга и устав

КОМИТЕТ „ТРУД И РАДОСТ“ с. МАЛО КОНАРЕ,
ПАЗАРДЖИШКО

Ч. П. № 6, 7 а. е., 1943—1944 г.

Учредителен протокол, протоколна книга и кореспонденция
СЪЮЗ НА БОЙЦИТЕ ОТ ФРОНТА — гр. ПАНАГЮРИЩЕ

Ч. П. № 32, 1 а. е., 1943—1944 г.

Заявления за членство и кореспонденция.

КОМИТЕТ ЗА СЪБИРАНЕ НА ПОМОЩИ ЗА ИНВАЛИД-
ДИТЕ ОТ ВОЙНИТЕ — ПАЗАРДЖИК

Ч. П. № 71, 1 а. е., 1921—1922 г.

Протоколи, списъци и кореспонденция

ОБЩЕСТВО НА КАВАЛЕРИТЕ НА ОРДЕНА ЗА ХРАБ-
РОСТ И ЗНАКА МУ — гр. ПЕЩЕРА

Ч. П. № 222, 2 а. е., 1937—1943 г.

Списъци на членовете и удостоверения за членство

ПЕЩЕРСКИ ОКОЛИЙСКИ КЛОН ОТ СЪЮЗА ЗА ОБЩЕ-
СТВЕНА ПОДКРЕПА

Ч. П. № 105, 1 а. е., 1937—1944 г.

Протоколи на управителното тяло и общите събрания
ОБЩЕСТВО НА КАВАЛЕРИТЕ НА ОРДЕНА ЗА ХРАБ-
РОСТ с. ЦЕРОВО, ПАЗАРДЖИШКО

Ч. П. № 35, 1 а. е., 1942—1944 г.

Окръжни, протоколи, кореспонденция.

ХІ. РЕЛИГИЯ

Българска православна църква

На 28. II. (12. III.) 1870 г. Али паша от името на турското правителство пръчва султански ферман за учредяването на българска автономна църк. По силата на чл. 10 от султанския ферман се създават и архиерейските наместничества в гр. Пазарджик, Панагюрище и Пещера. Задачите, поставени пред наместничествата като църковно административно учреждение са: контрол и оказване на помощ на енориите в наместничествата. Характерът и дейността им е управителен и съдебен. Наместничествата са помощен орган на архиерейската власт в енориите, поради което са пряко подчинени на Митрополията, а косвено на Светия Синод на Българската православна църква, под чиито ведомства се намират. Наместничествата имат и връзки на съподчиненост с епархийските църкви в духовните им околии, пряко които имат управително и съдебно ведомство.

Първоначалният устав за управлението на Българската екзархия, приет на 14. V. 1871 г. от Събора на българските представители в Цариград, Ортакьой установил за архиерейските наместничества организационна структура от две части: архиерейски наместник и смесен състав, състоящ се от трима избираеми свещеници и от 5 до 7 миряни — по-късно преименуван в Околийски духовен съвет. В трите духовни околии на Пазарджикски окръг действуват 102 църкви. Дейността им се ръководи от църковните настоятелства, чиито членове са избираеми. На тях се възлагало и управлението на църковните имоти.

Църквата не търпи структурни и други промени с изключение на стесняването на кръга на действие през 1945 г., когато влиза в сила Законът за гражданските бракове.

По силата на чл. 2 от Закона за изповеданията от 24. II. 1949 г. Българската православна църква се отделя от държавата и обособява в обществено религиозна организация, с качество на юридическа личност, разпростираща се върху нейните подразделения.

Архиерейско наместничество — гр. Пазарджик

Ф. 306-К., 8 а. е., 1911—1949 г.

Окръжни, послания и др. от Св. Синод, Митрополията и др. по задачите на църквите, организиране на епархийски събор в Асеновград, за по-дейно участие на свещениците в работата на читалищата, отношението на отечественофронтовската власт към дейността на църквата, по религиозната просвета и др. (1914—1945 г.).

Годишни отчети и бюджети на църковните настоятелства (1929—1944 г.).

Постановления, заповеди и преписки по назначаване, уволнение и наказание на свещеници (1911—1944 г.); по прие-

мане на иноверни и инославни в православната църква от с. Семчиново, Церово и гр. Пазарджик (1943-1948 г.).

Бракоразводни дела

Протоколи и постановления на наместничеството и настоятелството при църквата „Св. Богородица“ гр. Пазарджик по отпразнуване на 100-годишнината ѝ (1938 г.).

ЗАБЕЛЕЖКА: По груб опис от същия фондообразовател съхраняват се 120 архивни единици с подобно съдържание за периода 1914-1948 г.

Архиерейско наместничество — гр. Панагюрище

Ф. 369-К., 63 а. е., 1892—1950 г.

Окръжни, послания и преписки със Св. Синд. Митрополитата в гр. Пловдив, Архиерейското наместничество и Окръжното управление в гр. Т. Пазарджик за прилагане в действие решенията на Пловдивския епархийски свещеннически събор от 1892 г.; вземане мерки за поведението на свещениците; събиране помощи за построяване на паметник за Царя — Освободител Александър II, чествуване 1000-годишнината от смъртта на Св. Ив. Рилски; забрана за използването на църковното слово за недържавни пропаганди; по приемането на християнската вяра от лица с мохамеданско и протестантско вероизповедание и др. (1892—1950 г.).

Заповеди, изборни протоколи, преписки и др. по избирането, назначаването, класирането, уволняването и квалификацията на енорийските свещеници и църковните настоятели в Панагюрска околия (1891—1950 г.).

Протоколи и постановления на църковните настоятелства за даване под съд църковни длъжници, отпускане на църковни заеми, извършване на църковни треби и др. (1894—1948 г.).

Доклади, рапорти и др. на архиерейския наместник за състоянието на Панагюрската духовна околия (1893—1950 г.).

Годишни бюджети, равностметки и отчети на наместничеството и църквите (1893—1950 г.).

Във фонда на наместничеството се съхраняват документи за просветните дейци Марин и Найден Дринови (а. е. 51); за героите от Априлското въстание поп Груйо Тренчов, енорийски свещеник в с. Баня (а. е. 4, 22, 37, 45, 50) и свещеник Недельо Иванов от с. Поибрене (а. е. 6); за видния деец на комунистическото движение в България-протоиерей Константин Русинов (Червения поп), енорийски свещеник в с. Стрелча (а. е. 7, 12, 20, 23, 25, 42, 47, 52) и др.

Архиерейско наместничество — гр. Пещера

Ф. 105-К., 98 а. е., 1889—1950 г.

Окръжни, послания и преписки от Св. Синод, Екзархията в Цариград, Митрополитата в гр. Пловдив и др. по изпращане на митрополити в екзархиите; борбата със сектите и безверието; отпразнуване на общонародни празници, организиране на чествуване, по случай 100 години от рождението на митрополит Климент (Васил Друмев) (а. е. 5, оп. 5), за тържествено посрещане на освободителните съветски войски; за пълна подкрепа на Отечественния фронт; за запазване на старините (а. е. 4, оп. 4); изпращане за бракоразводните дела; по оплакване на населението в с. Батак, Лъджене, Каменица и др. (1889—1950 г.).

Преписки по избиране на енорийски избиратели и църковни настоятели, назначение, уволнение, наказание, класиране и др. на енорийските свещеници, искания за приемане на православието от мохамедани от гр. Брацигово (а. е. 32, 34), Дорково, Ракитово (а. е. 36, оп. 4), Каменица, Челино (а. е. 27, оп. 5) и др. (1889-1950 г.).

Статистически сведения, рапорти, ревизионни актове, бюджети и равностметки на църковните настоятелства, за броя на храмовете в Пещерска духовна околия, къщите, за ражданията, смъртността, свадбите, за състоянието на имотите на настоятелствата, по отдаване на църковните имоти под наем и събирането на дългове (1889—1950 г.).

Протоколни книги и кореспонденция по бракоразводни, бракопомирители и годежни дела; по образуването на християнски православни братства и др. (1889-1944 г.).

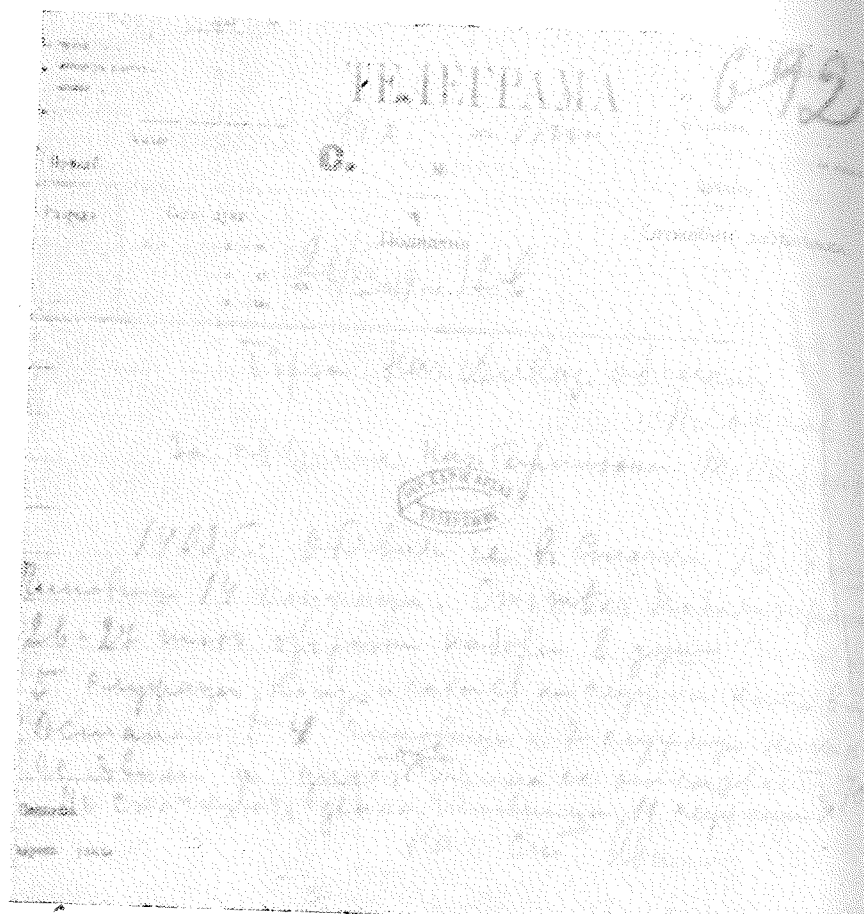
Църковно настоятелство при манастира „Св. Никола“

с Калугерово, Пазарджишко

Ф. 445-К., 55 а. е., 1899—1950 г.

Манастирът „Св. Никола“ край с. Калугерово датира от преди падането на България под турски власт. През 1419 г. манастирът пада в ръцете на Муса паша, който го опожарява и разрушава до основи. По времето на робството е възстановен по инициатива и с помощта на селяните от околните селища. По-богатите приноси дарения на имоти на манастира. Една част от имотите се давали за обработка под наем, а останалата се обработвала от постоянни наемни работници (манастирски ратаи). През 1920-1923 г. управлението на БЗНС отнема част от имотите и ги раздава на безимотни селяни.

Манастирът е забележителен с посещенията на В. Левски и Г. Бенковски, с основването на революционни комитети в околните села. Заслужава си внимание дейността на тогавашния изумен отец Кирил, взел дейно участие в организирането на революционни комитети и във въстанието през 1876 г., след което е заточен, а манастирът опожарен и ограбен. Сегашната сграда е построена през 1897-1898 г.

Телеграма от началника на ТП станция гр. Т. Пазарджик до
началника на дивизионната област гр. Пловдив за участието на
служителите в Транспортната стачка, 28. XII. 1919 год.

Манастирът е подчинен на Пловдивската Митрополия.
Протоколи на настоятелството (1899—1928 г.).
Статистически сведения за имотите на манастира и стопан-
ството им (1932—1949 г.).
Годишни бюджети, отчети и приходно-разходни книги
(1900—1950 г.).
Ревизионни актове (1921—1947 г.).
Поемни условия, обявления, наднични листове по отдаване
на манастирските имоти под наем (1905—1921 г.).
Окръжни, наредби, постановления от Митрополията по гла-
суване и утвърждаване на бюджетите и проекто-бюджетите,
за реквизиции на храни по време на войните (1912—1918 г.).
за стопанското положение на страната след войните, отноше-
нието към Отечествена война, гражданския брак и др.
(1903—1950 г.).

Църкви

ПАЗАРДЖИШКА ДУХОВНА ОКОЛИЯ

- „СВ. ВЪЗНЕСЕНИЕ ХРИСТОВО“ с. АЛЕКО КОНСТАНТИНОВО (СВЕ-
ГОРЦИ)
Ф. 50-К., 9 а. е., 1907 — 1952 г.
- „СВ. ТРОИЦА“ с. АКАНДЖИЕВО
Ф. 49-К., 12 а. е., 1930—1950 г.
- „СВ. ДИМИТЪР“ с. АПРИЛЦИ (АБДУЛАРЕ)
Ф. 22-К., 3 а. е., 1942—1950
- „УСПЕНИЕ БОГОРОДИЧНО“ с. БОШУЛЯ
Ф. 81-К., 12 а. е., 1900—1951 г.
- „СВ. ПРОРОК ИЛИЯ“ с. ВЕЛИЧКОВО (ЗГЪРЛИИ)
Ф. 63-К., 15 а. е., 1922—1950 г.
- „СВЕТИ АРАХАНГЕЛ МИХАИЛ“ с. ВИНОГРАДЕЦ (КАРАМУСАТ)
Ф. 100-К., 7 а. е., 1932—1950 г.
- „СВЕТИ НИКОЛАЙ“ с. ВЕТРЕИ
Ф. 101-К., 14 а. е., 1894—1950 г.
- „УСПЕНИЕ БОГОРОДИЧНО“ с. ВЕТРЕИ ДОЛ (ЕЛИ ДЕРЕ)
Ф. 150-К., 16 а. е., 1897—1951 г.
- „СВЕТА БОГОРОДИЦА“ с. ГЕЛЕМЕНОВО
Ф. 89-К., 5 а. е., 1939 — 1951 г.
- „СВЕТИ АРАХАНГЕЛ МИХАИЛ“ с. ГЛАВИНИЦА (БАШКАРОВО)
Ф. 54-К., 9 а. е., 1911—1951 г.
- „СВЕТИ ПРОРОК ИЛИЯ“ с. ГОВЕДАРЕ
Ф. 99-К., 7 а. е., 1914—1950 г.
- „СВЕТИ ГЕОРГИ“ с. ГОЛЯМО БЕЛОВО
Ф. 192-К., 16 а. е., 1924—1949 г.
- „СВЕТА НЕДЕЛЯ“ с. ДЕБРАЩИЦА
Ф. 88-К., 20 а. е., 1890—1950 г.
- „СВЕТА ТРОИЦА“ с. ДИНКАТА
Ф. 97-К., 77 а. е., 1928—1950 г.
- „СВЕТИ НИКОЛА“ с. ДЪБРАВТЕ
Ф. 55-К., 8 а. е., 1943—1951 г.
- „СВЕТИ ДИМИТЪР“ с. ЗВЪНИЧЕВО (ЧАНГАРЛИИ)
Ф. 102-К., 6 а. е., 1934—1950 г.

- „СВЕТИ ГЕОРГИ“ с. ИВАЙЛО (КУЛА КАСАПЛИН)
Ф. 52-К., 16 а. е., 1888—1951 г.
- „СВЕТИ ИОАН ПРЕДТЕЧА“ с. КАРАБУНАР
Ф. 191-К., 11 а. е., 1926—1951 г.
- „СВЕТИ ДИМИТЪР“ с. ЛЕСИЧОВО
Ф. 51-К., 5 а. е., 1926—1952 г.
- „СВЕТИ ИЛИЯ“ с. ЛЯХОВО
Ф. 126-К., 121 а. е., 1909 — 1951 г.
- „СВЕТО ВЪЗНЕСЕНИЕ ХРИСОВО“ с. МАЛКО БЕЛОВО
Ф. 190-К., 15 а. е., 1928—1954 г.
- „СВЕТИ АНАСТАСИЙ“ с. МАЛКО БЕЛОВО (ДОГАНОВО КОНАРЕ)
Ф. 56-К., 11 а. е., 1927—1950 г.
- „СВЕТИ ГЕОРГИ“ с. МОМИНА КЛИСУРА
Ф. 198-К., 12 а. е., 1899—1952 г.
- „СВЕТА БОГОРОДИЦА“ с. МАРИЦА (САЛАДИНОВО)
Ф. 62-К., 16 а. е., 1891—1951 г.
- „СВЕТА ПАРАСКЕВА“ с. ПАМИДОВО (ШАХЛАРЕ)
Ф. 64-К., 7 а. е., 1933—1950 г.
- „СВЕТИ АРАХАНГЕЛ МИХАИЛ“ гр. ПАЗАРДЖИК
Ф. 53-К., 8 а. е., 1899—1950 г.
- „СВЕТА БОГОРОДИЦА“ гр. ПАЗАРДЖИК
Ф. 42-К., 6 а. е., 1930—1950 г.
- „СВ. СВ. КОНСТАНТИН И ЕЛЕНА“ гр. ПАЗАРДЖИК
Ф. 47-К., 113 а. е., 1867—1950 г.
- „СВЕТА ПЕТКА“ гр. ПАЗАРДЖИК
Ф. 35-К., 20 а. е., 1922—1950 г.
- „СВЕТА БОГОРОДИЦА“ с. ПАТАЛЕНИЦА
Ф. 90-К., 9 а. е., 1922—1949 г.
- „СВЕТИ ДИМИТЪР“ с. ПИШИГОВО
Ф. 82-К., 8 а. е., 1888—1951 г.
- „СВЕТИ ДИМИТЪР“ с. САРАЯ
Ф. 83-К., 8 а. е., 1939—1951 г.
- „СВЕТА БОГОРОДИЦА“ с. СЕМЧИНОВО
Ф. 199-К., 12 а. е., 1893—1952 г.
- „СВЕТИ ХАРАЛАМПИ“ с. СЕПТЕМВРИ (САРАНЬОВО)
Ф. 93-К., 81 а. е., 1898—1951 г.
- „СВЕТА БОГОРОДИЦА“ с. СИМЕОНОВЕЦ (САНТОВО)
Ф. 195-К., 12 а. е., 1895—1954 г.
- „СВЕТИ ГЕОРГИ“ с. СИНИТЕВО
Ф. 84-К., 12 а. е., 1899—1950 г.
- „СВЕТА БОГОРОДИЦА“ с. КАЛУГЕРОВО
Ф. 95-К., 58 а. е., 1899—1950 г.
- „СВЕТА ТРОИЦА“ с. ХАДЖИЕВО
Ф. 194-К., 5 а. е., 1927—1950 г.
- „СВЕТО БЛАГОВЕЩЕНИЕ“ с. ЦРЪНЧА
Ф. 196-К., 11 а. е., 1930—1951 г.
- „СВЕТИ ХАРАЛАМПИ“ с. ЧЕРНОГОРОВО
Ф. 69-К., 25 а. е., 1850—1950 г.
- „СВЕТИ ГЕОРГИ“ с. ШЪРКОВО
Ф. 96-К., 55 а. е., 1899—1950 г.

Султански ферман-разрешение (на старотурски език) за построяване на църква в с. Черногорово от 1850 г. (Ф. 69-К) Кондики и черковен разписник (1850-1868 г.).
Устави на църковните настоятелства (1893-1920 г.).

Протоколни книги и постановления на църковните настоятелства (1895—1950)

Окръжни, наредби, послания и др. от Българската екзархия в Цариград, Св. Синод, Митрополития в гр. Пловдив и архиепископските наместничества по отслужване на панихида на починалия император Александър III, организиране на молебни и молитви по случай коронясването на руския император Николай II, за победите на руските войски в Руско-японската война (1904 г.), събиране на суми за ранените руски войници във войната с Япония, събиране на суми за построяване паметника „Александър Невски“, паметник „Цар Освободител“ и др.; гласуване и утвърждаване на бюджетите; по разширяване на религиозната просвета; отслужване на молебни, водосвети, панихиди и др.; събиране на храни и подаръци за войниците през 1918 г., събиране помощи за гладуващите в Съветска Русия през 1921—1922 г. (Ф. 33-К., 1893—1949 г.).

Годишни бюджети и отчети (1902—1950); главни партийни книги (1926-1950 г.); тръжни преписки по отдаване под наем църковните имоти (1926—1944 г.).

Статистически сведения за недвижимите имоти на църквите, за религиозно-просветното състояние на християнските семейства, за сектите и др. (1922—1944 г.).

ПАНАГЮРСКА ДУХОВНА ОКОЛИЯ

- „СВЕТИ ГЕОРГИ“ с. БЪТА
Ф. 193-К., 8 а. е., 1902—1950 г.
- „СВЕТО ПРЕОБРАЖЕНИЕ ХРИСОВО“ с. МЕЧКА (ОБОРИЩЕ)
Ф. 130-К., 10 а. е., 1902—1950 г.
- „СВЕТА ТРОИЦА“ с. ПОИБРЕНЕ
Ф. 197-К., 10 а. е., 1902—1950 г.
- „СВЕТА БОГОРОДИЦА“ с. ПОПИНЦИ
Ф. 125-К., 30 а. е., 1928—1950 г.
- „СВ. АРАХАНГЕЛ МИХАИЛ“ с. СТРЕЛЧА
Ф. 124-К., 15 а. е., 1937—1950 г.
- „СВЕТА БОГОРОДИЦА“ с. ЦАР АСЕН (КЕПЕЛИЯ)
Ф. 133-К., 17 а. е., 1928—1950 г.

Протоколни книги и постановления на църковните настоятелства (1902—1947 г.).

Бюджети, равностметки, годишни и общи отчети на църквите (1891—1950 г.).

Сведения за религиозно-просветното състояние на енорийите, за броя на извършените кръщения, венчания и погребения; по опазването на старините в църквите и др. (1891-1950 г.).

Окръжни и преписки със Св. Синод, Митрополития в гр. Пловдив, Архиепископското наместничество в гр. Панагюрище, общинските управления и др. по постройка на храмове и извършване на ремонти, продажба на църковни имоти, за бла-

готворителната дейност на църквите, по отпразнуване на официални празници, дейността на християнските дружества и др. (1891—1950 г.).

Ревизионни актове (1927—1944 г.).

Главни, приходни и разходни книги (1928—1949 г.).

Тръжни преписки по отдаване под наем църковните имоти (1936—1944 г.).

ПЕЩЕРСКА ДУХОВНА ОКОЛИЯ

„СВЕТА БОГОРОДИЦА“ с. БАТАК

Ф. 46-К., 24 а. е., 1899—1952 г.

„СВ. ИОАН ПРЕДТЕЧА“ гр. БРАЦИГОВО

Ф. 107-К., 7 а. е., 1934—1949 г.

„СВЕТИ ТИРОН“ с. БЯГА

Ф. 98-К., 37 а. е., 1926—1950 г.

„СВЕТА БОГОРОДИЦА“ кв. ЛЪДЖЕНЕ, ВЕЛИНГРАД (с. ЛЪДЖЕНЕ)

Ф. 66-К., 22 а. е., 1899—1950 г.

„СВЕТА ТРОИЦА“ кв. КАМЕНИЦА, ВЕЛИНГРАД (с. КАМЕНИЦА)

Ф. 67-К., 20 а. е., 1899—1950 г.

„СВЕТИ ГЕОРГИ“ кв. ЧЕПИНО, ВЕЛИНГРАД (с. ЧЕПИНО)

Ф. 48-К., 19 а. е., 1900—1950 г.

„СВЕТИ ИЛИЯ“ с. ДОРКОВО

Ф. 132-К., 10 а. е., 1924—1950 г.

„СВЕТА ТРОИЦА“ с. ЖРЕБИЧКО

Ф. 43-К., 38 а. е., 1934—1953 г.

„СВ. ВЕЛИКОМЪЧЕНИК ДИМИТЪР“ с. ИСПЕРИХОВО

Ф. 37-К., 32 а. е., 1934—1950 г.

„СВЕТА НЕДЕЛЯ“ с. КАПИТАН ДИМИТРИЕВО (АЛИ КОЧОВО)

Ф. 200-К., 10 а. е., 1920—1951 г.

„СВЕТО СРЕТЕНИЕ ГОСПОДНЕ“ с. КОЗАРСКО

Ф. 33-К., 125 а. е., 1888—1951 г.

„СВ. СВ. КОНСТАНТИН И ЕЛЕНА“ с. КОСТАНДОВО

Ф. 131-К., 7 а. е., 1913—1950 г.

„СВЕТА БОГОРОДИЦА“ гр. ПЕЩЕРА

Ф. 68-К., 35 а. е., 1908—1950 г.

„СВЕТИ ДИМИТЪР“ гр. ПЕЩЕРА

Ф. 70-К., 24 а. е., 1897—1951 г.

„СВЕТА ПЕТКА“ гр. ПЕЩЕРА

Ф. 65-К., 31 а. е., 1934—1950 г.

„СВЕТИ ТОДОР ТИРОН“ с. РАДИЛОВО

Ф. 79-К., 8 а. е., 1888—1950 г.

„СВ. СВ. ПЕТЪР И ПАВЕЛ“ с. РАВНОГОР (ЯСЪ КОРИЯ)

Ф. 106-К., 52 а. е., 1935—1950 г.

„СВЕТА НЕДЕЛЯ“ с. РАКИТОВО

Ф. 142-К., 22 а. е., 1879—1952 г.

„СВЕТИ АНАСТАСИЙ“ с. РОЗОВО

Ф. 91-К., 7 а. е., 1929—1950 г.

„СВЕТА БОГОРОДИЦА“ с. ФОТИНОВО

Ф. 41-К., 76 а. е., 1924—1950 г.

Окръжни, наредби и преписки със Св. Синод, Митрополията в гр. Пловдив, Архиепископското наместничество в гр. Пещера за събиране средства за построяване на паметник на Царя Освободител, събиране помощи за гладуващите в Поволжието през 1921—1922 г.; за подобряване на здравословното състояние на народа; провеждане на религиозната просвета; за неспристойно държане на свещенослужители; отношението на народната власт към църквата и др. (1902—1949 г.).

Сведения за броя на храмовете в околията, на къщите и жителите, на религиозно-просветното състояние на населението, броя на извършените кръщения, венчания и погребения, състоянието на църковните имоти (1924—1944 г.).

Годишните отчети, бюджети и постановления (1895—1947 г.). Протоколи на църковните настоятелства (1911—1947 г.). Главни книги, партидно-разходни и приходни книги (1911—1950 г.).

ХРИСТИЯНСКИ БРАТСТВА И КОМИТЕТИ
Православно християнско братство „Св. Николай“

с. Мало Конаре

Ф. 92-К., 8 а. е., 1943—1950 г.

Създадено е през 1943 г. по нареждане на Светия Синод с цел да провежда религиозна просвета, да подпомага бедни семейства, детски трапезарии и сиропиталища. Членовете му са предимно възрастни хора. Братството се ръководи от Братствен съвет. Съществува до края на 1951 г.

Протоколи на братствения съвет за проведените религиозни беседи, екскурзии, подпомагане на бедни деца, немошни старици, за участие в епархийски и братствени съвети и др. (1945—1950 г.).

Книга за членовете (1943—1950 г.).

Кореспонденцията с Митрополията и Архиепископското наместничество в гр. Пазарджик по създаване на братство, свикване на братствени събори в Пазарджик и Рилския манастир, събиране на помощи и др. (1943—1947 г.).

Годишни бюджети и отчети на братството (1943—1947 г.). ПРАВОСЛАВНО ХРИСТИЯНСКО ДРУЖЕСТВО „СВЕТА БОГОРОДИЦА“ при ПЪРВОНАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ с. БАТАК, ПЕЩЕРСКО

Ч. П. № 181, 1 а. е., 1938—1943 г.

КОМИТЕТ ЗА ПОДПОМАГАНЕ НА НОВОПОКРЪСТЕНИТЕ ХРИСТИЯНИ гр. Т. ПАЗАРДЖИК

Ч. П. № 70, 1 а. е., 1913 г.

РЕЛИГИОЗНИ СЕКТИ

Евангелистки църкви

В началото на миналия век в империята дошли мнозина протестантски мисионери (пратеници и проповедници), изпратени от английски и американски общества. Превеждали и отпечатвали книги на български език.

Протестантската дейност се засилва особено след Кримската война. Създадените евангелистки църкви в България са независими една от друга; сами ръководят църковните си работи, и само за някои по-общи и по-важни духовни въпроси се съвещават помежду си чрез църковни събори и конференции. Църковните служители на евангелистите се наричат пастори или дякони. Избират си настоятелство за светските работи и духовни съвети за църковниците.

В 1885 г. се организира евангелска църква в Пазарджик и с. Церово, през 1888 г. към Пазарджишкия клон се създава първата въздържателна дружина „Надсеща“; открито е и първоначално училище, което действувало 17 години. В него се учили деца не само на евангелисти, но и на православни. Към 1931 г. се организира и дружество „Младежко старание“.

Евангелистки църкви има в Панагюрище, с. Лъджене (Велинград) от 1907 г., с. Априлци и Сестрилово от преди 1894 г. Правени са опити да се развие дейност и в селата Лесичово и Сарая, но там църкви не се създават.

От 1. февруари 1949 г. със закона за изповеданията прекратяват дейността си като религиозни институти на държавата и се обособяват като религиозни общества.

Българска евангелистка църква — гр. Пазарджик

Ф. 141-К., 4 а. е., 1935—1961 г.

Доклад за историята на църквата от създаването ѝ до 1935 г.; за нейните цели и задачи (1935 г.).

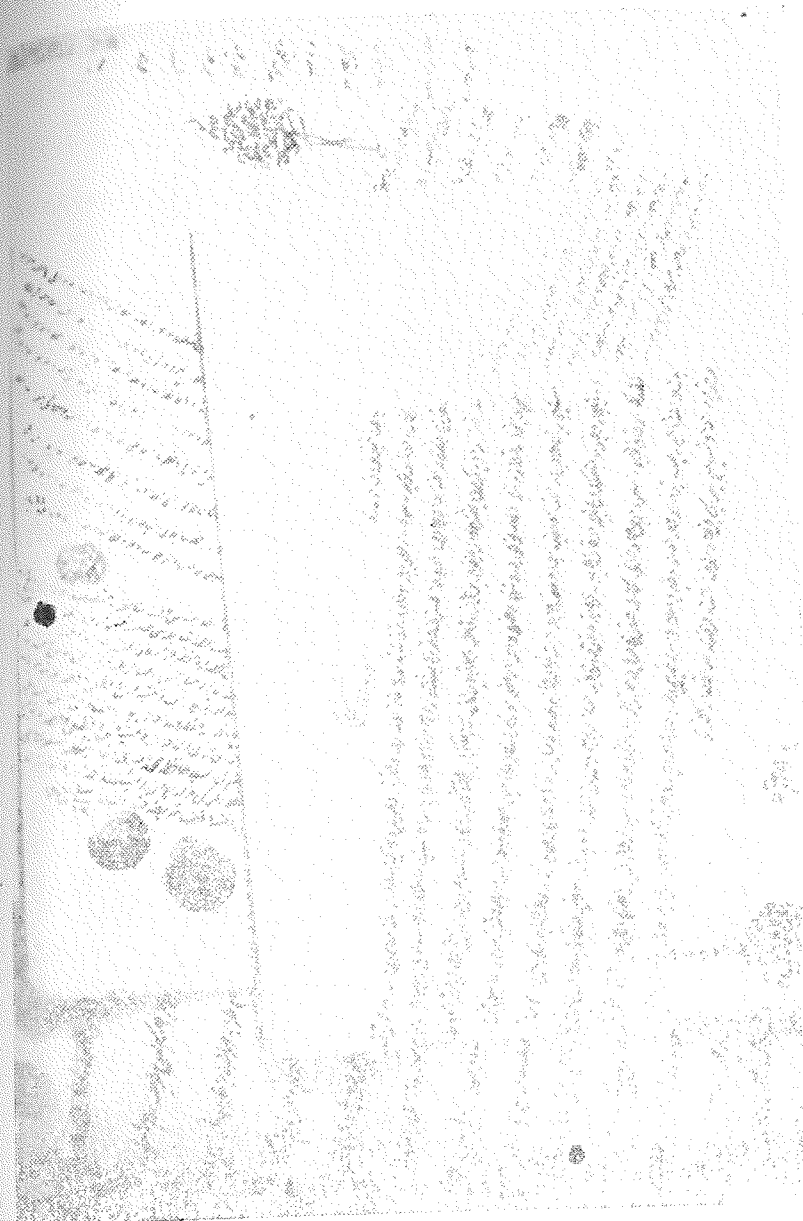
Годишни отчети (1945—1961 г.).

Протоколи от годишни събрания с данни за организирането на въздържателни младежки дружества, училището към църквата, участието в съюза за закрила на децата (1935—1949 г.).

Българска евангелистка църква с. Лъджене (Велинград), Пещерско

Ф. 145-К., 13 а. е., 1907—1950 г.

Протоколи от общите събрания със списъци на членовете, за организирането на неделните служби, по приемане на нови членове, организиране на 25 годишния юбилей, участие в събо-

Старотурски документи

ри, за дейността на духовния съвет и др. (1907—1947 г.)

Годишни отчети за дейността на църквата (1940—1950 г.)

Сведения за броя на членовете, посетителите на неделното училище, покръстване на лица от еврейски произход и др. (1937—1946 г.).

Бюджети и отчети за дейността на църквата (1939—1950 г.)

Турска мюсюлманска изповедна община — гр. Пазарджик

Ф. 39-К., 40 а. е., 1896—1944 г.

Преписки с Главното Мювтийство по дейността на общината (1893—1944 г.).

Има документи на старотурски език.

Тържни преписки, договори, кореспонденция по отдаване под наем общински имоти (1921—1944 г.).

Партидно-разходни и приходни книги; портфейли за длъжници на общината (1904—1943 г.).

Заповеди, актове и др. по назначение, уволнение и др. на служителите при общината и турското училище (1929—1942 г.).

XII. ЛИЧНИ ФОНДОВЕ

Д-р НИКОЛА ХАДЖИЛАМБРЕВ ИВАНОВ

гр. ПАЗАРДЖИК (адвокат)

Ф. 282-К., 540 а. е., 1895—1940 г.

Роден в гр. Пазарджик на 25. XI. 1875 г. Син на хекимина Хаджи Ламбри Иванов и Домника Ламбрева (по баща Доспевска), сестра на известния художник Станислав Доспевски. Класно училище Ламбрев завършва в гр. Пазарджик, гимназия в гр. Пловдив и право в Ганцкия университет — Белгия, където и получава докторска титла по правни науки. След завръщането си в България е назначен за частен секретар на Фердинанд. От 1906 г. се установява на местожителство в гр. Пловдив и се отдава на частна практика, като същевременно се занимава с обществена и стопанска дейност. Големи са заслугите му по използването на течащите води. Той е автор на закона за водите, приет от кабинета на Д. Петков (1905 г.).

След Първата световна война се отдава на разпространяването и производството на конопената култура в Пазарджишко и Пловдивско. Основател е на кооперация „Български коноп“ гр. Пазарджик. Прави всичко възможно за популяризирането на конопената култура, защитава конопопроизводителите. Свързва се с известни търговски къщи в Марсилия.

С пословична последователност диктува делата, които води и продължава, даже когато страните са се отказали, за да докаже истината. Към заслугите му трябва да се прибавят: напояването на оризищата, залесяването на бреговете на р. Тополница и Марица, първите проучвания за баражи на р. Тополница, рационалното използване на всички течащи води и др.

Богатите му познания често са използвани от различни ведомства за решаване на стопански проблеми от национален мащаб.

Като човек е известен със скъперничеството си и голям поклонник на музиката. Не е имал семейство и завещава цялото си състояние на училищното настоятелство. След смъртта му със средствата е построена училищна сграда (училище „Никифор поп Константинов“). Д-р Ламбрев умира на 30. VIII. 1941 г.

Ръкописи от докторската му теза на тема „Принос към политическата и стопанска история на Българската държава от основаването ѝ до 1896 г.“ (1896 г. на френски език); статии и отворени писма, третиращи образователната система в България (1896 г.), залесяването, напояването, конопопроизводството и благоустрояването на града (1928-1939 г.).

Доклади до министъра на Народното стопанство на търговията и земеделието за водоползуване във Франция, Италия, Германия и Австрия (1904 г.); за начините на експлоатация

и разширяване на железопътните пътища и използването им в България (1903 г.).

Писма и рапорти по организирането и осъществяването на напояването по р. Тополница (1901 г.), за водните количества на р. Тополница и Марица (1908—1929 г.); доклад и закон за ползуването на течащите води (1905 г.); сведение за наводненията в Южна България до 1909 г.; проекто-закон за създаване на водни дружества и др.

Чертежи, схеми и обяснителни записки по построяване на канали (1900 г.), снимки за построените баражи в Алпите и Италия (1895—1898 г.).

Проучвания и чертежи за построяване на баражи по р. Тополница (1914 г.),

Правилник за състоянието на оризищата в Княжество България (б. д.); опис на оризищата в Южна България (1901 г.) и кореспонденция по организиране на оризопроизводството.

Доклади, сведения, листовки, рапорти, възражения и др. по засяването на конопената култура в Пловдивско и Пазарджишко; разходите по конопопроизводството; цени на конопа и категории конопопроизводители и др. (1927—1939 г.).

Адвокатски досиета за водени от него съдебни дела на видни търговски фирми, акционерни дружества, земевладелци от Южна България, с равнометки за разходите и приходите от стопанствата им и др. (1894—1933 г.).

Тапи на старотурски език.

Лична кореспонденция (1901—1940 г.), тефтери за лични сметки и изплатени суми на работниците, работили в собствения му чифлик (1921—1925 г.).

КОНСТАНТИН ИВАНОВ СИМЕОНОВ — ПАЗАРДЖИК
(учител-химик)

Ф. 283-К., 27 а. е., 1915—1941 г.

Роден е на 16. IX. 1885 г. в Кратово (Македония). През 1889 г. родителите му се преселват в гр. Пловдив, където завършва основно и средно образование. Учителствува в с. Славовица, Пазарджишко, където е едновременно близък приятел на Ал. Стамболийски. След завършване на химия в Софийския държавен университет, учителствува във Видин, Самоков и Пазарджик. През 1923 г. е уволнен по чл. 70 като комунист. Две години работи в електроцентраля „Техникус“ като общ работник, занимавал се е с текстилно бояджийство и написва брошурата „За домакинята“. След 1925 г. правата му са възврънати и учителствува в Ямбол, Пазарджик и Плевен. Пенсионира се през 1940 г. вече с разклатено здраве и продължава да работи над 10-годишния си труд за конопотопенето. Умира на 25. VI. 1941 г.

Ръкописи от труда му „Физико-химически изследвания за конопотопенето“ (1934—1941 г.); брошурата му „За домакинята“, „Кратки наставления за боядисване на по-важните

текстилни материали“ (1925 г.).

Картички, изпращани от фронта, с антивоенно съдържание и поздравления към самоковските комунари (1915—1917 г.).

Доклади и лекции по химия и лични документи.

КРЪСТЬО СИМЕОНОВ ЛЕВИЧАРОВ — ПАЗАРДЖИК
(учител)

Ф. 372-К., 53 а. е., 1868—1936 г.

Роден в с. Карамусал (Виноградец), Пазарджишко на 12. VII. 1873 г. в семейството на среден земеделец. Първоначалното си образование завършва в родното си село, а след това постъпва в Кюстендилското педагогическо училище, което завършва с успех през 1896 г. Назначен е за първоначален учител в Пазарджик в „Говедарското“ училище — Костандиновски квартал. През 1898 г. заминава да следва философия в Германия, където слуша лекциите на известния философ Кант. След завършване на висшето си образование учителствува в градовете Сливен, Котел, Бургас и Ямбол. През 1906 г. е бил назначен за учител в гр. Пазарджик, където прекратил целия си учителски стаж като преподавател в гимназията „Ив. С. Аксаков“. Като педагог се е ползвал с добро име и похват. Като общественик е участвувал в тогавашните любителски-учителски театрални трупи, член е на Гражданския комитет при църквата „Св. Богородица“ за разкриване злоупотребите с църковни средства, един от инициаторите за образуване комитет по изграждане паметник на Константин Величков и деен читалищен деятел. Умира на 28. II. 1945 г.

Личен дневник (1896—1901 г.).

Дневници и тефтери за получените от баща му средства за издръжка (1891—1894 г.) и за разходите на семейството му (1924—1926 г.).

Тетрадка със събрани народни умотворения от Пазарджишки край.

Ръкописи на съставени от него учебници по история, психология и етика (1909—1936 г.); колекция от картички с историческо съдържание; снимки из живота на Т. Пазарджишката мъжка гимназия.

Кореспонденция с директора на мъжката гимназия (1916).

ВАСИЛ КОЦЕВ ТОТЕВ — ПАЗАРДЖИК

Ф. 375-К., 54 а. е., 1919—1963 г.

Роден в гр. Пазарджик на 27. X. 1899 г., където завършва основното си образование. Учи модерно кошничарство при Методи Пешунов и работи кошничарство в Пазарджик, Самоков и София. През 1926 г. е назначен за директор на кошничарското училище в Михайловград. Известен като театрален деятел, артист. Написал няколко пиеси.

Ръкописи и печатни екземпляри от неговите пиеси (1935—1942 г.); ръководство по модерно кошничарство (1926 г., печатен екземпляр); статии, печатани във вестници за условията, при които работят артистите, за постановки на режисьора Крюгер Николов и др. (1940—1943 г.).

Афиши и листовки от негови пиеси, играни в гр. Пазарджик, Стара Загора и Кюстендил (1934—1939 г.); фотокопия от изложбата за театралната дейност на читалище „Виделина“, послучай 100 години от създаването му (1962 г.).

Снимки от конгреса на провинциалните писатели, проведен в гр. Пловдив (1941 г.), на певческия хор в града (1919 г.), с народния артист Стефан Савов (1938—1963 г.), с проф. Владимир Трандафилов (1963 г.), с народния артист Кисимов и жена му (1959 г.), с Масалитинов (1940 г.), с артисти от Белградския театър (1942 г.), на сцени от пиеси с негово участие (1938 г.).

Лични документи и рисунки.

БРАТЯ НИКОЛАКИ, ГЕОРГИ, ИВАН И КОСТАДИН
ПЕТКОВИ (търговци) — Т. ПАЗАРДЖИК

Ф. 429-К., 62 а. е., 1833-1927 г.

Братя Петкови са родени в Голямо Белово, но живеели в гр. Т. Пазарджик, където имали хан и колониален магазин. Те са известна търговска фирма още преди Освобождението и поддържали търговски връзки с Цариград, Одрин, Самоков и Пирот. Притежавали силно родолюбиво чувство. Участвували в подготовката на Априлското въстание в гради, поддържали връзки с голямобеловските въстаници. Николаки е заточен след въстанието и умира в Коня. До 1884 г. фирмата е търговско комисионна къща „Братя Петкови Н. Москона“, а след тази дата се отделя и продължава да се занимава с препращане на всякакви стоки за разни места. Голяма помощ им оказва зет им Алекса Даскалов, който владел няколко езика и улеснявал търговските сделки.

Търговска кореспонденция с видни търговци от Цариград, Одрин, София, Самоков, Пирот и др. за препращане на стоки. самоковско желязо, строителен материал и др. (1833—1908 г.).

Списъци на стоките в магазина им (1878 г.).

Квитанции от Вакарелската митница за изнесени стоки и наложеното мито (1881 г.); задгранични билети на братята (1882 г.), билети за доброволна помощ за построяване на църквата „Св. Св. Кирил и Методий“ — гр. Пловдив (1881 г.).

Писма на старотурски, гръцки и сръбски език, владала за собственост на имоти и др. (1848—1882 г.).

Ръкописна комедия, написана от пазарджишките граждани Войводов и Божилов, карта на Сръбския военен театър 1885 г. и др.

Лични документи между братята и сестрата и документи за изплатени данъци (1881—1908 г.).

БОЙЧО НЕДЕЛЕВ — с. СТРЕЛЧА, ПАНАГЮРСКО
(търговец)

Ф. 438-К., 52 а. е., 1883—1932 г.

Търговски тефтери и тефтери за длъжници (1883—1917 г.), сметки за вложения труд и средства, и приходите от розопроизводството и тютюна (1898—1905 г.).

Кореспонденция и списъци на длъжници, сметки по снабдяването на магазина (1883—1935 г.), по изразходваните пари и продукти за изборите.

Опис на нивите и ливадите притежавани от семейството.

ИВАН ГЕОРГИЕВ ЧУНЧЕВ — ПАЗАРДЖИК
(общественик)

Ф. 447-К., 70 а. е., 1878—1934 г.

Роден е на 23. VI. 1844 г. в с. Паталеница, Пазарджишко, където и получава основното си образование. В 1853 г. е даден в Кричимския манастир „Св. Козма“ да се учи. Тук той изучава псалтира, наустница и църковен ред. През 1861 г. го записват при Яким Груев гр. Пловдив, където завършва курса в 1867 г. и е назначен за учител в гр. Калофер. След 5-годишно престояване в Калофер идва в Пазарджик.

На 22. I. 1878 г. е избран за първи кмет на Пазарджишката градска община. През 1879 г. работи в Ихтиманската градска община. След това е чиновник в много градове и селища. Умира през 1934 г.

Лична кореспонденция с близките му (1879—1897 г.), по назначение и преместване на служба, покупка на имоти (1880 г.), покани за сватби (1880—1882 г.).

Тефтери за лични ежедневни разходи и приходи на семейството (1883—1934 г.).

Кореспонденция, разписки, списъци по събиране на десятъка в селищата от Ихтиманска и Пазарджишка околии (1879—1880 г.).

Пътни бележки за обходените селища в Ихтиманска околия (1881 г.).

Писма на старотурски и сръбски език.

СЕМЕЙСТВО ХАДЖИ РАШКО ХАДЖИИЛИЕВИ
гр. ПАЗАРДЖИК

Ф. 453-К., 740 а. е., 1895—1947 г.

Фондът е на Хаджи Рашко Хаджилиев и синовете му Борис и Стефан.

Хаджи Рашко Хаджилиев (1830— 5. IV. 1900 г.) от Пазарджик е виден търговец преди Освобождението. Член е на първия революционен ко-

Митет в гр. Пазарджик, основан от В. Левски, с който е близък приятел. Взема участие в Априлското въстание и след потушаването му е изпратен на заточение. След Освобождението през 1878 г. работи в Окръжния съд в града до 1879 г. Бил е кмет и помощник кмет на градската община (1892 г.).

Борис Хаджирашков Хаджилиев е роден през 1874 г. в гр. Пазарджик. По професия е землемер. Той е един от първите социалисти в града и секретар на Пазарджикската партийна организация (1899-1900 г.). Заедно с брат си Стефан издават вестник „Военицина“ (1903 г.) и вестник „Емиграция“ (1902 г.). Събира народни песни, сведения за иконописци, музиканти; представители на политическите партии и др. Умира през 1947 г.

Стефан Хаджирашков Хаджилиев е роден на 4. XII. 1877 г. Завършва основно училище в Пазарджик и постъпва в Пловдивската гимназия, но е изключен в 1895 г. за участие в стачка. Прави опит да се запише в Юнкерското училище. Учи музика в Одеса и след завръщането си започва да пише история на Априлското въстание заедно с брат си Борис. Събира сведения за иконописци, музикални дейци и етнографи. Издава сборката „Непрегреяни“. Член е на Пазарджикската партийна организация от 1895 г. Създател е и на работническите дружества „Самообразование“ в с. Каменица (Велинград) и в Пазарджик. Умира през 1913 г.

ХАДЖИ РАШКО ХАДЖИЛИЕВ — Спомена за Априлското въстание и за Васил Левски (1887 г.); свидетелства от общинските управления и участници в Априлското въстание, с което подвърждават участието на Хаджи Рашко (1896—1897 г.); преписки и прошения за получаване на поборническа пенсия (1897-1898 г.); писма до Иван Ев. Гешев (1896 г.) и К. Величков (1895 г.).

СТЕФАН ХАДЖИРАШКОВ — Устав, протоколи и кореспонденция по създаване на работническите дружества „Самообразование“ и „Съзнание“ в с. Каменица, Пещера и Пазарджик (1904 г.).

Писма от Одеса, биографии и сведения за иконописци, музиканти и др. (1898-1902 г.).

Сборката му „Непрегреяни“ и екземпляри от вестник „Военицина“ (1903 г.).

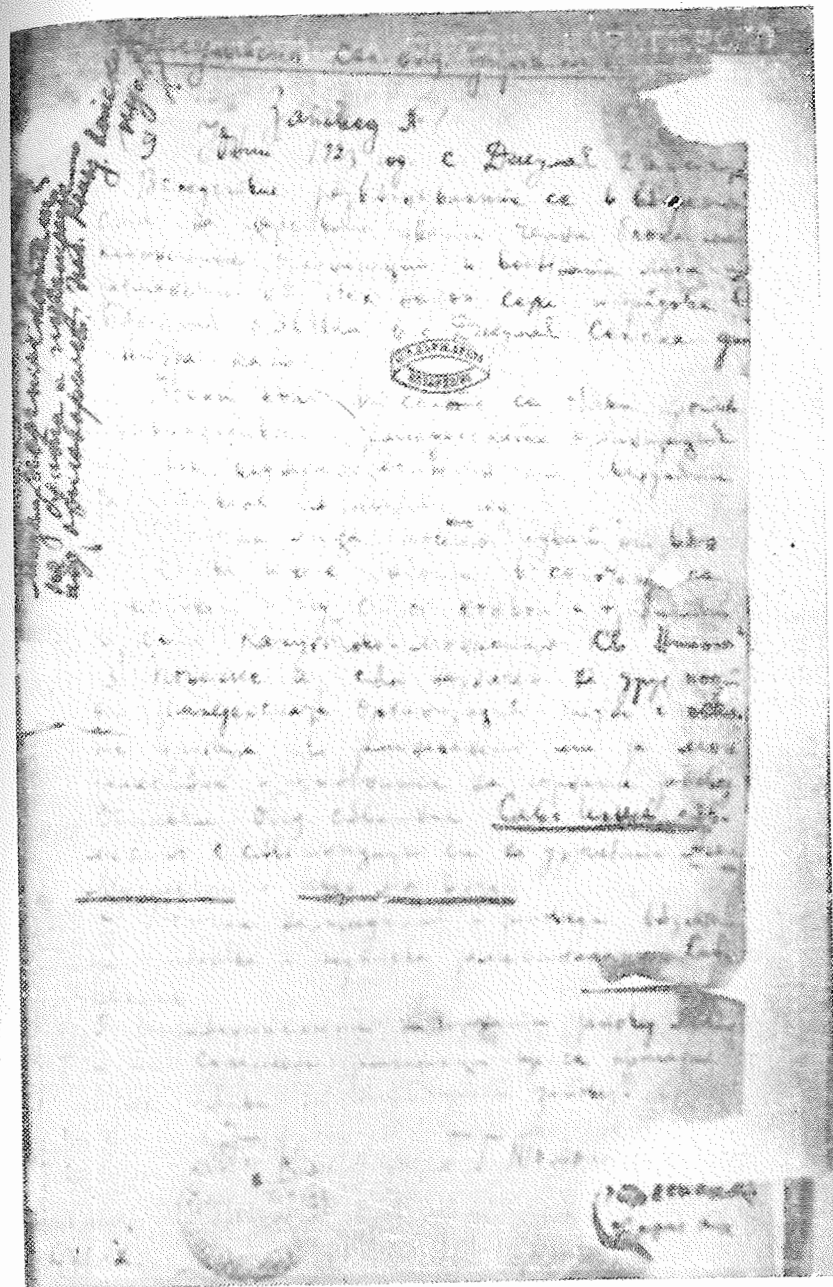
Кореспонденция по абонирането и пласирането на „Работнически вестник“ (1904 г.).

БОРИС ХАДЖИРАШКОВ — Ръкописи за участието на баща му в Априлското въстание, за участието на населението от Брациговски, Беловски и Елшишки район.

Сведения за дейци от различните политически групировки в града и скици на някои от тях.

Народни песни, снимки, скици и литература.

Личен дневник (1901-1917 г.).

Заповед № 1 на общинския кмет с. Джумая (Сбор) за обявяване на селска диктатура в селото, 9. VI. 1923 година.

АЛЕКСА ДАСКАЛОВ — гр. ПАЗАРДЖИК

(адвокат и търговец)

Ф. 473-К., 65 а. е., 1872-1896 г.

Алекса Даскалов бил един от видните граждани на Т. Пазарджик преди Освобождението. Участвувал в революционното движение на града. Роден в град Пирот, но живее и работи в Пазарджик. Зет е на богатите търговци братя Петкови. Бил търговски посредник между известни търговски фирми от Цариград до Пирот. Поддържал търговска кореспонденция с Франция. Непосредствено след Освобождението той бил избран за член на първия градски съвет на 22. I. 1878 г.

От 1879 г. е назначен за временен член на Т. Пазарджишкото департаментално съдилище, а от 24. XI. 1880 г. за съдия в околийския съд в гр. Т. Пазарджик. Бил е мирови съдия във Враца и Варна. Умира през 1909 г.

Патенти, издадени от Главния управител на Източна Румелия за назначаването му за временен член на департаменталното съдилище (1879 г.) и за околийски съдия в гр. Т. Пазарджик. (1880-1886 г.).

Дневниците за ежедневните разходи и приходи на семейството му (1872-1892 г.).

Лична кореспонденция (1877-1895 г.).

Кореспонденция с видни търговци от Цариград, Пирот, София, Самоков, Одрин и Панагюрище за пренасяне на стоки и уреждане на сметки, определяне на цените на зърнените храни и др. (1877-1894 г.).

Протоколи, актове, кореспонденция, свързани с дейността му като мирови съдия (1876-1896 г.) и адвокатски досиета на водените от него дела (1876-1894 г.).

39 писма на старотурски, френски, сръбски и гръцки език.

ДОБРИ АЛЕКСАНДРОВ БЛИЗНАКОВ

И МОРДО ИСАК ФАРИН — гр. Пазарджик (търговци)

Ч. П. № 48, 1 а. е., 1942 г.

Молба за регистриране на търговска фирма.

ЕЛИЯ ВАЛАДЖИИ ОТ гр. ПАЗАРДЖИК,
ПРЕДСТАВИТЕЛ НА ФИРМАТА „БОРН И СИЕ
НЮ ЙОРК“ (за продажба на шевни машини).

Ч. П. № 122, 4 а. е., 1913-1927 г.

Търговска кореспонденция.

ПЕТЪР АТАНАСОВ ВЕЛЕВ — гр. ПЕЩЕРА

Ч. П. № 4, 1 а. е., 1933 г.

Препис от присъда на Петър Атанасов Велев за проявена комунистическа дейност в казармата.

ПЕТЪР Т. ДЕДОВ — гр. ПАНАГЮРИЩЕ

Ч. П. № 1, 1 а. е., б. д.

Спомени за Петър Т. Дедов — участник в Априлското въстание през 1876 г. от дъщеря му Цветана Евтимова Дукова.

ПЕТЪР МАНЧОВ ДЖУДЖЕВ — гр. ПАНАГЮРИЩЕ

(индустриалец)

Ч. П. № 39, 2 а. е., 1945-1947 г.

Дневник за оборота и дневник главна книга

ГЕОРГИ ДИМИТРОВ ЖУЛЕВ — с. ЛЕСИЧОВО,

ПАЗАРДЖИШКО

Ч. П. № 64, 1 а. е., 1929 г.

Полицейско досие № 461 с данни за комунистическата дейност на Г. Жулев.

СТЕФАН ЗАХАРИЕВ — гр. ПАЗАРДЖИК (възрожденец)

Ч. П. № 206, 1 а. е., б. д.

Снимка на родната къща на Стефан Захариев

Д-р ИЛИЯ МАТАКИЕВ — гр. ПАЗАРДЖИК

(полковни лекар на 27 пехотен Чепински полк)

Ч. П. № 115, 4 а. е., 1916 г.

Карикатури и скици от фронта

КРУМ ИВАНОВ НАУМОВ гр. ПАЗАРДЖИК

(учител, убит през септември 1923 г.)

Ч. П. № 79, 20 а. е., 1912-1923 г.

Диплом за учителска правоспособност, последното му писмо от затвора до жена му, картички и снимки.

БОРИС ПОЖАРОВ — гр. ПАЗАРДЖИК

Ч. П. № 187, 1 а. е., 1923 г.

Ръкопис от пиесата му „Разбойници“ — трагедия в 5 действия

СТОЙКО ПЕТРОВ — гр. ПАНАГЮРИЩЕ,
ЗАГИНАЛ ГЕРОЙСКИ ЗА РОДИНАТА
НА 1 VII. 1913 г. ПРИ ВРЪХ ВИДРЕН

Ч. П. № 111, 1 а. е., 1913 г.

Грамота

Архивохранилище на Окръжния държавен архив гр. Пазарджик.

ГЕОРГИ ПЕТКОВ ОТ с. ДОЛНО ЛЕВСКИ
(КАЛАГЛАРЕ), ПАНАГЮРСКО

(участник в бунта на 27 Чепински полк през 1918 г.),

Ч. П. № 78, 1 а. е., 1917 г.

Снимка на Георги Петков

БОРИС А. ПЕРСИЙСКИ ОТ гр. ПАНАГЮРИЩЕ
(производител на персийски килими)

Ч. П. № 223, 4 а. е., 1922-1937 г.

Кореспонденция и изложения по производството и пласирането на персийските килими; необходимостта от образуване на производителна кооперация за персийски килими; заплащането на работниците и тяхното работно време.

ТОДОР ИВАНОВ ШОПОВ — гр. ПАНАГЮРИЩЕ

Ч. П. № 2, 1 а. е., 1925-1926 г.

Писма на старотурски и удостоверение, потвърждаващо участието му в Априлското въстание.

ГЕОРГИ КОСТАДИНОВ ЧЕЧЕВ
с. РАКИТОВО, ПЕЩЕРСКО

Ч. П. № 61, 1 а. е., 1934 г.

Спомени за събитията по време на Априлското въстание и Освобождението на Чепинския край от турско робство.

ГЕОРГИ ИВАНОВ ЦОНКОВ — гр. ПАЗАРДЖИК
(търговец)

Ч. П. № 224, 1 а. е., 1886-1888 г.

Търговски тефтер

СПИСЪК

на невключените в справочника архивни фондове и частни постъпления

- Ф. 57-К — Еврейска община, гр. Пазарджик
 Ф. 58-К — Еврейско частно училище, гр. Пазарджик
 Ф. 61-К — Ционистическо дружество „Макаби“, гр. Пазарджик
 Ф. 60-К — Еврейско училищно настоятелство, гр. Пазарджик
 Ф. 113-К — Арменско църковно настоятелство, гр. Пазарджик
 Ф. 114-К — Арменско благотворително дружество, гр. Пазарджик
 Ф. 115-К — Арменско училищно настоятелство, гр. Пазарджик
 Ф. 117-К — Комитет за стопански грижи и обществена предвидливост, гр. Пазарджик
 Ф. 118-К — Комитет за стопански грижи и обществена предвидливост, Пещера
 Ф. 119-К — Комитет за стопански грижи и обществена предвидливост, с. Лъджене, Пещерско
 Ф. 120-К — Комитет за стопански грижи и обществена предвидливост, гр. Брацигово
 Ф. 121-К — Комитет за стопански грижи и обществена предвидливост, Гара Белово
 Ф. 316-К — Околийска реквизиционна комисия, гр. Пазарджик
 Ф. 324-К — Личен фонд „Михаил Дункин“ с. Чепино (Велинград)
 Ф. 333-К — Кожухаро-обущарско-абаджийско-юрганджийско занаятчийско сдружение гр. Пазарджик
 Ф. 344-К — Основно училище „Щерба Костадинов“, с. Козарско, Пещерско
 Ф. 370-К — Турско читалище „Окума юрди“ — гр. Пещера
 Ф. 394-К — Групов фонд „Околийски училищни инспектори“ — гр. Пещера и Пазарджик
 Ф. 395-К — Групов фонд „Запасно българско войнство“ — гр. Пещера и околията
 Ф. 396-К — Околийски клон от „Съюза обществена подкрепа“ — гр. Пещера
 Ф. 402-К — Кредитна кооперация „Бяло море“ с. Крали Марко, Пазарджишко
 Ф. 444-К — Околийско данъчно управление — гр. Пещера
 Ф. 448-К — Дружество на младите бойци — гр. Пазарджик
 Ф. 449-К — Бакало-кръчмарско сдружение — гр. Пазарджик
 Ф. 450-К — Дружество на класните учители — гр. Пазарджик
 Ф. 471-К — Районно овощарско кооперативно сдружение „Средногорски плод“ гр. Панагюрище
 Ф. 472-К — Овощарско-пчеларско-бубарско кооперативно дружество, „Труд“ — гр. Панагюрище
 Ф. 474-К — Районна производителна кооперация „Български коноп“ — Пазарджик
 Ч. П. № 18 — Овощен разсадник — гара Белово, Пазарджишко
 Ч. П. № 66 — Земеделско стопанска задруга с. Юнаците, Пазарджишко
 Ч. П. № 53 — Турски документи за собственост на имоти
 Ч. П. № 69 — Снимка на митинг, проведен в гр. Пазарджик против Ньойският договор
 Ч. П. № 74 — Директива по изграждането на Отечествения фронт
 Ч. П. № 76 — Позив от партизаните за задачите на Отечествения фронт

- Ч. П. № 100 — Водоснабдителна кооперация „Извор“ — гр. Пазарджик
 Ч. П. № 107 — Бранически венец „Житен клас“ — гр. Пазарджик
 Ч. П. № 120 — Татарпазарджишка революционна македонска организация
 Ч. П. № 124 — Позиви от партизаните против германците и монархофашисткото правителство у нас
 Ч. П. № 127 — Дъждомерна станция с. Лесичово, Пазарджишко
 Ч. П. № 158 — Трудово-горска производителна кооперация „Бял бор“ гр. Брацигово
 Ч. П. № 173 — Градинарско производително зеленчуково дружество „Труд“ — гр. Пазарджик
 Ч. П. № 178 — Скотовъдна производителна млечна кооперация „Родопска“ гр. Пещера
 Ч. П. № 209 — Тютюнева кооперация „Родопска яка“ — гр. Пазарджик
 Ч. П. № 214 — Трудово-горска производителна кооперация „Метеха“ с. Дорково, Пещерско
 Ч. П. № 218 — Всебългарски съюз „Отец Пансий“ — гр. Пазарджик

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Увод	3 стр.
2. Списък на използваните съкращения	5
I. МЕСТНИ ОРГАНИ НА ДЪРЖАВНА ВЛАСТ И УПРАВЛЕНИЕ	
3. Околийско управление гр. Пазарджик	7
4. Околийско управление гр. Пещера	9
5. Околийско управление гр. Панагюрище	10
6. Градско общинско управление гр. Пазарджик	12
7. Градско общинско управление гр. Панагюрище	12
8. Градско общинско управление гр. Пещера	13
9. Градско общинско управление гр. Брацигово	14
10. Селско общинско управление от Пазарджишка околия	14
11. Селски общински управления от Панагюрска околия	17
12. Селски общински управления от Пещерска околия	18
13. Инспекция на труда гр. Пазарджик	19

II. СЪД И ПРОКУРАТУРА

14. Окръжен съд гр. Пазарджик	20
15. Околийски съдилища	21

III. ПРОМИШЛЕНОСТ

16. Металургична, металообработваща и минна промишленост	22
17. Дървообработваща промишленост	23
18. Хранително-вкусова промишленост	25
19. Каучукова и обувна промишленост	28
20. Химическа промишленост	30
21. Текстилна промишленост	31

IV. СЕЛСКО И ГОРСКО СТОПАНСТВО

22. Околийски и районни агрономства	33
23. Тютюнопроизводителна кооперация гр. Панагюрище	35
24. Скотовъдно-производително кооперативно дружество „Братия“ гр. Панагюрище	35
25. Районно инженерство по водите гр. Пазарджик	36
26. Водни синдикати	37
27. Областна служба по горите и лова гр. Пещера	38
28. Лесничества и секции	39
29. Районни горски съюзи и трудово-горски производителни кооперации	41

V. СТРОИТЕЛСТВО И АРХИТЕКТУРА

30. Околийско пътно инженерство гр. Пазарджик	43
31. Околийско инженерство гр. Панагюрище	43

VI. ТРАНСПОРТ И СЪОБЩЕНИЯ

32. Пощенска телеграфо-телефонна станция гр. Пазарджик	43
--	----

VII. ТЪРГОВИЯ

33. Акционерно дружество „Подем“ гр. Пещера	45
34. Потребителни кооперации	45

VIII. КРЕДИТ И СПЕСТОВНОСТ

35. Земеделски банки	47
36. Български народни банки	49
37. Популярни банки	49
38. Банка български кредит с. Лъджене, Пещерско	50
39. Акционерно дружество „Търговски съговор“ гр. Пазарджик	51
40. Кредитни кооперации	51

IX. КУЛТУРНО-ПРОСВЕТИ И ЗДРАВНИ УЧРЕЖДЕНИЯ

41. Гимназии	54
42. Практически професионални училища	57
43. Промислени училища	58
44. Земеделски училища и институти	59
45. Прогимназии	60
46. Народни основни училища	62
47. Първоначални училища	64
48. Училищни настоятелства	67
49. Старчески приют гр. Пазарджик	68
50. Народни читалища	69
51. Музикални дружества	73
52. Комитет по увековечаване на паметта на К. Величков гр. Пазарджик	74
53. Околийски лекари	75
54. Болници и здравни служби	75

X. ОБЩЕСТВЕНО-ПОЛИТИЧЕСКИ, ПРОФЕСИОНАЛНИ И ДРУГИ ОРГАНИЗАЦИИ И ДРУЖЕСТВА

55. Коларо-железаро-коваческо занаятчийско сдружение гр. Пазарджик	77
56. Подофицерско дружество „Св. Илия“ с. Стрелча, Панагюрско	77
57. Български женски съюз „Любов към родината“ с. Батак Пещерско	78
58. Женско просветно благотворително дружество „Просвета“ — Пазарджик	78
59. Дружество „Младежка дружба“ гр. Т. Пазарджик	80
60. Студентска дружба „К. Величков“ гр. Пазарджик	80
61. Български туристически съюз клон „Белмекен“ гр. Пазарджик	81
62. Взаимно-спомогателно православно християнско братство „Любите друг друга“ — гр. Т. Пазарджик	82
63. Граждански комитет при църквата „Св. Богородица“ гр. Пазарджик	82
64. Първо Българско пещерно дружество клон с. Ракитово, Пещерско	83

XI. РЕЛИГИЯ

65. Архиепископски наместничества	85
66. Църковно настоятелство при манастира „Св. Никола“ в с. Калугерово, Пазарджишко	87
67. Източно-православни църкви	89
68. Християнски братства и комитети	93
69. Религиозни секти	94

XII. ЛИЧНИ ФОНДОВЕ

70. Д-р Никола Хаджиламбрев Иванов (адвокат) от гр. Пазарджик	97
71. Константин Иванов Симеонов от гр. Пазарджик (учител-химик)	98
72. Кръстьо Симеонов Левичаров от гр. Пазарджик (учител)	99
73. Васил Коцев Тотев от гр. Пазарджик (артист и писател)	99
74. Братя Петкови от гр. Пазарджик (търговци)	100
75. Бойчо Неделев от с. Стрелча (търговец)	101
76. Иван Георгиев Чунчев от гр. Пазарджик (общественик)	101
77. Семейство Хаджи Ранко Хаджилиев от гр. Пазарджик	101
78. Алекса Даскалов от гр. Пазарджик (адвокат и търговец)	104
79. Списък на невключените фондове и частични постъпления в справочника	108

Съставили: *Димитър Трендафилов,*
Мария Балджийска и
Мария Шишиньова
 Редактор: *Цветан Гиздов*
 Техн. редактор: *Д. Григоров*
 Художник: *Антон Петков*
 Коректор: *Николина Донова*
 Тираж: 1000 броя.
 Дадена за печат 12. V. 1970 г.
 Излязла от печат 30. XI. 1970 г.

З а б е л я з а н и п е ч а т н и г р е ш к и

Стр.	Ред	Напечатано	Да се чете
10	19 отд.	изселяне	изселване
17	15 отд.	стоковъдството	скотовъдството
20	12 отд.	Лъжбене	Лъждене
22	14 отд.	гручвателните	проучвателните
23	16 отд.	снабдяват	снабдяват
27	22 отд.	Главната	Главната
28	14 отд.	Акционерно	Акционерно
35	1 отд.	Лъждене	Лъждене
65	между 18 и 19 отд.	изпуснато подзаглавие	Панагюрска окolia
86	11 отд.	Синд	Синод
108	2 отд.	частни	частични